

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Επιτροπή των Περιφερειών

135η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 26.6.2019 - 27.6.2019

2019/C 404/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μακροπεριφερειακές στρατηγικές, όπως αυτή για τον Δούναβη: ένα πλαίσιο προώθησης διακρατικών συνεργατικών σχηματισμών»	1
2019/C 404/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στη φορολογική πολιτική της ΕΕ»	6
2019/C 404/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια τοποκεντρική προσέγγιση για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ»	9
2019/C 404/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης ως βάση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»	16
2019/C 404/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος»	24
2019/C 404/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ενίσχυση της διδασκαλίας των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής, (των τεχνών) και των μαθηματικών [STE(A)M] στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	30
2019/C 404/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες»	34
2019/C 404/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Διασυνοριακή διάσταση της μείωσης του κινδύνου καταστροφών (RRC)»	39

2019/C 404/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ναυτιλιακών βιομηχανιών».....	44
2019/C 404/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και διατομεακή συνεργασία για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας»	53

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

Επιτροπή των Περιφερειών

135η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 26.6.2019 - 27.6.2019

2019/C 404/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Καθαρός πλανήτης για όλους — Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία»	58
---------------	---	----

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

135Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 26.6.2019 - 27.6.2019

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μακροπεριφερειακές στρατηγικές, όπως αυτή για τον Δούναβη: ένα πλαίσιο προώθησης διακρατικών συνεργατικών σχηματισμών»

(2019/C 404/01)

Εισηγητής:	Dainis TURLAIS (LV/ALDE), Δημοτικός σύμβουλος του δήμου Ρίγας
Έγγραφο αναφοράς:	Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ COM(2019) 21 - final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. επικροτεί το αίτημα της ρουμανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών για κατάρτιση γνωμοδότησης σχετικής με την ανταγωνιστικότητα και τη βιομηχανική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την ανάπτυξη διακρατικών συνεργατικών σχηματισμών για την επίτευξη καλύτερης οικονομικής σύγκλισης σε μακροπεριφερειακό επίπεδο (όπως π.χ. στην περιοχή του Δούναβη)·
2. χαιρετίζει τη δεύτερη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την εφαρμογή των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ ⁽¹⁾, στο πλαίσιο της οποίας αξιολογείται η υλοποίηση των τεσσάρων μακροπεριφερειακών στρατηγικών για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και εξετάζεται η περαιτέρω ανάπτυξη των εν λόγω στρατηγικών ενόψει του πιθανού δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ μετά το 2020. Στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁽²⁾ που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνονται λεπτομερείς αξιολογήσεις για κάθε μακροπεριφερειακή στρατηγική·
3. επικροτεί το γεγονός ότι στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένα επιτεύγματα στους τομείς του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας, της οικονομικής ανάπτυξης και της συνδεσιμότητας. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορθώς παραπέμπει στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπεύθυνοι για την υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και στα οποία περιλαμβάνονται, τα διαφορετικά επίπεδα διοικητικής ικανότητας και οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και προβλήματα όσον αφορά την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και την εξεύρεση κεφαλαίων·
4. επιδοκιμάζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 21ης Μαΐου 2019, σχετικά με την υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ ⁽³⁾, στα οποία καλούνται οι «συμμετέχουσες χώρες να ενισχύσουν την ανάληψη ίδιας ευθύνης, προκειμένου να διασφαλίσουν κατάλληλη πολιτική στήριξη σε εθνικό επίπεδο, προωθώντας παράλληλα τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών φορέων». Επίσης, στα Συμπεράσματα «υπογραμμίζει τη σημασία της συνέχισης της χρήσης των μακροπεριφερειακών στρατηγικών ως στρατηγικού πλαισίου για την ενίσχυση της συνοχής και της συνεργικής υλοποίησης των πολιτικών, των προγραμμάτων και των ταμείων της ΕΕ»·
5. τονίζει ότι για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση δεν είναι ουσιαστικής σημασίας μόνον ο συντονισμός σε μακροπεριφερειακό και εθνικό επίπεδο, αλλά κυρίως η άμεση συμμετοχή των δήμων και των περιφερειών·
6. υπενθυμίζει εκ νέου ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές πηγάζουν από ένα αληθινό και βαθιά ευρωπαϊκό όραμα ⁽⁴⁾, και επικροτεί το γεγονός ότι στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγνωρίζεται ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες και συμβάλλουν στην προώθηση της συνεργασίας τόσο εντός της ΕΕ όσο και μεταξύ της ΕΕ και των γειτονικών της χωρών με μοναδικό και καινοτόμο τρόπο. Η ΕτΠ επαναλαμβάνει ότι η ΕΕ χρειάζεται ένα όραμα για την εδαφική ανάπτυξη που δεν θα περιορίζεται στα σύνορα ⁽⁵⁾·

⁽¹⁾ COM(2019) 21 final.⁽²⁾ SWD(2019) 6 final.⁽³⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9895-2019-INIT/el/pdf>⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών» (COR-2017-02554).

7. επισημαίνει ότι ο καθορισμένος στη Συνθήκη της Λισαβόνας στόχος για οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή δεν έχει ακόμη επιτευχθεί. Η οικονομική ανάπτυξη και τα συνακόλουθα οφέλη για την ευημερία των πολιτών ενδυναμώνουν πραγματικά την ΕΕ. Αξιοποιώντας το δυναμικό όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης στην ΕΕ για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στη γεφύρωση του χάσματος του επιπέδου διαβίωσης μεταξύ των ατόμων που ζουν σε γειτονικές περιοχές εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, καθώς και στην επίτευξη του στόχου της συνοχής που περιλαμβάνεται στη σύμβαση-πλαίσιο. Η βελτίωση της ευημερίας των πολιτών πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε εγγράφου στρατηγικής·

8. υπενθυμίζει ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές έχουν εξελιχθεί σε ένα σημαντικό μέσο εδαφικού συντονισμού από τη βάση προς την κορυφή, μέσω του οποίου θα επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του κοινού δυναμικού των μακροπεριφερειών⁽⁶⁾. Επιπλέον, προσφέρουν ευκαιρίες για μια πραγματική πολυεπίπεδη διακυβέρνηση χωρίς να επιτείνουν τη γραφειοκρατία και παράλληλα συμβάλλουν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των ενωσιακών και των τοπικών πολιτικών μέσω της άμεσης συμμετοχής των εκπροσώπων των δήμων και των περιφερειών·

9. επιδοκιμάζει το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην πολιτική με αντικείμενο τους συνεργατικούς σχηματισμούς και ζητεί να υπάρξει πολύ στενότερη σύνδεση της εν λόγω πολιτικής με τις μακροπεριφερειακές στρατηγικές, γεγονός που θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων συνοχής της ΕΕ, δεδομένου ότι ο κύριος σκοπός αυτών των πολιτικών είναι η αύξηση των οφελών της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί έχουν ήδη συμβάλει θετικά και πραγματικά στην υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αναπτύσσονται, για παράδειγμα μέσω του έργου «DanuBioValNet»⁽⁷⁾ στην περιοχή του Δούναβη, νέες αλυσίδες προστιθέμενης αξίας για τα βιολογικά προϊόντα. Οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές ενθαρρύνουν τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών, χωρίς ωστόσο να περιορίζουν το πεδίο δραστηριοτήτων τους στις γεωγραφικές περιοχές που καλύπτονται από τις συγκεκριμένες μακροπεριφερειακές στρατηγικές·

10. παραπέμπει στη γνωμοδότηση της με θέμα «Η υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών»⁽⁸⁾, στην οποία η ΕτΠ υποστηρίζει την αρχή του «τρεις φορές ναι» για τη βελτίωση της λειτουργίας των μακροπεριφερειακών στρατηγικών: «Η ΕτΠ λέει "ναι" στη βελτίωση των συνεργειών με χρηματοδοτικά μέσα, "ναι" στην καλύτερη ενσωμάτωση των υφιστάμενων δομών στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και "ναι" στη βελτίωση της εφαρμογής των υφιστάμενων κανόνων». Η ΕτΠ εκφράζει τη διαφωνία της με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να μην ενστερνιστεί τη συγκεκριμένη πρόταση·

11. συμμερίζεται πλήρως την άποψη της Ιταλικής Προεδρίας της Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή των Άλπεων, σύμφωνα με την οποία η ενσωμάτωση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ στο νομικό πλαίσιο της πολιτικής συνοχής κατά τα έτη 2021-2027 θα είναι επωφελής για όλους, δεδομένου ότι θα ενισχύσει αυτές τις στρατηγικές και θα συμβάλει στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής της ΕΕ·

12. είναι ανοικτή στην ιδέα μιας πρωτοβουλίας για μια νέα μακροπεριφερειακή στρατηγική για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων σε μια οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή που θα καταρτιστεί από κοινού και θα υποστηριχθεί από περισσότερα κράτη μέλη και περιφέρειες. Κατά την αξιολόγηση του σχεδιασμού μιας νέας μακροπεριφερειακής στρατηγικής, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν θα πρέπει να δυσχεραίνεται η λειτουργία των υφιστάμενων μακροπεριφερειακών στρατηγικών·

13. υποστηρίζει την πρωτοβουλία για τη δημιουργία μιας στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή των Καρπαθίων, η οποία θα παρέχει ένα μόνιμο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των χωρών, περιφερειών και κοινοτήτων της εν λόγω περιοχής. Η κατάρτιση στρατηγικού εγγράφου για την περιοχή των Καρπαθίων θα εστιάζει, αφενός, στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη μακροπεριφέρεια και, αφετέρου, θα συμβάλει στη δημιουργία ευκαιριών αξιοποίησης των ειδικών πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δυνατοτήτων των κρατών των Καρπαθίων. Πρέπει να τονιστεί η συμμετοχή πολλών φορέων που εκπροσωπούν τόσο τις τοπικές και περιφερειακές αρχές όσο και το εθνικό και ενωσιακό επίπεδο στη διαδικασία διαμόρφωσης αυτής της στρατηγικής· η συμμετοχή αυτή αντικατοπτρίζεται, μεταξύ άλλων, στις δράσεις της διαπεριφερειακής ομάδας «Καρπάθια» της ΕτΠ·

14. συμφωνεί με τον προβληματισμό των περιφερειών και των κρατών του Ατλαντικού, που συμμετέχουν σήμερα στη στρατηγική για τη Λεκάνη του Ατλαντικού, όσον αφορά τη μετάβαση σε μια μακροπεριφερειακή στρατηγική που θα βασίζεται στην επί δεκαετίες συνεργασία μεταξύ των εταίρων του Ατλαντικού. Μια μακροπεριφερειακή στρατηγική για την περιοχή του Ατλαντικού θα συμπλήρωνε τη σημερινή θαλάσσια στρατηγική, παρέχοντάς της μια πολιτική διάσταση και πολυεπίπεδη διαχείριση, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει κράτη και περιφέρειες τρίτων χωρών. Έτσι, θα μπορούσε να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της σε τοπικά ζητήματα και να ενισχυθεί η αντιστοιχία των θεματικών προτεραιοτήτων και των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων. Το επίκεντρο της μακροπεριφερειακής στρατηγικής θα είναι ο θαλάσσιος τομέας, όπως π.χ. οι ωκεάνιες πηγές ενέργειας, που έχουν προσδιοριστεί ως προτεραιότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη του Ατλαντικού, καθώς και σχετικοί τομείς όπως η απασχόληση ή η κατάρτιση·

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εδαφική προοπτική για το 2050, ποιο είναι το μέλλον;» (COR-2015-04285).

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών» (COR-2017-02554).

⁽⁸⁾ <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/danubiovalnet>.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών» (COR-2017-02554).

Χρηματοδότηση και διοίκηση

15. τονίζει, ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τα προγράμματα τομεακής πολιτικής της ΕΕ, όπως για παράδειγμα τα προγράμματα «Ορίζων 2020», Erasmus+, «Δημιουργική Ευρώπη», το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (COSME), το πρόγραμμα LIFE, ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων πρέπει να συνδεθούν καλύτερα έτσι ώστε να δημιουργηθούν συνέργειες για την από κοινού επίλυση των πιεστικών προβλημάτων·

16. επικροτεί τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξασφαλίσει καλύτερες συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης μέσω της νομοθετικής της πρότασης για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία⁽⁹⁾. Σημειώνει ωστόσο, ότι οι εν λόγω προσαρμογές καλύπτουν μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό της χρηματοδότησης της ΕΕ·

17. συμφωνεί με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί καλύτερης ευθυγράμμισης των προτεραιοτήτων που αναφέρονται στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές με όλα τα ευρωπαϊκά ταμεία μέσω του συντονισμού των δράσεων των αρμόδιων για τον προγραμματισμό εθνικών αρχών και των βασικών φορέων υλοποίησης των μακροπεριφερειακών στρατηγικών πριν από τη σύναψη συμφωνιών εταιρικής σχέσης. Τα κράτη και οι περιφέρειες που συμμετέχουν στην υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών πρέπει να συμφωνήσουν να ακολουθήσουν μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, καθώς και σχετικά με τις προτεραιότητες των εν λόγω στρατηγικών·

18. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνήσει έτσι ώστε ο συντονισμός να πραγματοποιείται, αφενός, εντός και μεταξύ των κρατών μελών και, αφετέρου σε ένα τρίτο επίπεδο, το ενωσιακό. Οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής και η ανάπτυξή τους δεν συνδέεται αποκλειστικά με την πολιτική εδαφικής συνεργασίας της ΕΕ (ΕΕΣ). Συνεπώς, οι πολιτικές στρατηγικές που αφορούν τη χρηματοδότηση σε μακροπεριφερειακό επίπεδο δεν είναι αλληλένδετες. Εφόσον το ζητούμενο είναι να επιτευχθεί πραγματικά πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές θα πρέπει επίσης να εκτελούνται υπό την άμεση ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με το μέλημα το έργο διαφόρων γενικών διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συνδέεται με κάθε μακροπεριφερειακή στρατηγική·

19. θεωρεί ότι το δίκτυο εθνικών αρχών, το οποίο διαχειρίζεται την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης για την περιφερειακή ανάπτυξη στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας από το 2016, αποτελεί ένα ορθό παράδειγμα συντονισμού από τη βάση προς την κορυφή, το οποίο θα μπορούσε να προωθηθεί και σε άλλες τομεακές πολιτικές και άλλες γεωγραφικές περιοχές·

20. συμφωνεί πλήρως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η επιτυχής υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών εξαρτάται από τη δέσμευση των κρατών μελών και των περιφερειών. Οι εν λόγω στρατηγικές δεν θα εκπληρώσουν το δυναμικό τους και δεν θα μπορούν να εφάρμοστούν αποτελεσματικά, εάν στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες δεν διατεθούν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα και ανθρώπινο δυναμικό·

21. τονίζει ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές συμβάλλουν στον συντονισμό του έργου και της εμπειρογνομοσύνης των υφιστάμενων δομών και στην αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων, αποδεικνύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη σημασία τους για την προώθηση και την περαιτέρω ανάπτυξη της αρχής της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης κατά την εκτέλεση των έργων της ΕΕ·

Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ

22. στο πλαίσιο της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, τονίζει ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές μπορούν επίσης να στηρίξουν την ολοκληρωμένη ανάπτυξη πέραν των συνόρων της ΕΕ. Προτείνει, ως εκ τούτου, να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές θα μπορούσαν να συμβάλουν στη διαμόρφωση των μελλοντικών σχέσεων μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ, και καλεί και τις δύο πλευρές να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε περαιτέρω συζήτηση επί του θέματος·

23. επισημαίνει ότι αναγνωρίζει τις μακροπεριφερειακές στρατηγικές, στις οποίες θα μπορούσαν να συμμετέχουν το Ηνωμένο Βασίλειο και οι περιφέρειες της ΕΕ, ως σημαντικό εργαλείο, το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει μελλοντικά στην εξασφάλιση ενός κοινού βιώσιμου προγραμματισμού, συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των δήμων και των περιφερειών του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ. Η ΕτΠ καλεί του δήμους και τις περιφέρειες να συμμετέχουν ενεργά στην οργάνωση αυτής της συνεργασίας· Η ΕτΠ καλεί του δήμους και τις περιφέρειες να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας·

Συνεργατικοί σχηματισμοί

24. σημειώνει, ότι σε έναν κόσμο όπου ο παγκόσμιος ανταγωνισμός δεν αποτελεί πλέον απλώς ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ των περιφερειών, οι συνεργατικοί σχηματισμοί συνεισφέρουν, ως κέντρα ειδημοσύνης, σημαντικά στην ευημερία και την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών, καθώς και για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην εδαφική συνοχή·

⁽⁹⁾ Άρθρο 15 παράγραφος 3 της Πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης, COM(2018) 374 final.

25. υπενθυμίζει ότι οι συνεργατικοί σχηματισμοί αποτελούν σημαντική κινητήρια δύναμη για την καινοτομία, δεδομένου ότι προσελκύουν το ενδιαφέρον των επενδυτών και των φορέων καινοτομίας, και συνδέουν τις επιχειρήσεις, τις τοπικές αρχές, τα ερευνητικά ιδρύματα και τα ιδρύματα κατάρτισης. τονίζει τη μεγάλη σημασία της συμμετοχής των συνεργατικών σχηματισμών στη διαδικασία ανάπτυξης στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, ιδίως στις θεματικές πλατφόρμες S3 που προωθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μια προσέγγιση βασισμένη σε συνεργατικούς σχηματισμούς μπορεί να δώσει φυσική ώθηση στο πλαίσιο των μακροπεριφερειακών στρατηγικών. Τονίζει ότι είναι σημαντικό να υποστηριχθεί μια αποτελεσματική ευθυγράμμιση των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης με τις περιφερειακές και εθνικές πολιτικές, με στόχο την προώθηση της αποτελεσματικής διαπεριφερειακής συνεργασίας και την προβολή της προστιθέμενης αξίας τους για την αρμονική ανάπτυξη των περιφερειών που συμμετέχουν, μέσω της μεγαλύτερης παρουσίας συνεργατικών σχηματισμών και της αύξησης της πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης. Επαναλαμβάνει την ανάγκη να εξασφαλιστούν βιώσιμες μορφές χρηματοδότησης για την ενίσχυση των πρωτοβουλιών των συνεργατικών σχηματισμών κατά την εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο της διαπεριφερειακής και της διακρατικής συνεργασίας·

26. επισημαίνει ότι η συνεργασία μεταξύ των εν λόγω σχηματισμών αποτελεί ένα πολλά υποσχόμενο μέσο για την ενίσχυση του δυναμικού καινοτομίας των περιφερειών και, ως εκ τούτου, οι οργανώσεις συνεργατικών σχηματισμών για τη διασυννοριακή ή περιφερειακή συνεργασία δεν θα πρέπει να περιορίζουν τη δράση τους στην Ευρώπη, αλλά να δραστηριοποιούνται παγκοσμίως με στόχο τη δημιουργία παγκόσμιων συνεργατικών σχηματισμών. Οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, των κρατών μελών και, ενδεχομένως, και τρίτων χωρών παρέχουν το κατάλληλο πλαίσιο για μια τέτοια συνεργασία·

27. υπενθυμίζει το συμπέρασμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 12ης Μαρτίου 2018 σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής για τους συνεργατικούς σχηματισμούς με στόχο τη διασύνδεση και την αναβάθμιση των περιφερειακών συνεργατικών σχηματισμών σε πανευρωπαϊκούς σχηματισμούς παγκοσμίου επιπέδου, βάσει των αρχών της έξυπνης ειδικεύσης, προκειμένου να στηριχθεί η εμφάνιση νέων αλυσίδων προστιθέμενης αξίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κατά συνέπεια, θα πρέπει στον επόμενο προϋπολογισμό για το Interreg να διασφαλίζεται η χρηματοδότηση της συνεργασίας στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη·

28. επιδοκιμάζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 21ης Μαΐου 2019, σχετικά με την υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ ⁽¹⁰⁾, στα οποία καλούνται οι «συμμετέχουσες χώρες και περιφέρειες να αξιοποιήσουν τους δεσμούς μεταξύ των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης και των συνεργατικών σχηματισμών, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη διασύνδεση μεταξύ των οικοσυστημάτων, καθώς και τις βιομηχανικές πολιτικές και τις πολιτικές καινοτομίας στο πλαίσιο των μακροπεριφερειακών στρατηγικών»·

29. καλεί, ως εκ τούτου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει μέτρα για την περαιτέρω προώθηση της δράσης και της συνεργασίας των συνεργατικών σχηματισμών, καθώς και για την ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης αυτών. Επιπλέον θα πρέπει, μέσω μιας εδαφικής και περιφερειακής προσέγγισης, να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνοχή και ενίσχυση των συνεργειών εντός της πολιτικής για τους συνεργατικούς σχηματισμούς·

30. θεωρεί ότι οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός φιλικού προς τους συνεργατικούς σχηματισμούς περιβάλλοντος, γεγονός που θα επιτρέψει στις δημόσιες διοικήσεις, και ιδίως στις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις να ενεργούν με συντονισμένο τρόπο. Από τη φύση τους, οι διασυννοριακοί συνεργατικοί σχηματισμοί διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων εταίρων πέραν των γεωγραφικών και τομεακών ορίων·

31. καλεί την ΕΕ να προωθήσει περαιτέρω τη διασυννοριακή συνεργασία στο πλαίσιο της πολιτικής για τους συνεργατικούς σχηματισμούς, συμβάλλοντας, για παράδειγμα, στη διοργάνωση εκδηλώσεων για την εξεύρεση διεθνών εταίρων για τους συνεργατικούς σχηματισμούς (και τα μέλη αυτών) και, σε ορισμένο βαθμό, παρέχοντας χρηματοδότηση μικρής κλίμακας για τη δοκιμή και ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των συνεργατικών σχηματισμών. Η προσέγγιση αυτή εφαρμόστηκε, για παράδειγμα, με επιτυχία στο έργο «Innovation Express» ⁽¹¹⁾ στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας·

Μακροπεριφερειακή στρατηγική στην περιοχή του Δούναβη

32. σημειώνει ότι στην περιοχή του Δούναβη υφίστανται σημαντικές διαφορές στον τομέα της καινοτομίας, με ορισμένες περιφέρειες να ανήκουν στην ομάδα με τις πιο αποδοτικές περιφέρειες της ΕΕ, ενώ άλλες να υστερούν. Αυτό οφείλεται σε διαφορετικές γενικές συνθήκες και στο ευρύ φάσμα πολιτικών που διέπουν τον τομέα της έρευνας και των επενδύσεων. Εν προκειμένω, ζητεί τον καλύτερο συντονισμό των σχετικών δημόσιων πολιτικών και πιο έξυπνες και στοχευμένες επενδύσεις, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο των προγραμμάτων της ΕΕ·

33. εφιστά την προσοχή στο ότι η σχετικά ισχυρή ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες ανταγωνιστικότητας της μακροπεριφέρειας του Δούναβη. Δεδομένου ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις βρίσκονται στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών συνεργατικών σχηματισμών και ότι σαφώς οι περιφερειακές επιδόσεις καινοτομίας και η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα είναι ευθέως ανάλογες, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία για την περιφέρεια να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά της·

⁽¹⁰⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9895-2019-INIT/el/pdf>

⁽¹¹⁾ <http://www.bsr-stars.eu/innovation-express/>

34. θεωρεί ότι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε μακροπεριφερειακό επίπεδο απαιτεί μια πιο ενεργητική προσπάθεια και ότι το πλαίσιο της μελλοντικής ανάπτυξης των συνεργατικών σχηματισμών θα πρέπει να ενισχυθεί, ακόμη και εάν ήδη εκτελούνται πολυάριθμα πολλά υποσχόμενα μακροπεριφερειακά έργα και πρωτοβουλίες. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αρμόδιες για την υλοποίηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών αρχές να εστιάσουν και να αξιολογούν, όχι μόνον την πρόοδο και τα αποτελέσματα της υλοποίησης αυτών των πρωτοβουλιών, αλλά και να αντλούν συμπεράσματα, να ανταλλάσσουν εμπειρίες και να προσφέρουν νέους μηχανισμούς για την τόνωση της ανάπτυξης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε μακροπεριφερειακό επίπεδο·

35. ζητεί να εξεταστεί η δυνατότητα ανάπτυξης μιας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για τη μακροπεριφέρεια του Δούναβη, χάρη στην οποία θα λαμβάνονται υπόψη τα ειδικά πλεονεκτήματα και οι ανάγκες της περιοχής, όπως για παράδειγμα η σχετικά υψηλή ανάπτυξη του τομέα των ΜΜΕ·

36. ζητεί να δρομολογηθεί η συστηματική ανταλλαγή εμπειριών, πληροφοριών και δεδομένων με άλλες μακροπεριφερειακές στρατηγικές με στόχο να αναπτυχθεί η ανταγωνιστικότητα των μακροπεριφερειών με έμφαση στην πράσινη οικονομία, στον τομέα της καινοτομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης·

37. τονίζει ότι οι συνεργατικοί σχηματισμοί διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της τριμερούς συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, δημόσιων αρχών και του ιδιωτικού τομέα. Λόγω της εγγύτητάς τους με τις τοπικές αγορές αλλά και της εποπτείας που έχουν των τοπικών αναγκών, αποτελούν τα φυσικά μέσα για την εφαρμογή πολιτικών τοπικής εμβέλειας σε συνδυασμό με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή·

Συμπεράσματα

38. τονίζει την ανάγκη στήριξης κάθε πρωτοβουλίας που ενισχύει την ενότητα, τη συνεργασία, τη διασύνδεση, την ασφάλεια, την κοινωνική ισότητα και την πραγματική συνοχή της ΕΕ. Η μακροπεριφερειακή στρατηγική μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη γεφύρωση του χάσματος όσον αφορά το επίπεδο διαβίωσης μεταξύ των ατόμων που ζουν σε γειτονικές περιοχές εντός εύλογου χρονικού διαστήματος·

39. η μακροπεριφερειακή στρατηγική χαρακτηρίζεται από ένα βαθιά ευρωπαϊκό όραμα που παρέχει μεγάλες δυνατότητες και ενθαρρύνει τη συνεργασία με καινοτόμο τρόπο για την επίτευξη των κοινών στόχων, οι οποίοι είναι σημαντικοί για τους πολίτες, ανεξαρτήτως από το κράτος ή την περιφέρεια όπου κατοικούν·

40. η μακροπεριφερειακή στρατηγική παρέχει ευκαιρίες για πραγματική πολυεπίπεδη διακυβέρνηση από τις τοπικές αρχές μέχρι την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς να επιτείνει τη γραφειοκρατία και γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των πολιτικών σε ενωσιακό και τοπικό επίπεδο. Η διασύνδεση των πολιτικών για τους συνεργατικούς σχηματισμούς και των μακροπεριφερειακών στρατηγικών μπορεί να συμβάλει στην ταχύτερη επίτευξη του καθορισμένου στη Συνθήκη της Λισαβόνας στόχου για οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στη φορολογική πολιτική της ΕΕ»

(2019/C 404/02)

Εισηγητής:	Christophe ROUILLON (FR/PES), δήμαρχος Coullaines
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο: <i>Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στη φορολογική πολιτική της ΕΕ</i> , 15 Ιανουαρίου 2019
	COM(2019) 8 final

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

1. συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η παγκοσμιοποίηση, η ψηφιοποίηση και η ανάπτυξη της οικονομίας των υπηρεσιών μεταβάλλουν τη φορολογία με πολύ δυναμικό τρόπο·
2. υπενθυμίζει ότι έχει ήδη παροτρύνει την Επιτροπή να χρησιμοποιήσει τη ρήτρα «γέφυρας» προκειμένου να εφαρμόσει ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία, ιδίως στον τομέα της φορολογίας⁽¹⁾. Στο πλαίσιο αυτό, εκφράζει την ικανοποίησή της για το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Μαρτίου 2019, σχετικά με το οικονομικό έγκλημα, τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή (έκθεση της ειδικής επιτροπής TAX3), στο οποίο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί την Επιτροπή «να χρησιμοποιεί, όταν κρίνεται σκόπιμο, τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 116 της ΣΛΕΕ·
3. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, η εσωτερική αγορά αποτελεί τομέα συντρέχουσας αρμοδιότητας της ΕΕ και των κρατών μελών. Επίσης, το άρθρο 113 της ΣΛΕΕ προβλέπει μηχανισμούς που επιτρέπουν την εναρμόνιση της νομοθεσίας σχετικά με τις φορολογικές πολιτικές μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλίζεται η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφεύγεται η στρέβλωση του ανταγωνισμού. Θεωρεί ότι η πρόταση για καθιέρωση ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία σε αυτή τη βάση —η οποία, σύμφωνα με τη δέσμευση της Επιτροπής, δεν πρέπει να επηρεάζει τα προνόμια των κρατών μελών να καθορίζουν άμεσους φορολογικούς συντελεστές είτε των προσώπων είτε των εταιρειών— θα πρέπει να συμβαδίζει με μεγαλύτερη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών και περιφερειακών κοινοβουλίων, δεδομένου ότι υπάρχουν περιφέρειες με νομοθετικές αρμοδιότητες στον τομέα της φορολογικής πολιτικής·
4. διαπιστώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν αποσκοπεί στην εκχώρηση νέων εξουσιών στην ΕΕ· η Επιτροπή δεν προτίθεται να παρεμβαίνει στις αρμοδιότητες των κρατών μελών όσον αφορά τον καθορισμό των συντελεστών άμεσης φορολογίας των προσώπων ή των εταιρειών·
5. υπενθυμίζει ότι η ενισχυμένη συνεργασία (άρθρα 326 έως 334 της ΣΛΕΕ) μπορεί να εφαρμοστεί στον φορολογικό τομέα και επιτρέπει σε εννέα (9) τουλάχιστον κράτη μέλη να αποφασίσουν από κοινού μια κοινή νομοθεσία, όπως στην περίπτωση του σχεδίου φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Ωστόσο, η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει πάντοτε να αποτελεί έσχατη λύση, αφού εξαντληθούν οι δυνατότητες που προσφέρονται εντός των πλαισίων κανονικής λειτουργίας των θεσμών, δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή κινδυνεύει να οδηγήσει σε κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς, στηρίζεται δε σε μια προσέγγιση κατά κύριο λόγο διακυβερνητική·
6. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή, κατά την τρέχουσα θητεία της, υπέβαλε 26 νομοθετικές προτάσεις με στόχο την ενίσχυση της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού⁽²⁾, καθώς και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της είσπραξης των φόρων και της δικαιοσύνης· επισημαίνει δε ότι το Συμβούλιο έχει επιτύχει κάποια πρόοδο όσον αφορά τις μειζόνες πρωτοβουλίες μεταρρύθμισης της φορολογίας των εταιρειών, χωρίς ωστόσο να έχουν οριστικοποιηθεί ακόμη όλες·
7. επισημαίνει επίσης το γεγονός ότι οι άλλες πρωτοβουλίες, εκτός από τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή, τις οποίες έχει υποστηρίξει η ΕΤΠ για την επιβολή φόρου στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές ήδη από το 2011 και τη φορολόγηση ψηφιακών υπηρεσιών, έχουν καθηλωθεί από μια μειοψηφία κρατών μελών στο Συμβούλιο·

⁽¹⁾ Βλέπε σημείο 7 του ψηφίσματος σχετικά με το πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2019 (RESOL-VI/33) που εγκρίθηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2019.

⁽²⁾ Ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός ορίζεται από την Επιτροπή ως «η εκμετάλλευση των τεχνικών πτυχών του φορολογικού συστήματος ή των αναντιστοιχιών μεταξύ δύο ή περισσότερων φορολογικών συστημάτων με σκοπό τη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης.» https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_papers_71_atp.pdf

Ευρωπαϊκή φορολογία και δημοκρατία

8. υπενθυμίζει την εγγενή σχέση μεταξύ φορολογίας και δημοκρατίας, καθώς η ιστορία των φιλελεύθερων δημοκρατιών συνδέεται στενά με την αναζήτηση της συγκατάθεσης των φορολογουμένων για την υποβολή των πόρων και των φορολογικών δαπανών στον δημοκρατικό έλεγχο, όπως καταδεικνύεται από το ρητό «No taxation without representation» (καμία φορολόγηση χωρίς εκπροσώπηση)·

9. υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου ⁽³⁾, η καταπολέμηση των καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών αποτελεί για τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων τομέα προτεραιότητας δράσης της ΕΕ. Ως εκ τούτου, θεωρεί ότι η Επιτροπή επέλεξε την κατάλληλη στιγμή για να δημοσιεύσει την πρότασή της προκειμένου να τροφοδοτήσει τη δημοκρατική συζήτηση πριν από τις ευρωεκλογές. Εκτιμά επίσης ότι η ΕΕ θα μπορέσει να ανακόψει αποτελεσματικότερα τον αντιευρωπαϊκό λαϊκισμό, εάν η ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική αποτελεί αντικείμενο διαφανούς και δημοκρατικής διαχείρισης (ανάκτηση του ελέγχου)·

10. σημειώνει ότι η φοροαποφυγή από τις πολυεθνικές εταιρείες εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα στην ΕΕ και φρονεί ότι θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι μεμονωμένες έρευνες, δεδομένου ότι οι αξιόποινες πράξεις μιας οντότητας δεν καθορίζουν τη συλλογική συμπεριφορά·

Το κόστος της ομοφωνίας στον τομέα της φορολογίας

11. επισημαίνει ότι, εντός ενός ενιαίου οικονομικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ, αφενός, της ρύθμισης του φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών —και, ενίοτε, εντός αυτών— και αφετέρου της ανάγκης να αποφευχθεί η παρέμβαση ενός κράτους μέλους στη φορολογική κυριαρχία ενός άλλου κράτους μέλους (για παράδειγμα λόγω της ανυπαρξίας ορισμού ενδεδειγμένης μέγιστης διαφοράς μεταξύ των αντίστοιχων φορολογικών συντελεστών ή λόγω της ύπαρξης επιθετικών φορολογικών καθεστώτων). Οι φορολογικές αποφάσεις ενός κράτους μέλους μπορούν πράγματι να επηρεάσουν σημαντικά τα έσοδα των άλλων και το περιθώριο ελιγμών τους να προβαίνουν σε δικές τους πολιτικές επιλογές. Από την άλλη πλευρά, η εθνική φορολογική κυριαρχία περιορίζεται, καθώς η φορολογική βάση καθίσταται περισσότερο κινητή. Η ΕτΠ θεωρεί, ως εκ τούτου, προτιμότερο να δοθεί έμφαση στην έννοια της κοινής φορολογικής κυριαρχίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

12. σημειώνει ότι, παράλληλα με την πρόοδο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τη σημαντική και ταχεία μεταστροφή της οικονομίας, προκλήθηκε έλλειψη ισορροπίας της ολοκλήρωσης, με ελεύθερη την κυκλοφορία κεφαλαίων και υπηρεσιών στην ΕΕ, ενώ τα κράτη μέλη καθορίζουν ανεξάρτητα τους φορολογικούς τους κανόνες. Πράγματι, σε ένα πλαίσιο όπου η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς περιοριζόταν κυρίως στο εμπόριο αγαθών, οι διασυνοριακές επιδράσεις της φορολογίας ήταν πολύ πιο περιορισμένες από ό, τι σήμερα, καθώς οι επιχειρήσεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα άυλα στοιχεία ενεργητικού, τα δεδομένα και την αυτοματοποίηση, η προστιθέμενη αξία των οποίων είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποσοτικά·

13. υποστηρίζει ότι οι κοινές προσπάθειες σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητες για την προστασία των προϋπολογισμών της Ένωσης και των κρατών μελών από τις απώλειες που οφείλονται στη φοροδιαφυγή και στους μη καταβληθέντες φόρους. Επισημαίνει ότι μόνο τα φορολογικά έσοδα που εισπράττονται πλήρως και αποτελεσματικά επιτρέπουν στα κράτη, στις τοπικές αρχές και έμμεσα στην ΕΕ να παρέχουν, μεταξύ άλλων, ποιοτικές και οικονομικά αποδοτικές δημόσιες υπηρεσίες, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της στέγης, της ασφάλειας και της καταπολέμησης του εγκλήματος. Συν τοις άλλοις, τους επιτρέπουν έτσι να χρηματοδοτούν μέτρα σχετικά με την κλιματική αλλαγή, να προωθούν την ισοτιμία των φύλων, τα δημόσια μέσα μεταφοράς και τις υποδομές ζωτικής σημασίας προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε ενδεχόμενη ελάφρυνση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης των πολιτών και των επιχειρήσεων στην ΕΕ·

14. θεωρεί ότι η ομοφωνία στον τομέα της φορολογίας έχει επίσης παρεμποδίσει την υλοποίηση άλλων επιδιώξεων της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης της οδηγίας για τη φορολόγηση της ενέργειας με στόχο την ενσωμάτωση των εκπομπών CO₂ στον φορολογικό συντελεστή για τα καύσιμα, την κυκλική οικονομία και τη μεταρρύθμιση του συστήματος ιδίων πόρων·

15. σημειώνει ότι, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, οι πολυάριθμες στρατηγικές φοροαποφυγής των επιχειρήσεων έχουν προκαλέσει απώλειες εσόδων στην ΕΕ που υπολογίζονται μεταξύ 50 και 70 δισεκατ. ευρώ· οι εν λόγω απώλειες αντιστοιχούν μόνο στην απώλεια του κέρδους από τη μετατόπιση των κερδών και ισοδυναμούν τουλάχιστον με το 17 % των εσόδων από τον φόρο εταιρειών που εισπράχθηκαν το 2013, και σε 160 έως 190 δισεκατ. ευρώ, εάν συμπεριληφθεί η εκτιμώμενη ζημία λόγω εξατομικευμένων φορολογικών διευθετήσεων των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών·

16. υπενθυμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι επίσης θύματα φοροαποφυγής, δεδομένου ότι τα δημοτικά τέλη ή οι περιφερειακοί φόροι εισπράττονται με βάση την εθνική φορολογική βάση και οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στα περισσότερα κράτη μέλη λαμβάνουν μέρος των εσόδων που προέρχονται από την εθνική φορολογία των εταιρειών·

(3) <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20160707STO36204/tax-fraud-75-of-europeans-want-eu-to-do-more-to-fight-it>.

17. επισημαίνει ότι οι κανόνες ΦΠΑ της ΕΕ χρονολογούνται από το 1993, ενώ θα έπρεπε να είναι μεταβατικοί. Η απαίτηση ομοφωνίας κατέστησε αδύνατη κάθε ουσιαστική μεταρρύθμιση, παρά τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και τις αλλαγές στην αγορά. Σε πολλές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να εφαρμόζουν διαφορετικούς κανόνες για τις εγχώριες και τις διασυνοριακές συναλλαγές. Η ΕτΠ τονίζει ότι αυτό αποτελεί μείζον εμπόδιο στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και οδηγεί σε δαπανηρές διαδικασίες για τον αυξανόμενο αριθμό των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται διασυνοριακά. Η απλούστευση και ο εκσυγχρονισμός των κανόνων ΦΠΑ στην ΕΕ θα μειώσουν τον διοικητικό φόρτο για τις διασυνοριακές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση συνολικά 15 δισεκατ. ευρώ ετησίως. Η τρέχουσα κατάσταση είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τις ΜΜΕ, οι οποίες δεν διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για να αντιμετωπίσουν τη νομική πολυπλοκότητα των φορολογικών κανόνων·

18. θεωρεί ότι η άρση της απαίτησης ομοφωνίας στον τομέα της φορολογίας θα επιτρέψει στην ΕΕ να μην υπερασπίζεται μόνο τη θέση του ελάχιστου κοινού ευρωπαϊκού παρονομαστή, αλλά να είναι πιο φιλόδοξη στις διεθνείς συζητήσεις με θέμα τη φορολογία· τούτο δε ιδίως όσον αφορά τις εργασίες του ΟΟΣΑ με θέμα την ψηφιακή φορολογία και τη μετατόπιση των κερδών (BEPS/διάβρωση της φορολογικής βάσης και μετατόπιση των κερδών)·

Σχετικά με τον χάρτη πορείας

19. υποστηρίζει την αρχή της σταδιακής προσέγγισης που προτείνει η Επιτροπή και θεωρεί ότι η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να ακολουθείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να επιτρέπει την αντιμετώπιση συγκεκριμένων συστημάτων επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού·

20. ελπίζει ότι, ως πρώτο βήμα, θα πραγματοποιηθεί ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία για πρωτοβουλίες που δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στα δικαιώματα, τις βάσεις ή τους φορολογικούς συντελεστές των κρατών μελών, αλλά είναι αναγκαίες για τη βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας και της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των κρατών μελών στην καταπολέμηση της απάτης και της φοροδιαφυγής. Η ΕτΠ θα ήθελε επίσης το πρώτο στάδιο να καλύπτει πρωτοβουλίες για τη διευκόλυνση της φορολογικής συμμόρφωσης των επιχειρήσεων της ΕΕ·

21. διερωτάται γιατί η Επιτροπή προτείνει να χρησιμοποιηθεί η ειδική ρήτρα «γέφυρας» του άρθρου 192 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος μόνο στο δεύτερο στάδιο, ενώ η φορολογία είναι ουσιώδες στοιχείο για την υλοποίηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης· ως εκ τούτου, προτείνει η χρήση της ρήτρας «γέφυρας» για την περιβαλλοντική φορολογία να προταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το πρώτο στάδιο. Ειδικότερα, θα ήταν επείγον να εισαχθεί μια συντονισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση για τη φορολόγηση του κλάδου των αερομεταφορών, ο οποίος επί του παρόντος δεν υπόκειται σε κανένα ευρωπαϊκό φορολογικό καθεστώς, όπως για παράδειγμα όσον αφορά την καθιέρωση ΦΠΑ στα αεροπορικά εισιτήρια ή τη φορολόγηση της κηροζίνης.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια τοποκεντρική προσέγγιση για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ»

(2019/C 404/03)

Εισηγήτρια: Jeannette BALJEU (NL/ALDE)

Μέλος του επαρχιακού συμβουλίου της Νότιας Ολλανδίας

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εισαγωγή

1. υπογραμμίζει ότι η βιομηχανία, νοούμενη ως παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο μιας καινοτόμου, βιώσιμης και διαφοροποιημένης οικονομίας, η οποία μπορεί να διασφαλίσει τόσο την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα όσο και ποιοτικές θέσεις εργασίας για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
2. επαναλαμβάνει την πεποίθησή της ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη οφείλουν να αξιοποιούν όλες τις δυνατότητες που παρέχει το άρθρο 173 της ΣΕΕ όσον αφορά τη βιομηχανική πολιτική και, κυρίως, να αναλαμβάνουν «κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού [των κρατών μελών στα της βιομηχανικής πολιτικής], ιδίως πρωτοβουλίες για τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών και δεικτών, την οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και την προετοιμασία των στοιχείων που είναι αναγκαία για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση», σε συνεργασία με τους περιφερειακούς συναρμοδίους·
3. τονίζει ότι η βιομηχανία είναι ζωτικής σημασίας για τις πόλεις και τις περιφέρειες της ΕΕ λόγω των δεκάδων εκατομμυρίων θέσεων εργασίας που δημιουργεί και ότι, από τη φύση της, λειτουργεί σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο, όπου το εμπόριο εκτός της ΕΕ αποτελεί σημαντική κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης, η οποία συνεπάγεται οφέλη, αλλά και προκλήσεις·
4. εκτιμά ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ιδιαίτερη σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τη δημιουργία αξίας, την καινοτομία και την απασχόληση. Ειδικότερα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις επηρεάζουν σημαντικά την ικανότητα της βιομηχανίας να προσαρμόζεται σε νέες απαιτήσεις, όπως είναι η παγκοσμιοποίηση και η ψηφιοποίηση. Η βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ πρέπει να παρέχει κατάλληλα σχέδια για τη διατήρηση, αλλά και τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις εν λόγω επιχειρήσεις·
5. διαβλέπει ότι οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που προκύπτουν για τη βιομηχανία θα πρέπει να προσαρμοστούν στο μέλλον και να διατηρήσουν την καθοριστική συμβολή της στην ευημερία και την απασχόληση, καθώς και να διασφαλίσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημιουργία μιας ουδέτερης ως προς τον άνθρακα, κυκλικής οικονομίας·
6. τονίζει ότι υπάρχει ανάγκη για επενδύσεις σε καινοτόμες νέες τεχνολογίες και στην ψηφιοποίηση, σε μια κυκλική οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα και σε σχετικές δεξιότητες σε όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, με σκοπό την ενίσχυση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της Ευρώπης·
7. συνεπώς τονίζει ότι, προκειμένου να υπάρξει ταχεία ανταπόκριση στις συνεχείς οικονομικές και βιομηχανικές μεταλλαγές και να διατηρηθεί μια παγκόσμια ανταγωνιστική θέση, χρειάζεται ένα στρατηγικό όραμα για την ευρωπαϊκή βιομηχανία, το οποίο θα στηρίζεται σε μια τοποκεντρική προσέγγιση·
8. πιστεύει ότι είναι απαραίτητη μια συντονισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία μπορεί να αντιμετωπίσει τον παγκόσμιο ανταγωνισμό και, συνεπώς, θα πρέπει να επιδιωχθεί η καλύτερη συνοχή των ρυθμιστικών πλαισίων και προτύπων, να αρθεί ο υπερβολικός και περιττός κανονιστικός και διοικητικός φόρτος, να διευκολυνθούν η πανευρωπαϊκή συνεργασία και οι εταιρικές σχέσεις, να διασφαλιστούν οι ανταγωνιστικές ενεργειακές δαπάνες και να δοθούν τα κατάλληλα μέσα εμπορικής άμυνας τόσο σε παραδοσιακούς τομείς όπως ο χάλυβας και τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η χημική βιομηχανία, καθώς και η γεωργία και η ναυτιλία, όσο και σε νεοεμφανιζόμενους τομείς. Για παράδειγμα, απαιτείται επειγόντως η θέσπιση δασμών στα προϊόντα χάλυβα από τρίτες χώρες για την προστασία της ευρωπαϊκής χάλυβουργίας·

9. θεωρεί ότι ο ρόλος της βιομηχανικής πολιτικής είναι να παρέχει ένα ευνοϊκό πλαίσιο που να επιτρέπει στη βιομηχανία να προωθή την ανταγωνιστικότητά της, συνδυάζοντας ένα μείγμα οριζόντιων και διατομεακών τοποκεντρικών προσεγγίσεων και, όπου χρειάζεται, ειδικών μέτρων ανά τομέα σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας·

10. εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Επενδύοντας στην έξυπνη, καινοτόμο και βιώσιμη βιομηχανία - Μια ανανεωμένη στρατηγική για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ»⁽¹⁾ και την έμφαση που προσδίδει στην εταιρική σχέση με τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες, τις πόλεις και τον ιδιωτικό τομέα, ως ένα σημαντικό βήμα προς την παροχή ενός εργαλείου υπέρ της τόνωσης της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στην Ευρώπη. Επίσης επιδοκιμάζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την πολιτική συνοχής μετά το 2020 και την έμφαση που δίδει στην ενίσχυση της συνεργασίας των περιφερειακών οικοσυστημάτων σε όλη την Ευρώπη, καθώς και στην ανάδειξη της διεθνούς και της βιομηχανικής διάστασης της έξυπνης εξειδίκευσης·

11. επισημαίνει ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα πρέπει να υποστηρίζεται από δραστηριότητες εντός, αλλά και εκτός της οικονομίας, για παράδειγμα —στη δεύτερη περίπτωση— μέσω πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης ή στήριξης της έρευνας και της καινοτομίας·

12. χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία μιας στρογγυλής τράπεζας υψηλού επιπέδου για τη βιομηχανική πολιτική με τίτλο «Βιομηχανία 2030», στην οποία η Επιτροπή των Περιφερειών έχει καθεστώς παρατηρητή⁽²⁾·

13. εκφράζει την ικανοποίησή της για τις εκκλήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου να αναπτυχθεί περαιτέρω μια ολοκληρωμένη βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ με γνώμονα τη μετά το 2030 περίοδο, η οποία θα συμπεριλαμβάνει μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους και δείκτες για τη βιομηχανία και θα συνοδεύεται από σχέδιο δράσης με συγκεκριμένα μέτρα·

14. τονίζει την ανάγκη για μια προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης με βάση την εταιρική σχέση και τον διάλογο με τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τα ενδιαφερόμενα μέρη⁽³⁾·

15. ζητεί τη συμπερίληψη μιας ισχυρής εδαφικής διάστασης, συμβατής με την αρχή της επικουρικότητας, στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής· εκφράζει την προθυμία της να στηρίξει το Συμβούλιο και την Προεδρία του για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής βιομηχανικής πολιτικής με μεγαλύτερη τοπική διάσταση·

16. θεωρεί ότι μια βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει προσεκτική και τεκμηριωμένη επανεξέταση των κανόνων της ΕΕ στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και των συγχωνεύσεων προκειμένου να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με τις παγκόσμιες εμπορικές πολιτικές και τις πολυμερείς συμφωνίες. Ταυτόχρονα, η στρατηγική αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τις δυνατότητες επενδύσεων και καινοτομίας των κρατικών ενισχύσεων και των συγχωνεύσεων·

17. εκφράζει την ικανοποίησή της για το έγγραφο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πολιτικής Στρατηγικής⁽⁴⁾ στο οποίο προτείνεται να βρεθεί μια νέα ισορροπία μεταξύ του ανοιγματος και της προστασίας της ευρωπαϊκής αγοράς, έτσι ώστε να δημιουργηθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού παγκοσμίως, με παράλληλη στήριξη της βιομηχανικής καινοτομίας και της παραγωγικότητας στο εσωτερικό·

18. εκτιμά ότι, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της συμφωνίας του Παρισιού όσον αφορά την αντιμετώπιση της απειλής από την κλιματική αλλαγή⁽⁵⁾, η βιομηχανία θα χρειαστεί να υποβληθεί σε μακρόπνοο μετασχηματισμό με παράλληλη μέριμνα για την ανταγωνιστικότητά της. Το εύρος του μετασχηματισμού που αντιμετωπίζει τόσο η βιομηχανία όσο και η κοινωνία απαιτεί επείγουσα δράση, κοινό όραμα και ολοκληρωμένες λύσεις για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και σε όλα τα επίπεδα πολιτικής, καθότι μόνο μέσω μιας πολυεπίπεδης προσέγγισης είναι δυνατόν να διασφαλιστεί η αποδοχή από τους συναρμοδίους τόσο σημαντικών αποφάσεων οικονομικής πολιτικής·

19. υποστηρίζει τη σύνδεση μεταξύ της ιδέας μιας βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια δίκαιη ενιαία αγορά, η οποία θα ανταποκρίνεται στην πρόκληση του μεταβαλλόμενου κόσμου της εργασίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πύλωνα κοινωνικών δικαιωμάτων·

Μήνυμα 1: Μια ανταγωνιστική ευρωπαϊκή βιομηχανία απαιτεί μια συνδυασμένη προσέγγιση στην οποία μια περιφερειακή πολιτική με τοπική διάσταση συνοδεύεται από διαπεριφερειακή συνεργασία

20. υπογραμμίζει ότι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των περιφερειών συνδέονται στενά με τις τοπικές βιομηχανίες, τα γεωγραφικά πλεονεκτήματα, τα περιφερειακά οικοσυστήματα βιομηχανικής καινοτομίας, τα ΙΕΚ, τα ανώτερα και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και με το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό και την εμπειρογνομοσύνη·

⁽¹⁾ COM(2017) 479 final

⁽²⁾ Απόφαση C (2017) 8565 της Επιτροπής, της 15/12/2017, για τη σύσταση της Στρογγυλής τράπεζας υψηλού επιπέδου για τη βιομηχανία «Βιομηχανία 2030»

⁽³⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας για μια ανανεωμένη στρατηγική βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, 30 Νοεμβρίου 2017 (705/17)

⁽⁴⁾ Βιομηχανική πολιτική της ΕΕ μετά την υπόθεση Siemens-Alstom: εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ διαφάνειας και προστασίας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάρτιος 2019

⁽⁵⁾ Ηνωμένα Έθνη (2015)

21. υπογραμμίζει τη σημασία της εξεύρεσης, εξόρυξης και εκμετάλλευσης ευρωπαϊκών πρωτογενών και δευτερογενών πρώτων υλών για την ανάπτυξη των τοπικών βιομηχανιών και των αλυσίδων αξίας στις περιφέρειες. Ως εκ τούτου, μια βιώσιμη τοποκεντρική προσέγγιση πρέπει να εξετάσει τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν, καθώς και το αναπτυξιακό δυναμικό και τις πιθανές συνέργειες για την από κοινού αξιοποίηση των πόρων·
22. θεωρεί ότι μια τοποκεντρική προσέγγιση θα πρέπει να αξιοποιήσει το δυναμικό των οικοσυστημάτων των επιχειρήσεων και της καινοτομίας για να προωθήσει τον βιομηχανικό εκσυγχρονισμό και να αναπτύξει εδαφικές στρατηγικές για την καινοτομία και την ενσωμάτωση, σε περιφερειακό, τοπικό, αστικό ή διασυνοριακό επίπεδο·
23. σημειώνει ότι προς τούτο απαιτούνται αποτελεσματικά δίκτυα συνεργασίας —όπως οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές— και συνεργατικοί σχηματισμοί με συμμετοχή των βασικών εταίρων· τονίζει, επίσης, ότι η διαπεριφερειακή συνεργασία των εν λόγω δικτύων και συνεργατικών σχηματισμών είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη συνεργειών, την ανταλλαγή εμπειριών, τη μάθηση από ομοτίμους και την επίτευξη κρίσιμης μάζας στις από κοινού επενδύσεις υπέρ της διάδοσης της καινοτομίας στις βιομηχανικές αλυσίδες προστιθέμενης αξίας ανά την Ευρώπη. Αυτή η προσέγγιση διαπεριφερειακής συνεργασίας μπορεί να ευοδωθεί μόνο με τη βοήθεια της ψηφιοποίησης και με την ανταλλαγή πληροφοριών·
24. υπογραμμίζει ότι οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές, καθώς και άλλες οργανώσεις, μπορούν να διαδραματίσουν κείμερο και ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση των απαραίτητων διαπεριφερειακών και διασυνοριακών συνεργασιών·
25. τονίζει ότι η βιώσιμη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών θα πρέπει να υπερβαίνει τις «μεμονωμένες πρωτοβουλίες» και απαιτεί ένα διαρθρωτικό πλαίσιο συνεργασίας για τη μακροπρόθεσμη δέσμευση με βάση το έργο που έχει ήδη επιτελεσθεί στις υφιστάμενες στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και στο πλαίσιο των μελλοντικών διαπεριφερειακών επενδύσεων στην καινοτομία·
26. παρατηρεί ότι ζωτική σημασία κατέχουν οι πληροφορίες σχετικά με τις περιφερειακές δραστηριότητες στην καινοτομία, τις υφιστάμενες ικανότητες (υποδομές, εμπειρογνομosύνη) και το δυναμικό της κυκλικής οικονομίας. Τα υπάρχοντα δεδομένα είναι συχνά διάσπαρτα και κατακερματισμένα, γεγονός που περιορίζει τη χρησιμότητά τους για τις περιφέρειες. Συνεπώς, προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί σε ουσιαστική συλλογή στοιχείων, συνεκτιμώντας την άποψη των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως προς τη βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ·
27. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει τη στήριξη της διαπεριφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο υφιστάμενων πρωτοβουλιών, όπως η πρωτοβουλία Vanguard ή οι θεματικές συμπράξεις έξυπνης εξειδίκευσης με τη συμμετοχή ολόενα και μεγαλύτερου αριθμού περιφερειών, ενόψει μιας ανανεωμένης τοποκεντρικής προσέγγισης, βάσει και των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πολιτική συνοχής μετά το 2020·
28. ζητεί, στο πλαίσιο της περιόδου προγραμματισμού μετά το 2020, να ενισχυθεί η στήριξη της ΕΕ για τα περιφερειακά οικοσυστήματα και τους συνεργατικούς σχηματισμούς στο πλαίσιο των διαπεριφερειακών επενδύσεων στην καινοτομία, με βάση την προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης και τη μεγέθυνση και τη διεύρυνση υφιστάμενων πρωτοβουλιών, όπως η πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας και η πιλοτική πρωτοβουλία των περιφερειών σε βιομηχανική μετάβαση· θεωρεί επίσης σημαντική την ανάπτυξη μέσων για την υλοποίηση συνεργατικών διαπεριφερειακών έργων στον τομέα των βιομηχανικών επενδύσεων σε συνεργασία με τις περιφέρειες και στο πλαίσιο των συμπράξεων έξυπνης εξειδίκευσης·
29. τονίζει ότι θα πρέπει να χρηματοδοτούνται επαρκώς οι θεματικές πλατφόρμες έξυπνης εξειδίκευσης, καθότι οι περιφέρειες δεν διαθέτουν πάντα τους απαραίτητους πόρους για να οργανώσουν την κατάλληλη συμμετοχή σε αυτές·
30. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω μέσα διαμεσολάβησης για τον εντοπισμό και την ενεργό ενίσχυση της συνεργασίας στο πεδίο των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης. Τούτο δε με σκοπό τη διευκόλυνση μιας συνεχούς διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας οι περιφέρειες εντοπίζουν τους τομείς προτεραιότητας στους οποίους η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ηγετικής θέσης της Ευρώπης·
31. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενθαρρύνει τη βιομηχανική καινοτομία με βάση τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης σε όλες τις περιφέρειες, διευκολύνοντας συγκεκριμένα καθεστώτα στήριξης στα οποία οι ανεπτυγμένες περιφέρειες μπορούν να συνεργάζονται σε συγκεκριμένα έργα με τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες προς αμοιβαίο όφελος, σε έργα συνεργασίας ανεπτυγμένων περιφερειών, καθώς και σε έργα κοινού ενδιαφέροντος μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών προς αμοιβαίο όφελος·

Μήνυμα 2: Δεδομένου ότι οι μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις απαιτούν συχνά τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών περιφερειών, οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν κείμερο ρόλο στις πρωτοβουλίες που προσανατολίζονται στην εκτέλεση αποστολών και στην εφαρμογή των τομεακών πολιτικών στην πράξη

32. θεωρεί ότι μια πολιτική που προσανατολίζεται στην υλοποίηση μιας αποστολής μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο αντιμετώπισης των μεγάλων κοινωνικών προκλήσεων και να στηρίξει την προσέγγιση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, στο πλαίσιο της οποίας η προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να συμβάλει στην εναρμόνιση των περιφερειακών επιδιώξεων και επενδύσεων με τις ενωσιακές προτεραιότητες·

33. τονίζει ότι, για να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές προκλήσεις, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία υπέρ της βιομηχανικής αριστείας και της αξιοποίησης νέων ευκαιριών· επίσης, ο πειραματισμός και η ανάληψη κινδύνων πρέπει να υποστηρίζονται κατά τις αναγνωριστικές διεργασίες· η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να ενθαρρυνθεί η διευκόλυνση της διάδοσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών στη βιομηχανία·

34. τονίζει ότι οι περιφέρειες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά τη σύνδεση, την ανάπτυξη και τη στήριξη του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας, την οργάνωση της χαρτογράφησης των διαθέσιμων ικανοτήτων και τη συμμετοχή διαφόρων ομάδων ενδιαφερόμενων μερών σε μια πραγματική και συνεργατική προσέγγιση για τον καθορισμό των βιομηχανικών στόχων. Συνεπώς, ζητεί να υπάρξει εκπροσώπηση των περιφερειών στη διαχείριση του εγχειρήματος των αποστολών, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών σχέσεων και των συμβουλίων των αποστολών·

35. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει σαφείς μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους για τις πολιτικές που προσανατολίζονται στην υλοποίηση αποστολών και να τις μετουσιώσει σε πολιτικές που θα καταστούν λειτουργικές στα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, στα προγράμματα «Ορίζων Ευρώπη» και «Ψηφιακή Ευρώπη»·

36. συνιστά στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να επιδιώξουν ενεργά να ηγηθούν ορισμένων από αυτές τις αποστολές και να διασφαλίσουν τη διαμόρφωση μιας διαπεριφερειακής προσέγγισης· προς τούτο, χρειάζεται ευθυγράμμιση με και διευκόλυνση από τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά μέσα. Ως εκ τούτου, ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνήσει για την ενεργό συμμετοχή των περιφερειακών συναρμοδίων στη διακυβέρνηση των αποστολών στο νέο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»·

37. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει τη δημιουργία πιλοτικών έργων από ομάδες περιφερειών που επιτρέπουν τον πειραματισμό, σύμφωνα με μια προσέγγιση τύπου IPCEI ⁽⁶⁾ αλλά σε μικρότερη κλίμακα, με σκοπό την προαγωγή της διαπεριφερειακής συνεργασίας·

Μήνυμα 3: Οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές οφείλουν να εξασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα δεξιοτήτων για τη στήριξη της μετάβασης της βιομηχανίας, διευκολύνοντας τη συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και με τη στήριξη μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής

38. παρατηρεί ότι ο ταχέως μεταβαλλόμενος βιομηχανικός μετασχηματισμός, η ενεργειακή μετάβαση, η ψηφιοποίηση και η κυκλική οικονομία απαιτούν την ανάπτυξη νέων διεπιστημονικών δεξιοτήτων·

39. εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προσπάθειες συντονισμού των διαφόρων μέσων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως προβλέπεται στο νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη, στο σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση και στη στρατηγική για τις ψηφιακές δεξιότητες·

40. τονίζει ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να προβλεφθεί, να στηριχθεί και να προωθηθεί η συνεχής ανάπτυξη δεξιοτήτων, η επανεκπαίδευση και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων από το σημερινό εργατικό δυναμικό, ιδίως όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες·

41. αναγνωρίζει ότι το εργατικό δυναμικό της ευρωπαϊκής βιομηχανίας αποτελείται από μεγάλο αριθμό ατόμων που έχουν εκπαιδευτεί μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης·

42. συμφωνεί ότι τα οφέλη του βιομηχανικού μετασχηματισμού χρειάζεται να διαδοθούν ευρέως· επίσης, θα πρέπει να παρέχονται ευκαιρίες και στήριξη για προσαρμογή σε όσους κινδυνεύουν να υποστούν τον αρνητικό αντίκτυπο· σε αυτό το πλαίσιο, θεωρεί ότι οι πολιτικές πρωτοβουλίες πρέπει να δίνουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στην παροχή ευκαιριών διά βίου μάθησης στους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα έχουν ισότιμη πρόσβαση στις νέες τεχνολογικές δεξιότητες που ζητά η βιομηχανία·

43. τονίζει τη σημασία της ενεργού ανάπτυξης ικανοτήτων όλων των εργαζομένων στον επαγγελματικό βίο τους και σε όλους τους βιομηχανικούς κλάδους. Για τον λόγο αυτό, η ΕτΠ προτείνει να αναπτυχθούν αποτελεσματικές ιδέες προς πανευρωπαϊκή χρήση όσον αφορά την ανταλλαγή νέων γνώσεων, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την ανάπτυξη των ατομικών ικανοτήτων σε συνεργασία με τους εργοδότες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα·

(6) IPCEI (Important projects of common European interest): Σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος

44. θεωρεί, ως εκ τούτου, ότι μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση της πολιτικής για τις δεξιότητες είναι ζωτικής σημασίας για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και ότι απαιτούνται πολύ υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο, στα εκπαιδευτικά συστήματα και στα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης και διά βίου μάθησης, καθώς και στο εσωτερικό της ίδιας της βιομηχανίας·

45. θεωρεί ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση, η προώθηση επιχειρηματικών δεξιοτήτων, η μάθηση από ομοτίμους και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών θα πρέπει να υποστηριχθούν περαιτέρω ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους φορείς του κλάδου να προσαρμοστούν στα νέα επιχειρηματικά μοντέλα και να συνεργαστούν αποτελεσματικά σε ανταγωνιστικές ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας·

46. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει τα διαπεριφερειακά εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως το Erasmus+, με έμφαση στην επαγγελματική κατάρτιση και την προώθηση της κινητικότητας των ταλέντων σε ολόκληρη την Ευρώπη·

47. ζητεί από τις αρμόδιες αρχές να παρέχουν ευέλικτα κονδύλια για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων σε περιφερειακό και όχι σε τομεακό επίπεδο και επαναλαμβάνει την έκκλησή της το EKT+ να υπάγεται στον κανονισμό περί κοινών διατάξεων για την πολιτική συνοχής μετά το 2021, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι απαιτήσεις σχετικά με την αρχή της εταιρικής σχέσης και τη συμμετοχή του περιφερειακού επιπέδου εφαρμόζονται με στόχο την ανάπτυξη προγραμμάτων στο πλαίσιο του EKT+·

48. συνιστά στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να συνεργαστούν στα κοινά θεματολόγια για την εκπαίδευση και την έρευνα ώστε να ενσωματώσουν τις κοινές προτεραιότητες δεξιοτήτων της ΕΕ και να υποστηρίξουν τις διαπεριφερειακές ευκαιρίες μάθησης·

Μήνυμα 4: Η ευρωπαϊκή βιομηχανία και οι κυβερνήσεις οφείλουν να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην ανάληψη δράσης υπέρ της βιωσιμότητας

49. θεωρεί ότι η ΕΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της παγκόσμιας μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα. Ως εκ τούτου, η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο συμβάλλοντας στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, στην επίτευξη των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού, στη διαφύλαξη των πόρων, στην πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και στην ανταπόκριση στις μεταβαλλόμενες προσδοκίες των καταναλωτών από την πράσινη οικονομία·

50. υπογραμμίζει ότι η μετάβαση των εταιρειών σε πιο βιώσιμα και αποδοτικά ως προς τη χρήση των πόρων επιχειρηματικά μοντέλα θα βοηθήσει το περιβάλλον και θα εξασφαλίσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, οδηγώντας στην καινοτομία και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών·

51. υπογραμμίζει ότι είναι ζωτικής σημασίας να ενημερωθούν οι βιομηχανίες και οι πολίτες για τα πλεονεκτήματα των νέων προσεγγίσεων, όπως η κυκλική οικονομία, η ουδέτερη ως προς τον άνθρακα οικονομία και η συνεργατική οικονομία. Οι νέες αυτές προσεγγίσεις απαιτούν αλλαγή στάσης τόσο από τον καταναλωτή (π.χ. όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση) όσο και από τη βιομηχανία, η οποία θα πρέπει να προσαρμοστεί σταδιακά στις νέες απαιτήσεις στο πλαίσιο ενός μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού·

52. θεωρεί ότι, για να επιτευχθεί η μετάβαση προς μια βιώσιμη βιομηχανία, η Ευρώπη οφείλει να αξιοποιήσει την ηγετική της θέση σε όλους τους τομείς και να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό στην πράσινη παραγωγή, τη βιοοικονομία και τις τεχνολογίες καθαρής ενέργειας·

53. επισημαίνει ότι η μετάβαση μιας περιφέρειας σε μια κυκλική οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα αποτελεί μακροπρόθεσμο σχέδιο το οποίο μπορεί να στεφθεί με επιτυχία μόνο με μια σταδιακή προσέγγιση —και, σε ορισμένες περιπτώσεις, με ριζική ανανέωση— που θα πλαισιώνεται από εφικτούς ενδιάμεσους στόχους, χωρίς υπερβολική επιβάρυνση ούτε του πληθυσμού ούτε τομέων όπως η αυτοκινητοβιομηχανία· ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των αγροτικών κοινοτήτων που κινδυνεύουν να μείνουν στο περιθώριο κατά τη διαδικασία οικονομικής μετάβασης·

54. τονίζει ότι υπάρχουν σημαντικά εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν, όπως έλλειψη τόσο κατάλληλης ανταπόκρισης από την αγορά όσο και κινήτρων για τον σχεδιασμό προϊόντων προσαρμοσμένων σε μια κυκλική οικονομία· υψηλό κόστος μετάβασης για τις επιχειρήσεις· κανονιστικά εμπόδια· ανεπαρκής ενημέρωση των καταναλωτών· και ανεπαρκής λειτουργία των αγορών δευτερογενών πρώτων υλών·

55. πιστεύει ότι η πανευρωπαϊκή και η διαπεριφερειακή συνεργασία μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην παροχή βοήθειας στις περιφέρειες, έτσι ώστε αυτές να αναπτύξουν μια στρατηγική προσέγγιση για την αξιοποίηση του δυναμικού της κυκλικής οικονομίας με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα·

56. υποστηρίζει την ιδέα της χρήσης στρατηγικών δημόσιων συμβάσεων ως εργαλείων για την τόνωση της καινοτομίας, όπως αναγνωρίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο δράσης της για την κυκλική οικονομία το 2015 (7) και στις σχετικές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις· ωστόσο, θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα των κανόνων συχνά αποθαρρύνει την ανάληψη κινδύνων από τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές·
57. συνιστά στις περιφερειακές και στις τοπικές αρχές να υιοθετήσουν μια πολυτομεακή, διατομεακή προοπτική οικονομικής ανάπτυξης, η οποία θα ενσωματώνει τη διαχείριση των αποβλήτων και την περιβαλλοντική διαχείριση σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση κυκλικής οικονομίας·
58. καλεί τις πόλεις και τις περιφέρειες να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες της πολιτικής συνοχής μετά το 2020, έτσι ώστε να βρουν καινοτόμες λύσεις για την κλιματική μετάβαση και τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία·
59. ζητεί μια ολιστική, συντονισμένη προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, προκειμένου να διασφαλιστεί η αναγκαία συνοχή μεταξύ των διαφόρων μέσων πολιτικής και των δράσεων σε διάφορα επίπεδα. Η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, αφενός, το σύνολο της αλυσίδας αξίας και της μεταποιητικής βιομηχανίας γενικότερα και, αφετέρου, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις·
60. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίζει περαιτέρω την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών σε συγκεκριμένους τομείς, όπως το υδρογόνο και τα συνθετικά καύσιμα, και να στηρίζει την υιοθέτηση πιο βιώσιμων τεχνολογιών από την αγορά·

Μήνυμα 5: Οι περιφερειακές στρατηγικές εταιρικές σχέσεις δημόσιου/ιδιωτικού τομέα που είναι προσανατολισμένες στην καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών από τη βιομηχανία

61. παρατηρεί ότι η υιοθέτηση της καινοτομίας παρουσιάζει δυσκολίες, ιδίως για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών συχνά συνοδεύεται από υψηλές επενδύσεις και απαιτεί εμπειρογνομοσύνη· ακόμη, υπογραμμίζει ότι εξακολουθεί να υφίσταται ψηφιακό χάσμα μετάβασης σε όλους τους τομείς και τις περιφέρειες στην Ευρώπη·
62. θεωρεί ότι η συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας, των ερευνητικών οργανισμών και των περιφερειακών αρχών είναι σημαντική για την αξιοποίηση των βιομηχανικών καινοτομιών·
63. εκτιμά ότι οι κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας (DIH/Digital Innovation Hubs), οι κλίνες δοκιμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οι τεχνολογικές υποδομές αποτελούν παραδείγματα στρατηγικών εταιρικών σχέσεων δημόσιου/ιδιωτικού τομέα προσανατολισμένων στην καινοτομία·
64. συμφωνεί με την έμφαση που αποδίδεται στις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης μετά το 2020, με την οποία αντιμετωπίζονται τα εμπόδια στη διάδοση νέων ιδεών στις επιχειρήσεις·
65. υποστηρίζει τους 281 κόμβους ψηφιακής καινοτομίας της ΕΕ, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» για την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας·
66. υπογραμμίζει ότι για να διασφαλιστεί ότι η βιομηχανία μπορεί εύκολα να έχει πρόσβαση στις υφιστάμενες τεχνολογίες αιχμής και τις υποδομές σε ολόκληρη την Ευρώπη, θα πρέπει να καθιερωθεί συνεργασία μεταξύ των δημόσιων/ιδιωτικών εταιρικών σχέσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, θα πρέπει να προβλεφθεί η ενημέρωση των ενδιαφερομένων για την ύπαρξη των μέσων αυτών και να παρασχεθούν οικονομικοί πόροι για την ενσωμάτωσή τους·
67. θεωρεί ότι υπάρχει περαιτέρω ανάγκη για μια συντονισμένη συνολική στρατηγική, καθώς και για μια στρατηγική ενίσχυσης της περιφερειακής συνεργασίας σε επιχειρησιακό επίπεδο·
68. τονίζει ότι, για να ενισχυθεί η επίδραση των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, αυτοί δεν θα πρέπει να λειτουργούν ως μεμονωμένα ιδρύματα που θα ανταγωνίζονται τα άλλα, αλλά θα πρέπει να απαρτίζουν έναν κόμβο εντός ενός δικτύου στον συντονισμό του οποίου θα μπορούν να συμμετέχουν διάφοροι συναρμόδιοι, όπως τα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα, τα κέντρα καινοτομίας κ.λπ.·
69. συνιστά τη συμμετοχή των περιφερειακών κυβερνήσεων στην επιλογή και την έναρξη επιχειρησιακής λειτουργίας των ευρωπαϊκών κόμβων ψηφιακής καινοτομίας στο επικείμενο πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»·

(7) «Το κλείσιμο του κύκλου - Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία» [COM(2015) 614 final]

70. συνιστά στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να προωθήσουν τη βιωσιμότητα και την καινοτομία μέσω των δημόσιων συμβάσεων, στηρίζοντας τις έξυπνες πόλεις και άλλες σχετικές πρωτοβουλίες και συνδέοντας τους διάφορους φορείς της βιομηχανίας, της έρευνας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων·

71. συνιστά τη συμμετοχή των περιφερειών στη δημιουργία μιας προσέγγισης βιώσιμης συνεργασίας μεταξύ των εταιρικών σχέσεων δημόσιου/ιδιωτικού τομέα σε άλλους τομείς εκτός της ψηφιοποίησης (συμπεριλαμβανομένων άλλων πειραματικών μονάδων και εγκαταστάσεων δοκιμών). Η συμμετοχή αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει μια συνολική επισκόπηση των δραστηριοτήτων στις περιφέρειες και μια αξιολόγηση της συμπληρωματικότητάς τους·

72. τονίζει ότι πρέπει να αναπτυχθεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη συλλογή, συστηματοποίηση και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις διαθέσιμες ικανότητες υποδομής και καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη·

73. τονίζει την αυξανόμενη σημασία της τεχνητής νοημοσύνης στην ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική και τον ηγετικό ρόλο της ΕΕ στο θέμα αυτό, καθότι σε αυτήν βρίσκεται το 32 % των ερευνητικών κέντρων τεχνητής νοημοσύνης παγκοσμίως. Υπενθυμίζει τη δική της θέση ως προς την τεχνητή νοημοσύνη, την οποία διατύπωσε στη γνωμοδότησή της, της 6ης Φεβρουαρίου 2019, και συμφωνεί επίσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽⁸⁾·

74. χαιρετίζει την πρόσκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει, έως το τέλος του 2019, μια μακροπρόθεσμη προοπτική με συγκεκριμένα μέτρα για το βιομηχανικό μέλλον της ΕΕ·

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁸⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2019 σχετικά με μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική για την τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική (2018/2088(INI)).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης ως βάση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»

(2019/C 404/04)

Εισηγητής:	ο κ. Arnoldas ABRAMAVICIUS (LT/EPP) δημοτικός σύμβουλος Ζαράσει
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής «Έγγραφο προβληματισμού: Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» COM(2019) 22 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. επικροτεί το έγγραφο προβληματισμού της ΕΕ με θέμα «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αναγνωρίσουν την υλοποίηση του θεματολογίου 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του (ΣΒΑ) ως προτεραιότητα στο θεματολόγιό τους, καθώς και ως πρωταρχικό στόχο του επόμενου στρατηγικού σχεδίου της ΕΕ για την περίοδο 2019-2024 και έπειτα. Αναμένει επίσης από τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ανοίξει το δρόμο για δράση με μορφή πανευρωπαϊκής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη και σχεδίου εφαρμογής, όπως έχει ήδη ζητηθεί στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 18ης Οκτωβρίου 2018·
2. συμφωνεί με τον γενικό ορισμό των ΣΒΑ ως πλαισίου πολιτικής δράσης για την αντιμετώπιση των πολλαπλών προκλήσεων —οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών, διακυβερνητικών και εξωτερικών— και επιμένει ότι όλοι οι παράγοντες χρειάζονται κοινή αντίληψη της βιώσιμης ανάπτυξης και των ΣΒΑ με σκοπό την πλήρη εφαρμογή τους για την ευημερία των πολιτών και των μελλοντικών γενεών. Πρώτη πρόθεση είναι να μετριαστεί η φτώχεια και να περιοριστούν οι ανισότητες, δηλαδή να μην υστερεί κανείς, να υπάρξει ένας ειρηνικός κόσμος, να δημιουργηθούν συνθήκες ευημερίας για όλους, εντός των ορίων του πλανήτη μας·
3. επιμένει ότι οι 17 ΣΒΑ είναι καθολικοί και αδιαίρετοι και ότι η συνάφεια των πολιτικών και των δράσεων που αναλαμβάνονται για την εφαρμογή τους αποτελεί βασικό στοιχείο προόδου·

Από τον προβληματισμό στη δράση

4. εκτιμά ότι, από τα τρία σενάρια που υποβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την τόνωση συζήτησης σχετικά με τα επόμενα βήματα της ΕΕ όσον αφορά την εφαρμογή της Ατζέντας 2030, το σενάριο 1 αποτελεί τη μόνη επιλογή που καλύπτει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική δράση της ΕΕ, καθώς και όλους τους τομείς πολιτικής·
5. υποστηρίζει ότι, δεδομένου του πολύπλοκου χαρακτήρα των ΣΒΑ και των αποτελεσμάτων της έρευνας των ΕτΠ-ΟΟΣΑ σχετικά με την τοπική και περιφερειακή δράση για τους ΣΒΑ ⁽¹⁾, απαιτείται συνολική στρατηγική της ΕΕ που θα συντονίζει την εφαρμογή μεταξύ όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης, με χρονικά δεσμευτικούς στόχους και συγκεκριμένα επιδιωκόμενα αποτελέσματα έως το 2030, μαζί με μηχανισμούς παρακολούθησης και επανεξέτασης, ευνοώντας το σενάριο 1·
6. υποστηρίζει ότι οι στόχοι εφαρμογής των ΣΒΑ και οι συναφείς στρατηγικές πολιτικές θα πρέπει να καθοριστούν βάσει μεικτής προσέγγισης τόσο από τη βάση προς την κορυφή όσο και από την κορυφή προς τη βάση, με τη συμμετοχή όλων των κυβερνητικών επιπέδων και των σχετικών ενδιαφερομένων μερών και με τη δημιουργία ενός συνόλου διαφοροποιημένων στόχων σε επίπεδο χώρας και σε περιφερειακό επίπεδο. Η στρατηγική αυτή για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030 θα πρέπει να διαδεχθεί τη σημερινή στρατηγική «Ευρώπη 2020»·
7. επιμένει ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιταχύνουν αμέσως τις δράσεις τους σχετικά με τους ΣΒΑ και να ενσωματώσουν όλες τις πολιτικές που απαριθμούνται στο σενάριο 2·

⁽¹⁾ Η εν λόγω έρευνα συγκέντρωσε περισσότερες από 400 απαντήσεις. Αποτελέσματα και περισσότερες πληροφορίες μπορεί να βρει κανείς στη διεύθυνση https://cor.europa.eu/en/news/Pages/SDGs_survey.aspx.

8. υπογραμμίζει ότι είναι απαραίτητη η εξωτερική δράση, όπως παρουσιάζεται στο σενάριο 3. Ωστόσο, η έμφαση στην εξωτερική δράση και μόνο δεν θα έβλαπτε απλώς την αξιοπιστία της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο, αλλά θα αδυνατούσε να αναγνωρίσει ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της απέχουν μακράν από την υλοποίηση όλων των ΣΒΑ, αποτρέποντας παράλληλα την πρόοδο στην επίτευξη τους στην ΕΕ·

9. υπογραμμίζει ότι η φιλοδοξία πρέπει να είναι υψηλότερη σε όλα τα επίπεδα όσον αφορά την εφαρμογή των ΣΒΑ, και συγκεκριμένα σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

Η συμμετοχή των δήμων και των περιφερειών

10. υπογραμμίζει ότι ο στόχος τού να μην μείνει κανένας πίσω προϋποθέτει ότι όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης μεριμνούν για τη διατομεακή ολοκλήρωση, αλλά και τον σχεδιασμό αλληλοϋποστηρικτικών και συνεκτικών (τοπικών) πολιτικών· ζητεί δε τη θέσπιση μηχανισμού για την αξιολόγηση της προόδου και τον εντοπισμό των κύριων προκλήσεων στην υλοποίηση των ΣΒΑ σε τοπικό επίπεδο, καθώς και προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποδοτικότερη χρήση των πόρων·

11. επισημαίνει ότι στο 65 % των 169 επιμέρους στόχων των 17 ΣΒΑ απαιτείται η συμμετοχή των περιφερειών και των πόλεων για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της επίτευξης των ΣΒΑ (2). Οι πόλεις και οι περιφέρειες διαμορφώνουν τους τοπικούς ΣΒΑ, όχι ως απλοί φορείς υλοποίησης αλλά ως υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής που βρίσκονται πλησιέστερα στους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις τοπικές κοινότητες τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας των ΕΤΠ-ΟΟΣΑ επιβεβαιώνουν περαιτέρω την κινητοποίηση των πόλεων και των περιφερειών, με το 59 % των ερωτηθέντων να εμπλέκεται στη διαδικασία εφαρμογής των ΣΒΑ. Πολλοί δήμοι και περιφέρειες της Ευρώπης πρωτοστατούν (3) σε αυτήν τη διαδικασία ώστε να προσδοθεί τοπικός χαρακτήρας στους ΣΒΑ και αποδεικνύουν ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες είναι απαραίτητοι για την αποτελεσματική και ταχεία υλοποίηση των ΣΒΑ·

12. υπογραμμίζει τον ρόλο των πολλά υποσχόμενων πρωτοποριακών πρωτοβουλιών όπως «Οι πόλεις και οι περιφέρειες για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης» του ΟΟΣΑ και η πλατφόρμα πρωτοπορίας «25 + 5 πόλεις για τους ΣΒΑ» του ΟΗΕ, όσον αφορά την παροχή βοήθειας στις εθελοντικές περιφέρειες και πόλεις ώστε να προσδοθεί τοπικός χαρακτήρας στους ΣΒΑ 5 χρόνια πριν από το 2030·

13. τονίζει, με βάση τη μελέτη της σχετικά με την εδαφική προσέγγιση των ΣΒΑ (4), τη σημασία της ανάπτυξης των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων των περιφερειών και των δήμων προκειμένου να προσδοθεί τοπικός χαρακτήρας στους ΣΒΑ και της ενίσχυσης της προβολής των υφιστάμενων πρωτοβουλιών, καθώς και της προώθησης της χρήσης από τις περιφέρειες και τις πόλεις της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (5), οι στόχοι της οποίας θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν με τους ΣΒΑ·

14. δεσμεύεται να στηρίξει τη διαδικασία «να προσδοθεί τοπικός και εδαφικός χαρακτήρας στους ΣΒΑ» και να αποφύγει την αλληλεπικάλυψη των εργασιών με την προώθηση συμπράξεων με διεθνείς (6) και ευρωπαϊκές οργανώσεις (7)·

15. υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΠ, σε συνδυασμό με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, ως προς την τόνωση της αξιολόγησης από ομοτίμους, των ανταλλαγών, της συνεργασίας και της αμοιβαίας μάθησης μεταξύ περιφερειών και πόλεων σε ολόκληρη την ΕΕ·

16. ζητεί την πλήρη αναγνώριση του ρόλου των περιφερειών στην τοπική εφαρμογή των ΣΒΑ στην ΕΕ· Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προαγωγή των αξιών και των κοινωνικών σχέσεων και, ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής ανάγκη συμμετοχής τους στις εργασίες για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης της ΕΕ στο σύνολό της·

17. επισημαίνει ότι ανά την ΕΕ υφίστανται μεγάλες διαφορές όσον αφορά την ανάπτυξη, τη δημογραφία, τη δομή της παραγωγής και τον βαθμό βιομηχανοποίησης, γεγονός που απαιτεί μια ευέλικτη και ανά τόπο προσέγγιση των λιγότερο αναπτυγμένων, των περιφερειακών ή των νησιωτικών περιφερειών καθώς και των περιφερειών σε ενεργειακή μετάβαση·

18. υποστηρίζει την ίδρυση Κοινότητας Πρακτικής Εφαρμογής των ΣΒΑ από τις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες, υπό την αιγίδα του δικτύου περιφερειακών κυβερνήσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη (nrg4SD)·

19. υπογραμμίζει το οικονομικό, κοινωνικό και εδαφικό χάσμα σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και εντός και μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Ενώ οι ΣΒΑ ασχολούνται με την πρόκληση της αστικοποίησης με τον ΣΒΑ 11, πρέπει να διασφαλιστεί ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη στην ΕΕ, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι κανένας πολίτης και καμία περιοχή δεν θα παραμεληθεί·

(2) «Δίκτυο λύσεων του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη (2016), Έναρξη της υλοποίησης των ΣΒΑ στις πόλεις. Οδηγός για τα ενδιαφερόμενα μέρη», <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf>.

(3) Όπως η Χώρα των Βάσκων, τα νησιά Άλαντ, το Έσποο, η Γάνδη, η Ουτρέχτη και η Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία.

(4) Μελέτη που ανατέθηκε από την ΕΤΠ: «Μια εδαφική προσέγγιση για την υλοποίηση των ΣΒΑ στην ΕΕ – Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών» (2019).

(5) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Πρόγραμμα Στήριξης Μεταρρυθμίσεων και Ευρωπαϊκή Λειτουργία Σταθεροποίησης Επενδύσεων» [2018/3764, παράγραφος 12, εισηγήτρια: η κ. Olga Zrihen (BE/PES)].

(6) Οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ, η πρωτοβουλία ART του UNDP και το UN-Habitat, και οργανώσεις όπως η nrg4SD, οι UCLG ή η Global Task force.

(7) Όπως η CEMR, η Eurocities, η ΔΑΘΠ, το ESDN ή το δίκτυο EEAC.

20. επισημαίνει τη σημασία της αποτελεσματικής συνέργειας και ολοκλήρωσης των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ενωσιακών πόρων, τόσο δημοσίων όσο και ιδιωτικών, και της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με στρατηγική ανάπτυξη και επενδύσεις για την επίτευξη των ΣΒΑ έως το 2030·

21. υπογραμμίζει ότι η συνοχή αποτελεί το κύριο επενδυτικό μέσο της ΕΕ για τις περιφέρειες και τις πόλεις όσον αφορά την εφαρμογή των ΣΒΑ και τη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής τους ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, ζητεί η επόμενη ενωσιακή χρηματοδότηση της συνοχής για την περίοδο 2021-2027 να παραμείνει προσβάσιμη σε όλες τις περιφέρειες, με την προαγωγή της συμμετοχής όλων των πολιτών με βάση έναν νομικά δεσμευτικό ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για τις συμπράξεις. Η επόμενη πολιτική συνοχής της ΕΕ θα πρέπει να έχει στόχους που να εναρμονίζονται καλύτερα με τους ΣΒΑ, έτσι ώστε να διασφαλίζεται καλύτερη εφαρμογή και συνεκτικότητα των δράσεων·

22. τονίζει ότι, μολονότι οι ΣΒΑ περιλαμβάνουν έναν αστικό στόχο, τον ΣΒΑ 11, δεν υπάρχει ειδικός περιφερειακός στόχος και η περιφερειακή ανάπτυξη αναφέρεται μόνο έμμεσα, στο κεφάλαιο περί της χρήσης γης. Η ορθή ευθυγράμμιση της πολιτικής συνοχής με τους ΣΒΑ απαιτεί, κατά συνέπεια, την εξέταση, κατά τον προγραμματισμό της χρηματοδότησης της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, όλων των ΣΒΑ με εδαφική διάσταση και όχι μόνο του ΣΒΑ 11·

23. υπογραμμίζει το μοντέλο του ευρωπαϊκού προγράμματος για το αστικό περιβάλλον όσον αφορά την προώθηση του διαλόγου μεταξύ όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Αυτή η διαδικασία θα μπορούσε να εμπνεύσει τον σχεδιασμό της διαχείρισης της μελλοντικού στρατηγικού θεματολογίου για την περίοδο 2019-2024, έτσι ώστε η ΕΕ να μπορέσει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τις προκλήσεις ως προς την επίτευξη των ΣΒΑ·

24. τονίζει τις δυνατότητες της πρότασης της ΕΠΠ (*) και, συγκεκριμένα, η μελλοντική πολιτική συνοχής μετά το 2020 να στηρίξει τις περιφέρειες και τις πόλεις ώστε «να προσδοθεί τοπικός χαρακτήρας στους ΣΒΑ» και να ευθυγραμμιστεί η εφαρμογή στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης με την τοπική τους πραγματικότητα·

25. επισημαίνει τη σημασία των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για τη γεωργία, την έρευνα και την καινοτομία και του ΕΤΣΕ, καθώς και της συνεργικής τους χρήσης από κοινού με τα ταμεία συνοχής για την πλήρη επίτευξη των ΣΒΑ·

Συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων

26. υπογραμμίζει ότι, δεδομένου του μετασχηματιστικού χαρακτήρα των ΣΒΑ, όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και της οικονομίας πρέπει να υιοθετήσουν τους ΣΒΑ· υπογραμμίζει τη σημασία του ιδιωτικού τομέα και των οικονομικών δραστηριοτήτων όσον αφορά την εφαρμογή και την επίτευξη των στόχων των ΣΒΑ έως το 2030·

27. υπενθυμίζει ότι οι άνθρωποι βρίσκονται στο επίκεντρο των ΣΒΑ και ότι η σύμπραξη, η συμμετοχή και η χειραφέτηση αποτελούν θεμελιώδεις αξίες της βιώσιμης ανάπτυξης. Η συμμετοχή πολιτών όλων των ηλικιών, της κοινωνίας των πολιτών στην ποικιλομορφία της, καθώς και της πανεπιστημιακής κοινότητας, των δημοσίων οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα σε πολυμερή διάλογο είναι αναγκαία για τον εντοπισμό και την από κοινού αναζήτηση λύσεων για την επίτευξη των ΣΒΑ, επιτυγχάνοντας τη δέουσα ισορροπία στους αναπόφευκτους συμβιβασμούς·

28. τονίζει τον καθοριστικό ρόλο των κινημάτων από τη βάση στην κορυφή, των ευνοϊκών συνθηκών και του επιχειρηματικού πνεύματος στις πόλεις και τις περιφέρειες για την επίτευξη των στόχων των ΣΒΑ, καθώς και έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης·

29. ενθαρρύνει τη λήψη πολύπλευρων μέτρων προβολής των οφελών της βιώσιμης ανάπτυξης με σκοπό κάθε ηλικιακή ομάδα να έχει την κατάλληλη κοινωνική στάση σε βάθος χρόνου·

Η ενωσιακή διαχείριση των ΣΒΑ

30. καλεί τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη συγκρότηση πολυεπίπεδης, πολυμερούς και διατομεακής διαχείρισης, στο πλαίσιο του σεναρίου 1, που θα επιτρέψει την ενσωμάτωση όλων των διαστάσεων των ΣΒΑ σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, διασφαλίζοντας συγχρόνως τη συνεκτικότητα των πολιτικών μεταξύ των διαφόρων τομέων και προάγοντας τη συμμετοχή όλων των βαθμίδων δημόσιας διοίκησης και όλων των ενδιαφερομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών, σε όλα τα στάδια χάραξης πολιτικής·

31. υπογραμμίζει την πρωταρχική σημασία της μάθησης, εφόσον η πολιτική ηγεσία έχει ύψιστη σημασία, σημειώνει δε ότι τόσο οι πολιτικοί όσο και οι διοικήσεις πρέπει να εκπαιδευτούν και να δεσμευτούν για τους ΣΒΑ, καθώς και ότι κάθε θεσμικό όργανο της ΕΕ πρέπει να ενσωματώσει τους ΣΒΑ στη δική του διοίκηση·

(*) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Το μελλοντικό Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής μετά το 2020».

32. συνιστά ο επόμενος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ορίσει ειδική ομάδα συνδεδεμένη με το γραφείο του που θα συνεργάζεται με όλους τους Επιτρόπους και θα εξετάζει όλες τις προτάσεις πολιτικής σχετικά με τους ΣΒΑ. Η ομάδα θα πρέπει να επισημαίνει τις πιθανές συγκρούσεις και τους αναγκαίους συμβιβασμούς και θα είναι υπεύθυνη για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ. Κάτι τέτοιο συνεπάγεται ευρύτατο συντονισμό μεταξύ των γενικών διευθύνσεων·
33. προτρέπει τον επόμενο Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να υποβάλλει έκθεση σε ετήσια βάση σχετικά με την εφαρμογή των ΣΒΑ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά την ομιλία του για την κατάσταση της Ένωσης, καθώς και στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων·
34. προτρέπει το Συμβούλιο να ενθαρρύνει την εφαρμογή των ΣΒΑ και να προωθήσει την αμοιβαία μάθηση σε εθνικό επίπεδο μέσω της συζήτησης των εθελοντικών εθνικών ανασκοπήσεων (ΕΕΑ) στο πλαίσιο του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, πριν από τις παρουσιάσεις που προγραμματίζονται στα πλαίσια πολιτικών φόρουμ υψηλού επιπέδου του ΟΗΕ·
35. προτρέπει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως συννομοθέτη, να ενσωματώσει τους ΣΒΑ σε όλους τους σχετικούς φακέλους πολιτικής του και να παρακινήσει όλες τις επιτροπές να ασχοληθούν με την εφαρμογή των ΣΒΑ· ζητεί μόνιμους εισηγητές για τους ΣΒΑ στις διάφορες επιτροπές του·
36. δεσμεύεται να εργάζεται με ολοκληρωμένο και συνεκτικό τρόπο για τους ΣΒΑ και να τους ενσωματώνει σε όλες τις επιτροπές και γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ·
37. προτείνει συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους εταίρους σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής των ΣΒΑ σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο· επικροτεί το έργο της πολυσυλλεκτικής πλατφόρμας για τους ΣΒΑ που διοργανώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως μορφή ανοικτής και συμμετοχικής διαχείρισης· υποστηρίζει σθεναρά τη συνέχισή της ώστε να συμμετέχουν οι περιφέρειες, οι πόλεις, η κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκοί κύκλοι και οι επιχειρήσεις σε έναν χωρίς αποκλεισμούς διάλογο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την υιοθέτηση των ΣΒΑ·
38. επικροτεί το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπεριέλαβε τις συστάσεις της πλατφόρμας στο έγγραφο προβληματισμού·
39. οραματίζεται την πλατφόρμα ως μόνιμο συμβουλευτικό όργανο διαβούλευσης από τους φορείς λήψης αποφάσεων της ΕΕ —την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο— σχετικά με μια συνολική στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030, καθώς και όσον αφορά την ενημέρωση των νέων Ευρωπαίων Επιτρόπων και βουλευτών σχετικά με τους ΣΒΑ·
40. ζητεί τακτική συμμετοχή των ευρωπαϊκών, εθνικών και υποεθνικών πλατφορμών στις εργασίες της πολυσυλλεκτικής πλατφόρμας της ΕΕ, προκειμένου να ενισχυθεί το έργο και η αντιπροσωπευτικότητά της·
41. καλεί όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να συμμετέχουν σε τακτικό διοργανικό διάλογο για τους ΣΒΑ, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα των πολιτικών, στο πνεύμα του ΣΒΑ 17·

Η ενσωμάτωση των ΣΒΑ στις πολιτικές της ΕΕ

42. ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χρησιμοποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας ως μέσο που θα συμβάλει στον σχεδιασμό της νομοθεσίας, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαστάσεις των ΣΒΑ. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να επισημαίνουν με σαφήνεια όλες τις μεταβλητές που πρέπει να εξετάζονται ώστε να υιοθετηθεί μια βιώσιμη προσέγγιση·
43. υποστηρίζει ότι θα είναι αναπόφευκτοι οι συμβιβασμοί μεταξύ των διαφόρων διαστάσεων των ΣΒΑ και ζητεί συστηματικές εκ των προτέρων εκτιμήσεις επιπτώσεων με στόχο τον εντοπισμό πιθανών συνεργειών και συγκρούσεων, καθώς και για την αξιολόγηση των συμβιβασμών με διαφάνεια, λαμβάνοντας υπόψη τον άμεσο και μακροπρόθεσμο αντίκτυπο. Η εκτίμηση του εδαφικού αντικτύπου, καθώς και οι συμμετοχικές συζητήσεις με τους πολίτες και τους ενδιαφερόμενους φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, θα συμβάλουν αποφασιστικά στην εξασφάλιση της αποδοχής των αποφάσεων και στη διασφάλιση χρηστής χάραξης πολιτικής·
44. η ΕΤΠ, δίνοντας το παράδειγμα σε άλλα (θεσμικά) όργανα και οργανισμούς, δεσμεύεται να διεξάγει ετήσιες διασκέψεις, κατά τις οποίες θα παρουσιάζονται εμπειρίες και ορθές πρακτικές τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα·

45. καλεί όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να ευθυγραμμίσουν το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο με τους ΣΒΑ και τη μετέπειτα στρατηγική της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030. Πολυετείς κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο επιβάλλει τη στρατηγική της ΕΕ και καθίσταται εργαλείο συντονισμού και εφαρμογής των ΣΒΑ, και ότι η Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης καθίσταται συνεπώς «Ετήσια Επισκόπηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης»·

46. ζητεί την εκπόνηση πολυετούς έρευνας της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με την οποία θα ξεκινήσει ένας πολυετής εθνικός κύκλος αναθεώρησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις συστάσεις. Η έρευνα αυτή θα πρέπει να εξετάζει την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ και των σχεδίων δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κρατών μελών. Θα χρησιμεύσει ως βάση για τις εθελοντικές εθνικές αξιολογήσεις (ΕΕΑ) των χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο του ΟΗΕ·

47. ζητεί η διαχείριση του Βιώσιμου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να περιλαμβάνει όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες της και να αποφεύγει τις «πρωτοβουλίες στεγανών»·

48. επαναλαμβάνει το αίτημά της η διαχείριση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου να στηρίζεται στις αρχές της σύμπραξης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ ως πλήρεις εταίρους από την αρχή του ετήσιου κύκλου, με βάση κώδικα δεοντολογίας⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾·

49. καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να χρησιμοποιήσουν τον ενωσιακό προϋπολογισμό για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ σε όλες τις πολιτικές, ιδίως μέσω της ανάσχεσης των επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα και της ενίσχυσης των κριτηρίων βιωσιμότητας στις δημόσιες συμβάσεις·

50. επιβεβαιώνει εκ νέου την ανάγκη παρακολούθησης της εφαρμογής των ΣΒΑ και ζητεί αναλυτικά στοιχεία, τουλάχιστον σε επίπεδο NUTS2, και όπου είναι απαραίτητο σε τοπικό επίπεδο, ώστε να καταστεί δυνατή η βελτίωση όσον αφορά τη χάραξη πολιτικής στις περιπτώσεις όπου ο εθνικός μέσος όρος είναι παραπλανητικός·

51. εμμένει⁽¹¹⁾ στην ανάγκη υπέρβασης του ΑΕγχΠ και χρήσης επιπλέον δεικτών που δεν είναι αμιγώς οικονομικής φύσης αλλά αντικατοπτρίζουν το μετασχηματιστικό χαρακτήρα των ΣΒΑ, και οι οποίοι πρέπει να μετρώνται σε επίπεδο NUTS2 μέσω διαχωρισμένων δεδομένων σχετικά με την επίτευξη των ΣΒΑ·

52. επισημαίνει ότι οι πρωτοπόρες περιφέρειες και πόλεις επεξεργάζονται τους δικούς τους δείκτες και συλλέγουν τα δικά τους δεδομένα σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένου του ιδιωτικού τομέα. Η ανάπτυξη τοπικών δεικτών αποτελεί καλή ευκαιρία για την καλλιέργεια της συμμετοχής και της οικειότητας. Ωστόσο, 40 % των ερωτηθέντων στην έρευνα των ΕΤΠ-ΟΟΣΑ δεν χρησιμοποιούν καθόλου δείκτες. Οι δείκτες της ΕΕ ενδέχεται να μην χρησιμοποιούνται λόγω της έλλειψης διαθέσιμων δεδομένων σε επίπεδο NUTS2 για την τοπική χρήση τους·

53. προτείνει το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) της ΕΕ να συστήσει πλατφόρμα αστικών δεδομένων για τους ΣΒΑ ώστε να δημιουργηθεί ευρωπαϊκό εγχειρίδιο των πόλεων που εφαρμόζουν εθελοντικά τους ΣΒΑ· επισημαίνει περαιτέρω το έργο του Παγκόσμιου Συμβουλίου για τα Δεδομένα Πόλεων, το οποίο έχει καθιερώσει πρότυπα ISO για τους δείκτες για τις έξυπνες και ανθεκτικές πόλεις, καθώς και το έργο του ΟΟΣΑ, ο οποίος επεξεργάζεται ένα εργαλείο προβολής δεδομένων που συνδυάζει επίσημους δείκτες με πρότυπους, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι περιφερειακές ανισότητες·

54. καλεί τη Eurostat να συμπεριλάβει το έργο αυτό και την πρόοδο που μετράται στην ετήσια έκθεση παρακολούθησής της, αφήνοντας επίσης περιθώρια για την εισαγωγή ποιοτικών στοιχείων. Η ΕΤΠ είναι έτοιμη να συνεργαστεί και να προωθήσει τη συνεργασία με τους εν λόγω εταίρους με στόχο την παρακολούθηση της εφαρμογής των ΣΒΑ σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο·

55. υπογραμμίζει ότι πολλές περιφέρειες και δήμοι αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και καθίστανται πρωτοπόροι αυτής της μετάβασης, με επιτυχημένες πρωτοβουλίες από τη βάση, όπως το σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια και οι Πρέσβεις της ΕΤΠ που δραστηριοποιούνται σχετικά. Αυτά τα κινήματα βάσης μπορούν να λάβουν νέα ώθηση και να αποτελέσουν ισχυρό βήμα προόδου στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης·

Η εξωτερική διάσταση των ΣΒΑ

56. επιμένει η ΕΕ να λαμβάνει υπόψη την εξωτερική διάσταση των ΣΒΑ κατά την εφαρμογή τους, συμπεριλαμβανομένου του εξωτερικού αντικτύπου των εσωτερικών πολιτικών της, για παράδειγμα για την ΚΙΠ ή το εμπόριο. Η εσωτερική και εξωτερική διάσταση δεν είναι χωριστοί κόσμοι και η επιδίωξη συνεκτικότητας των πολιτικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι ουσιαστικής σημασίας·

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Βελτίωση της διακυβέρνησης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου: ένας κώδικας δεοντολογίας για τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών» (COR 2016/5386).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και Πολιτική Συνοχής: ευθυγράμμιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με μακροπρόθεσμες επενδύσεις» (COR 2018/5504).

⁽¹¹⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Το ΑΕγχΠ και άλλοι δείκτες τοπικής ανάπτυξης», που υιοθετήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 2016.

57. ζητεί τη σύμπραξη του ενωσιακού, εθνικού, περιφερειακού και τοπικού επιπέδου, η οποία θα συμβάλει στην εφαρμογή των ΣΒΑ μέσω της συνεργασίας για την ανάπτυξη·

58. ζητεί να παρακολουθείται καλύτερα ο ρόλος των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού ώστε να εξασφαλίζεται ότι γίνονται σεβαστά το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα και ότι εφαρμόζονται οι πρακτικές της κυκλικής οικονομίας και αποφεύγεται η υπερβολική χρήση των πόρων·

59. επιμένει στον βασικό ρόλο της αποκεντρωμένης συνεργασίας και των πρωτοβουλιών της ΕτΠ, όπως το φόρουμ Ευρωπαϊκής Επιτροπής-ΕτΠ «Δήμοι και περιφέρειες για την αναπτυξιακή συνεργασία», που τον Φεβρουάριο του 2019 επικεντρώθηκε σε βιώσιμες αστικές συμπράξεις, συγκέντρωσε πάνω από 500 συμμετέχοντες από πάνω από 80 χώρες και κατάρτισε συγκεκριμένες συστάσεις πολιτικής για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω περιφερειακών και τοπικών συμπράξεων, ή η Πρωτοβουλία της Λευκωσίας για την υποστήριξη των δήμων της Λιβύης. Αυτές οι πρωτοβουλίες της ΕτΠ δείχνουν ότι η στήριξη της ΕΕ δεν πρέπει να επικεντρώνεται αποκλειστικά σε ευρείας κλίμακας έργα σύμπραξης μεταξύ μεγάλων πόλεων, αλλά να είναι εξίσου προσβάσιμη σε πρωτοβουλίες αποκεντρωμένης συνεργασίας διαφορετικών μεγεθών και με τη συμμετοχή διαφορετικών ειδών αυτοδιοικητικών αρχών·

60. εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον νέο Μηχανισμό γειτονίας, ανάπτυξης και διεθνούς συνεργασίας δεν περιλαμβάνει θεματικό κονδύλιο αφιερωμένη στη στήριξη των τοπικών αρχών·

61. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποστηρίξει την οικονομική και κοινωνική ένταξη των νέων, των γυναικών και των ξεριζωμένων πληθυσμών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η λογική της σύμπραξης στην αποκεντρωμένη συνεργασία μπορεί να συμβάλει στη μετατροπή της αντίληψης περί μετανάστευσης από απειλή σε ευκαιρία, δεδομένου ιδίως του βασικού ρόλου που διαδραματίζουν οι δήμοι και οι περιφέρειες στην ένταξη των μεταναστών στις δικές τους κοινωνίες υποδοχής·

Πολιτικές της ΕΕ

62. συμφωνεί με τη διάγνωση του εγγράφου προβληματισμού και την πρότασή του για περαιτέρω έμφαση σε τέσσερις ομάδες πολιτικής και τέσσερις οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης, έχοντας, ωστόσο, τις ακόλουθες πρόσθετες παρατηρήσεις:

63. επαναλαμβάνει ότι, πέραν της προτεινόμενης αύξησης του στόχου ενσωμάτωσης της κλιματικής αλλαγής σε 25 %, στο νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) θα πρέπει να διατίθενται οι σχετικοί οικονομικοί πόροι για τη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και να διασφαλίζεται ότι καμία χρηματοδότηση δεν θα υπονομεύει την εφαρμογή των ΣΒΑ·

64. υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη υιοθέτησης των στρατηγικών και καθορισμού των δράσεων για μια αποδοτική από πλευράς πόρων κυκλική οικονομία, μέσω της υλοποίησης, χωρίς άλλη καθυστέρηση, της Συμφωνίας του Παρισιού·

65. τονίζει ότι η ΕτΠ εξετάζει σε ξεχωριστή γνωμοδότηση ⁽¹²⁾ τη σύνδεση μεταξύ των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, της οικολογικής μετάβασης και της Συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Η παρούσα γνωμοδότηση θα καθορίσει τη στρατηγική θέωση των πόλεων και των περιφερειών της ΕΕ για την επίτευξη της μετάβασης σε οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και βασισμένη στη βιοποικιλότητα·

66. επιμένει ότι η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή συνεπάγεται επίσης μείωση της χρήσης μη ανανεώσιμων πόρων σε απόλυτους αριθμούς ώστε να μεταβούμε προς την επάρκεια των πόρων και όχι μόνο προς την αποδοτικότητά τους·

67. υπογραμμίζει το ιδιαίτερο δυναμικό της βιοοικονομίας όσον αφορά την ενίσχυση της ανεξαρτησίας από τα ορυκτά καύσιμα και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω της ουδετερότητας του άνθρακα. Η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη χρήση βιολογικών προϊόντων σε όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα τομέων συμβάλλει επίσης στην εξασφάλιση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέες, βιώσιμες αγορές – ιδίως σε περιφέρειες που προηγουμένως ήταν λιγότερο βιομηχανοποιημένες·

68. υποστηρίζει ότι οι περιφέρειες μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου σημαντικής αύξησης του μεριδίου των καινοτόμων βιομηχανιών βιολογικής βάσης ως ποσοστού του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά την επόμενη δεκαετία·

69. ζητεί να δοθεί συνέχεια στο «Σχέδιο δράσης: Χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς η χρηματοδότηση πρέπει να χρησιμοποιείται για τη μόχλευση της αλλαγής που θα φέρει οφέλη όσον αφορά την αειφορία και όχι μόνο χρηματοπιστωτικά οφέλη ⁽¹³⁾·

⁽¹²⁾ «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030: συνέχεια που δόθηκε στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, στην οικολογική μετάβαση και στη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή» (ENVE-VI/039), εισηγήτρια: η κ. Sirpa Hertell (FI/EPP).

⁽¹³⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης» (2182/2018), που υιοθετήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018.

70. ζητεί τη συμμετοχή των ευρωπαϊκών επιχειρηματικών και βιομηχανικών κλάδων όσον αφορά τη βιωσιμότητα ως αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής με ορίζοντα το 2030, ώστε να βοηθηθούν οι επιχειρηματικοί και βιομηχανικοί κλάδοι να επιταχύνουν προς περισσότερο βιώσιμες πρακτικές. Η πρόταση αυτή, που αναφέρεται ήδη στις συστάσεις της πολυσυλλεκτικής πλατφόρμας της ΕΕ για τους ΣΒΑ, θα πρέπει να συζητηθεί περαιτέρω από την υψηλού επιπέδου βιομηχανική στρογγυλή τράπεζα «Βιομηχανία 2030» και να περιλαμβάνει προς συζήτηση τη βιοοικονομία ενσωματωμένη στους ΣΒΑ.

71. επισημαίνει ότι, προκειμένου να διατηρηθεί η συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής (ΣΑΠ) της Ένωσης, η ΚΓΠ πρέπει να προωθήσει την ανάπτυξη μιας βιώσιμης γεωργίας στις αναπτυσσόμενες χώρες, η οποία θα στηρίζει τη διατήρηση του αγροτικού τους πληθυσμού και θα εξασφαλίζει την επισιτιστική τους ασφάλεια. Για τον σκοπό αυτό, οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων και τροφίμων της ΕΕ δεν μπορούν να πραγματοποιούνται σε τιμές χαμηλότερες από το ευρωπαϊκό κόστος παραγωγής.

72. εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, ως προς την κινητικότητα, το έγγραφο προβληματισμού δεν περιλαμβάνει τη σημασία της διαθεσιμότητας δημόσιων μεταφορών για την οικοδόμηση βιώσιμων αστικών και περιφερειακών συστημάτων μεταφορών, ούτε τον κρίσιμο ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως προς το ζήτημα αυτό.

73. υποστηρίζει ότι μια νέα ώθηση του θεματολογίου αειφορίας της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο θα πρέπει να περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο επίπεδο του ΔΝΟ (για τις θαλάσσιες μεταφορές) και του ΔΟΠΑ (για τις αερομεταφορές), ιδίως μέσω έκκλησης της ΕΕ για παγκόσμια φορολόγηση της κηροζίνης και ότι, εφόσον δεν επιτευχθεί συμφωνία για αυτή τη φορολόγηση σε επίπεδο ΔΟΠΑ, η ΕΕ θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο μονομερούς δράσης, π.χ. με την κατάργηση της φοροαπαλλαγής για τα καύσιμα των αερομεταφορών για τις ενδοενοσιακές πτήσεις, ή με την επιβολή τέλους καυσίμου στις εμπορευματικές αερομεταφορές.

74. σημειώνει ότι ο ευρωπαϊκός κλάδος κινητικότητας πρέπει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά του μέσω της καινοτομίας. Το σχέδιο ανάπτυξης για τα εναλλακτικά καύσιμα και την ψηφιακή οδική υποδομή πρέπει να υλοποιηθεί από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και να υποστηριχθεί από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

75. επαναλαμβάνει, σε μια συγκυρία τεράστιων κοινωνικών ανισοτήτων που επισημαίνονται στο έγγραφο προβληματισμού, όπως το γεγονός ότι πάνω από 22 % των πολιτών της ΕΕ βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας, την έκκλησή της για πλήρη εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και για ίδια έμφαση στους παράγοντες κοινωνικής βιωσιμότητας με αυτή που δίδεται στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ώστε να αποδειχθεί ότι η ΕΕ επιδιώκει να μην μείνει κανένας και καμία περιοχή πίσω. Μάλιστα, τα στοιχεία μαρτυρούν ότι οι κοινωνικά ευαίσθητες περιοχές είναι συχνά οι πιο εκτεθειμένες στον αρνητικό αντίκτυπο της έλλειψης βιώσιμης ανάπτυξης.

76. ζητεί παρακολούθηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων από μια περισσότερο περιφερειακή σκοπιά. Η ΕτΠ αναπτύσσει επί του παρόντος περιφερειακό κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων, ο οποίος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό αυτό.

77. επισημαίνει ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προώθηση της ενεργού και υγιούς γήρανσης των Ευρωπαίων, με τη μετάβαση από τη θεσμική προσέγγιση σε προσέγγιση με βάση τις τοπικές κοινότητες.

78. επαναλαμβάνει την έκκλησή της για υλοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Στέγαση⁽¹⁴⁾, το οποίο σε συνέχεια της εταιρικής σχέσης του αστικού θεματολογίου για την οικονομικά προσιτή στέγαση, θα συνεισφέρει ουσιαστικά στην επίτευξη των ΣΒΑ 11 (βιώσιμες πόλεις και κοινότητες), αλλά επίσης 1 (μηδενική φτώχεια), 7 (φτηνή ενέργεια) και 10 (λιγότερες ανισότητες).

79. υπογραμμίζει ότι με τη συμβολή των περιφερειών και των πόλεων της ΕΕ, η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών μπορεί να μετατρέψει τη δημογραφική αλλαγή σε τριπλό κέρδος για την Ευρώπη: βελτίωση της ποιότητας ζωής του γηράσκοντος πληθυσμού μας, στροφή προς περισσότερο βιώσιμα συστήματα υγείας και περιθάλψης και δημιουργία βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης στην αργυρή οικονομία.

80. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την ισορροπία μεταξύ των φύλων, αναγνωρίζει όμως ότι οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ, με μόνο το 15 % των εκλεγμένων δημάρχων, το 32 % των μελών δημοτικών συμβουλίων και το 33 % των μελών περιφερειακών κοινοβουλίων ή συνελεύσεων⁽¹⁵⁾ να είναι γυναίκες.

81. υποστηρίζει την αναγνώριση και την προβολή της μη τυπικής και άτυπης μάθησης στον τομέα της νεολαίας. Οι οργανώσεις νεολαίας και αθλητισμού που παρέχουν μη επίσημα και ανεπίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα για την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη εκτός σχολείου είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη βελτίωση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των νέων ανθρώπων.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς ένα ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τη στέγαση» (CDR 1529/2017) που υιοθετήθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2017.

⁽¹⁵⁾ Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, βάση στατιστικών στοιχείων για τα φύλα, 2017.

82. υπογραμμίζει τη δυνατότητα της μεθοδολογίας έξυπνης εξειδίκευσης της ΕΕ να αποτελέσει ουσιαστικό στοιχείο της πολιτικής για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030. Η πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης του JRC βοηθά τις περιφέρειες να χρησιμοποιήσουν τα διαρθρωτικά ταμεία για την ενσωμάτωση των περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας τους στους ΣΒΑ, μεταξύ άλλων μέσω των εκδηλώσεων «Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες» που διοργανώνονται από την ΕΤΠ και το JRC. Η συμπληρωματικότητα μεταξύ της έξυπνης εξειδίκευσης και της εφαρμογής των ΣΒΑ σε περιφερειακό επίπεδο προσφέρει ουσιαστική προστιθέμενη αξία για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

83. τονίζει ότι το σύστημα εμπορίας εκπομπών θα πρέπει να αποτελεί ένα από τα βασικά επόμενα βήματα για την εφαρμογή του εγγράφου προβληματισμού·

84. εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι στο εμπόριο δεν έγινε καμία αναφορά κατά την τελευταία ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης στη «συνολική διηπειρωτική συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ της ΕΕ και της Αφρικής». Η συμφωνία αυτή θα πρέπει να καθοδηγείται από τους ΣΒΑ και τον σημαντικότερο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το εμπόριο, ώστε να συμβάλει στην επίτευξή τους·

85. ζητεί ανανεωμένο κοινωνικό διάλογο στη διοίκηση επιχειρήσεων με στόχο την προώθηση των ΣΒΑ και νέων επιχειρηματικών μοντέλων προς ενίσχυση της οικονομικής δημοκρατίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη·

86. επιμένει στον θετικό ρόλο της κοινωνικής οικονομίας για την αντιμετώπιση της ανεργίας και την προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Κάτι τέτοιο είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις περιφέρειες που χαρακτηρίζονται από μετανάστευση, ταχεία γήρανση του πληθυσμού, έλλειψη οικονομικού δυναμισμού και χαμηλό επίπεδο επιχειρηματικότητας. Σε αυτές τις περιφέρειες, οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας αντιπροσωπεύουν έναν από τους τρόπους με τους οποίους οι καλές προθέσεις θα προωθήσουν την επιχειρηματικότητα και θα προσελεύσουν τη βέλτιστη χρήση των τοπικών πόρων.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος»

(2019/C 404/05)

Εισηγητής:	Jácint HORVÁTH (HU-PES), μέλος του δημοτικού συμβουλίου της Nagykánizsa
Έγγραφο αναφοράς:	Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος COM(2018) 673 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

1. χαιρετίζει την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος», στην οποία προτείνεται ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της νέας ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη βιοοικονομία τα επόμενα χρόνια· θεωρεί ότι η ίδια μπορεί να αναλάβει καιρό ρόλο στον διάλογο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
2. θεωρεί ότι το εν λόγω σχέδιο δράσης είναι επαρκώς φιλόδοξο και ότι η υλοποίηση των μέτρων που περιλαμβάνονται σε αυτό είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής βιοοικονομίας με τον κατάλληλο ρυθμό·
3. πιστεύει ότι η ανάπτυξη της βιοοικονομίας ενέχει πολύ μεγάλο δυναμικό για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση, και επισημαίνει ότι η ανάπτυξη αυτή μπορεί να υλοποιηθεί μόνον εάν οι τοπικοί και οι περιφερειακοί φορείς συνεργάζονται στενά και επιδιώκουν κοινούς στόχους. Η ΕτΠ τονίζει τη σημασία της βιώσιμης βιοοικονομίας για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ·
4. είναι πεπεισμένη ότι οι ενωσιακές, εθνικές, περιφερειακές και τοπικές πρωτοβουλίες σε θέματα βιοοικονομίας πρέπει να εναρμονιστούν και να αξιοποιηθεί η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, προκειμένου να διαμορφωθούν οι βέλτιστες δυνατές συνθήκες για την ανάπτυξη της βιοοικονομίας στην Ευρώπη. Όπως σε άλλους τομείς, έτσι και στον τομέα της βιοοικονομίας, το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημίων, του βιομηχανικού κλάδου, των κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών, χάρη στο πρότυπο της «τετραπλής έλικας».
5. υπογραμμίζει τις εξαιρετικές ευκαιρίες που προσφέρει η περίοδος 2021-2027 για την ανάπτυξη της βιοοικονομίας. Οι τοπικές και τις περιφερειακές αρχές κατέχουν καιρό ρόλο για την υλοποίηση της ενωσιακής πολιτικής για τη συνοχή, καθώς και πολλών περιφερειακών στρατηγικών εξειδίκευσης, βάσει των οποίων μπορούν να συγχρηματοδοτηθούν προγράμματα και έργα ενίσχυσης της βιοοικονομίας·
6. τονίζει επίσης ότι, από το 2021 και εξής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδιάζει, αφενός μεν να καταστήσει υποχρεωτική την εκπόνηση σχεδίων δράσης για τη βιοοικονομία στο καταλληλότερο εδαφικό επίπεδο (πράγμα που σημαίνει ενίσχυση του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών), αφετέρου δε να μεριμνά ώστε η διαχείριση των προγραμμάτων να γίνεται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στους ενδιαφερόμενους κλάδους και πολίτες, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης και κυκλικής βιοοικονομίας, οι δραστηριότητες πρέπει να είναι εδραιωμένες στο τοπικό και στο περιφερειακό επίπεδο, δεδομένου ότι ο τοπικός πληθυσμός γνωρίζει καλά τις αλυσίδες προστιθέμενης αξίας της περιφέρειάς του. Οι περιφέρειες επενδύουν στις βασικές υπηρεσίες και ικανότητες και, συνεπώς, η τοπική και η περιφερειακή προσέγγιση αποτελεί εγγύηση ισχυρών δεσμών με τις ιδιαιτερότητες και την εξειδίκευση της εκάστοτε περιφέρειας·
7. θεωρεί απαραίτητο, προκειμένου να υλοποιηθεί με επιτυχία το όραμα της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης επέκτασης της βιοοικονομίας, να επανεξετάζεται τακτικά το νομικό πλαίσιο, ώστε να αρθούν και τα νομικά εμπόδια στις επενδύσεις·
8. είναι πεπεισμένη ότι η ανάπτυξη μιας βιώσιμης ευρωπαϊκής βιοοικονομίας θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας, ειδικότερα στις παράκτιες και στις αγροτικές περιοχές, χάρη στην αυξημένη συμμετοχή των παραγωγών του πρωτογενούς τομέα στην τοπική βιοοικονομία. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των κλάδων της βιοοικονομίας, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ένα εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας έως το 2030·
9. παροτρύνει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να χαράξουν μια εθνική στρατηγική για τη βιοοικονομία έως το 2021, στο πλαίσιο του σχεδιασμού του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της περιόδου 2021-2027, προκειμένου να διευκολυνθεί ο συντονισμός των αναπτυξιακών προγραμμάτων·

10. δεδομένου ότι το περιφερειακό επίπεδο είναι το πλέον κατάλληλο εδαφικό επίπεδο για την υλοποίηση των στρατηγικών βιοοικονομίας, ενθαρρύνει όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης είτε να υιοθετήσουν σχέδια δράσης για τη βιοοικονομία έως τα τέλη του 2024, είτε να συμπεριλάβουν χωριστό κεφάλαιο για τη βιοοικονομία στη συνολική αναπτυξιακή τους στρατηγική. Επίσης, η ΕΤΠ θεωρεί ότι, δεδομένου ότι οι οικολογικοί περιορισμοί της βιοοικονομίας υπερβαίνουν τους διοικητικούς, θα πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο εφαρμογής διαπεριφερειακών στρατηγικών, προκειμένου να ενισχυθεί η διασυνοριακή και η διαπεριφερειακή συνεργασία (αδελφοποίηση, δημιουργία δικτύων) με περιφέρειες με παρόμοια χαρακτηριστικά. Ταυτόχρονα, οι συμπράξεις στον τομέα της βιοοικονομίας θα πρέπει να προωθηθούν στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και στις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες·

11. εύχεται οι οικολογικές δημόσιες συμβάσεις να επεκταθούν στο μέλλον στην ΕΕ όσο το δυνατόν περισσότερο και τονίζει ότι η ανάπτυξη της βιοοικονομίας είναι απαραίτητη για τον σκοπό αυτό· τονίζει ότι οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ένα σημαντικό μέσο για τη στήριξη της ανάπτυξης των προϊόντων βιολογικής προέλευσης και των λύσεων στον τομέα της παραγωγής βιοπροϊόντων. Για να στηριχθεί και να επιτευχθεί αυτός ο στόχος απαιτείται συχνά στήριξη από την ΕΕ με τη μορφή μέτρων οικολογικού σχεδιασμού, προτύπων, κλιματικών και περιβαλλοντικών δηλώσεων προϊόντων, καθώς και με τη μορφή στρατηγικών που αποσκοπούν στην προώθηση μέτρων για την ανάπτυξη·

12. σημειώνει με ανησυχία ότι, σύμφωνα με πρόσφατο έγγραφο του Κοινού Κέντρου Ερευνών, «την περίοδο 2015-2030, περίπου το 11 % (πάνω από 20 εκατομμύρια εκτάρια) της γεωργικής γης στην ΕΕ πλήττεται από υψηλό δυνητικό κίνδυνο εγκατάλειψης, λόγω παραγόντων που σχετίζονται με τη βιοφυσική καταλληλότητα του εδάφους, τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, τον πληθυσμό και τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες»⁽¹⁾. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παραμέτρων, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει το σημαντικό δυναμικό των εγκαταλελειμμένων γεωργικών εκτάσεων για την αύξηση της παραγωγής διαφόρων τύπων βιολογικών πόρων, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω διαφοροποιημένη χρήση δεν θέτει σε κίνδυνο τη γεωργική γη υψηλής φυσικής αξίας ούτε μειώνει τη βιοποικιλότητα και τις δυνατότητες αποκατάστασης των οικοτόπων και επαναφοράς των εκτάσεων σε κατάσταση άγριας φύσης·

13. υπενθυμίζει ότι, σε προηγούμενη γνωμοδότησή της σχετικά με τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής⁽²⁾, είχε τονίσει, όσον αφορά το περιβάλλον και τα τρόφιμα, την ανάγκη διπλασιασμού των εκτάσεων βιολογικής καλλιέργειας στα κράτη μέλη σε σύγκριση με το 2017 ή εν λόγω καλλιέργεια να καλύπτει τουλάχιστον το 30 % της γεωργικής έκτασης των κρατών μελών·

14. συμμερίζεται τα συμπεράσματα της έκθεσης όσον αφορά την ενδιάμεση αναθεώρηση της δασικής στρατηγικής της ΕΕ, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να συντονιστεί η αναθεώρηση της δασικής στρατηγικής με τη μεταρρύθμιση της στρατηγικής για τη βιοοικονομία. Πρέπει να εναρμονιστούν οι ενωσιακές πολιτικές ενόψει της ανάπτυξης της δασικής βιοοικονομίας και της προώθησης της καινοτομίας·

Ενίσχυση και επέκταση των δραστηριοτήτων των κλάδων της βιοοικονομίας, αξιοποίηση του δυναμικού των επενδύσεων και των αγορών

15. πιστεύει ότι οι καινοτομίες στον τομέα της βιοοικονομίας προσελκύουν επί του παρόντος επενδυτές σε επιχειρήσεις μόνο εάν συνδέονται με την ανάπτυξη προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Θα πρέπει να βελτιωθούν τα καθεστώτα ενισχύσεων προκειμένου να αναπτυχθούν τεχνολογίες που σχετίζονται με βιολογικά προϊόντα χαμηλής εμπορικής αξίας, αλλά τα οποία προορίζονται να αντικαταστήσουν τα ορυκτά προϊόντα. Χρειάζονται σαφέστεροι μηχανισμοί τιμολόγησης για τους πόρους βιοενέργειας, χωρίς να παρέχονται λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη χρήση αυτών. Η κατάλληλη τιμολόγηση των ορυκτών καυσίμων αποτελεί βασική προϋπόθεση ώστε να καταστεί η βιοοικονομία ανταγωνιστική·

16. είναι της άποψης ότι η θέσπιση ενός εναρμονισμένου συστήματος για τη ρύθμιση των προτύπων που αφορούν προϊόντα που παράγονται με βιώσιμο τρόπο και τα απόβλητά τους, καθώς και η εγγύηση της σταθερότητας αυτού του συστήματος σε επίπεδο κράτους μέλους θα ήταν ένα σημαντικό βήμα προόδου για τους οργανισμούς που ασχολούνται με την έρευνα, την ανάπτυξη και την παραγωγή βιολογικών προϊόντων·

17. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίξει τις διαδικασίες παραγωγής και πώλησης προϊόντων βιολογικής προέλευσης στα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και τον πολλαπλασιασμό των τεχνολογιών στον τομέα της βιώσιμης βιοοικονομίας. Η ΕΕ θα πρέπει να πρωτοστατήσει στον συγκεκριμένο τομέα, αναπτύσσοντας τεχνολογίες αιχμής για τη βιοοικονομία, με σκοπό να προωθήσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και να εξασφαλίσει την παροχή ποιοτικών βιολογικών προϊόντων·

18. τονίζει ότι οι ισχύουσες διατάξεις θα πρέπει να αποφεύγουν την υπερβολική γραφειοκρατία στους χρήστες των βιολογικών πόρων. Επί του παρόντος, οι εν λόγω υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων σχετικά με ζητήματα που αφορούν τη βιωσιμότητα και την οικονομία (και για τους επιχειρηματικούς εταίρους) καθορίζονται τόσο από τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων όσο και από την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RED II). Επιπλέον, πρέπει να αποφεύγεται η μικροδιαχείριση της χρήσης των διαφόρων βιολογικών πόρων, με την προϋπόθεση ότι οι πόροι αυτοί πληρούν τις απαιτήσεις μείωσης των επιπτώσεων στο κλίμα και βελτίωσης της βιωσιμότητας. Συγκεκριμένα, στα βιοδιυλιστήρια, χρησιμοποιούνται διαφορετικές ροές πόρων για πολλούς και διαφορετικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων των βιοκαυσίμων·

(1) «Agricultural Land Abandonment in the EU within 2015-2030» (Εγκατάλειψη γεωργικών εκτάσεων στην ΕΕ κατά την περίοδο 2015-2030), JRC Policy Insights [Αναλύσεις πολιτικής του ΚΚΕρ] (Οκτώβριος 2018), διατίθενται στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc113718.pdf>

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μεταρρύθμιση της ΚΠΠ» (COR-2018-03637).

19. θεωρεί ότι η ανάπτυξη της βιοοικονομίας, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, συνδέεται με συγκεκριμένα σχέδια και ότι η ανάπτυξη των εμβληματικών καινοτομιών καθιστά δυνατή την παρακολούθηση των εξελίξεων. Όσον αφορά τη ΒΙΟΕΑΣΤ και παρόμοιες πρωτοβουλίες που αφορούν περισσότερο από ένα κράτη μέλη, η ΕΤΠ προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενθαρρύνει την ενίσχυση των θετικών συνεργειών μέσω θεματικών προγραμμάτων και επιχορηγήσεων. Είναι σημαντικό η διασύνδεση μεταξύ των δραστηριοτήτων μεταφοράς τεχνολογίας και των πόρων βιομάζας των περιφερειών να οδηγήσει σε απτά αποτελέσματα για την κοινωνία, που να αποδεικνύουν ότι η βιώσιμη βιοοικονομία είναι η «οικολογική καρδιά» της κυκλικής οικονομίας·

20. πιστεύει ότι, προκειμένου να επιταχυνθεί η ενεργειακή μετάβαση και να καταστεί η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές πιο ανταγωνιστική στην αγορά σε σύγκριση με τα ορυκτά καύσιμα —χωρίς αυτό να θεωρείται μη εγκεκριμένη κρατική ενίσχυση— θα πρέπει να εξεταστεί η προσαρμογή της οδήγησης για τη φορολογία της ενέργειας και των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις·

21. χαιρετίζει το γεγονός ότι, κατά τα προσεχή έτη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδιάζει να θέσει σε εφαρμογή ένα μέσο στήριξης των πολιτικών για την αντιμετώπιση των κατά τόπους ανισορροπιών στη βιοοικονομία, αλλά τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι το μέσο αυτό θα λειτουργεί τουλάχιστον έως το τέλος του 2027, προκειμένου να μειωθούν αποτελεσματικά οι κατά τόπους ανισότητες που έχουν ανακύψει στο παρελθόν σε αυτόν τον τομέα·

22. επικροτεί την ενσωμάτωση της βιοτεχνολογίας στις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) σε διάφορες χώρες της ΕΕ. Οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, η προετοιμασία των οποίων συνιστά εκ των προτέρων απειστικότητα για την πρόσβαση στα ενωσιακά κονδύλια για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία —για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020— είναι ταυτόχρονα και μέσα πολιτικής δράσης, τα οποία, με τη σύνθεση μιας εικόνας με τα περιφερειακά και κατά τόπους χαρακτηριστικά, τους τεχνολογικούς τομείς και τις προτεραιότητες, αποτελούν σημεία αναφοράς για την υλοποίηση πολιτικών. Επιπλέον, η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης στον τομέα της βιοοικονομίας είναι αποτελεσματικότερες εάν στηρίζονται σε συντονισμένες προσπάθειες, τόσο μεταξύ γειτονικών περιφερειών όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, όχι μόνο από πλευράς οικολογικής βιωσιμότητας και βιοποικιλότητας, αλλά και από πλευράς αξιοποίησης του δυναμικού της βιοοικονομίας·

23. Η ΕΤΠ θεωρεί απαραίτητο να ενισχυθεί η στήριξη της βιοτεχνολογίας, τόσο από πλευράς προτεραιοτήτων έρευνας και καινοτομίας (E & A) όσο και από πλευράς επενδυτικών προτεραιοτήτων. Χάρη στη βάση γνώσεων και στα εργαλεία της, η βιοτεχνολογία είναι σε θέση, επειδή αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ των σταδίων επεξεργασίας της βιομάζας, όχι μόνο να μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, αλλά και να προωθήσει την ανάπτυξη βιομηχανιών βιοπροϊόντων με βιώσιμο τρόπο·

24. συμφωνεί με τη δράση 1.5 του σχεδίου δράσης, η οποία προβλέπει την ανάπτυξη 300 βιώσιμων βιοδιυλιστηρίων⁽³⁾. Η ΕΤΠ προτείνει, κατά την κατασκευή ενός νέου βιοδιυλιστηρίου, με βάση τα δεδομένα από το ενιαίο σύστημα δεικτών και παρακολούθησης, να βοηθηθούν οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες στον τομέα της βιοοικονομίας να καλύψουν τις ανάγκες τους, σύμφωνα με τους κανόνες και τις επιχορηγήσεις της ΚΠΠ και το 9ο πρόγραμμα-πλαίσιο. Η εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων μεταφοράς γνώσεων θα εξασφαλίσει την περιβαλλοντικά ορθή εκμετάλλευση του δυναμικού των οικοσυστημάτων, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε βιώσιμες αλυσίδες προστιθέμενης αξίας της βιομάζας·

25. πιστεύει ότι προϋπόθεση για τη βελτιστοποίηση, τον μετασχηματισμό και την ολοκλήρωση των αλυσίδων προστιθέμενης αξίας είναι η ενεργός συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών ενδιαφερομένων —και δη των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων— έτσι ώστε να συμπεριληφθεί ολόκληρη η επιχειρηματική αλυσίδα πέραν των πρωτογενών παραγωγών. Είναι δε σημαντικό να στηριχθεί ο ενεργός τεχνολογική και επιχειρηματική μετάβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στη βιοοικονομία·

Ταχεία ανάπτυξη τοπικών βιοοικονομιών σε ολόκληρη την Ευρώπη

26. συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην ενημέρωση των διοικητικών υπαλλήλων των δήμων και των αγροτικών ζωνών, προκειμένου να ενσωματώσουν τις δυνατότητες παραγωγής και επεξεργασίας της βιομάζας στις διαδικασίες στρατηγικού σχεδιασμού και μακροπρόθεσμης κατάρτισης του προϋπολογισμού·

27. τονίζει ότι οι διαβουλεύσεις μεταξύ γειτονικών περιφερειών θα πρέπει να καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη τεχνολογιών και λύσεων για τη βιολογική και την κυκλική γεωργία στο πλαίσιο της αμοιβαίας συνεργασίας·

28. εκτιμά ότι οι μεγάλες πόλεις θα πρέπει να μετατραπούν σε σημαντικούς πόλους κυκλικής βιοοικονομίας. Η κυκλική διαχείριση των υλικών και η ανακύκλωση (ή ανάλογα με την περίπτωση, η αναγέννηση) των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των οργανικών αποβλήτων, στις πόλεις είναι μείζονος σημασίας και η εφαρμογή των διεργασιών αυτών απαιτεί όχι μόνο υποδομές και συστήματα συλλογής, επεξεργασίας και ανακύκλωσης (ή αναγέννησης), αλλά και την ευαισθητοποίηση των πολιτών. Η ΕΤΠ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί σε συντονισμένες ενέργειες για τη διάθεση των απαιτούμενων πόρων· τούτο περιλαμβάνει επίσης την από κοινού και συμπληρωματική ανάπτυξη των τεχνολογικών προσαρμογών και των συστημάτων μεταφοράς γνώσης·

⁽³⁾ ΟΟΣΑ, *Meeting Policy Challenges for a Sustainable Bioeconomy* (Αντιμετώπιση των προκλήσεων για μια βιώσιμη βιοοικονομία), 2018, ISBN 9789264292345· ΒΙΟ-TIC, *A roadmap to a thriving industrial biotechnology sector in Europe* (Χάρτης πορείας για έναν ακμάζοντα κλάδο της βιοτεχνολογίας στην Ευρώπη), 2015.

29. θεωρεί, ειδικότερα, ότι, στην πραγματικότητα, ούτε η στρατηγική ούτε το σχέδιο δράσης δεν εξετάζουν διαχειριστικά ζητήματα. Προκειμένου να υλοποιηθούν οι διαδικασίες που αναπτύσσονται στο σχέδιο δράσης, θα πρέπει να ανατεθούν σαφείς αρμοδιότητες στους σχετικούς φορείς και με πλήρη σεβασμό της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή καθενός από τα στοιχεία της στρατηγικής·

30. θεωρεί απαραίτητη την εναρμόνιση της νομοθεσίας, δεδομένου ότι τα 28 κράτη μέλη εφαρμόζουν επί του παρόντος διαφορετικούς κανόνες στις ροές βιομάζας που αποτελούν τις κύριες πρώτες ύλες των αλυσίδων προστιθέμενης αξίας της βιοοικονομίας και τις ροές αποβλήτων που προκύπτουν από τη μεταχείρισή τους·

31. είναι της άποψης ότι οι οργανισμοί (όπως το δίκτυο European Chemical Regions Network), οι πλατφόρμες (όπως η Bio-Based Industries Consortium) και οι συνεργατικοί σχηματισμοί που είναι σε θέση να μεγιστοποιήσουν τα αποτελέσματα και το δυναμικό γνώσης των τοπικών και των περιφερειακών πρωτοβουλιών μπορούν να προωθήσουν αποτελεσματικά τις διαδικασίες βιοοικονομίας. Θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό, στο μέλλον, αυτοί οι φορείς να συμπεριληφθούν στα συστήματα μεταφοράς γνώσης·

Κατανόηση των οικολογικών ορίων της βιοοικονομίας

32. προτείνει να χρησιμοποιούνται ως βάση για την αξιολόγηση του δυναμικού παραγωγής βιομάζας τα οικολογικά όρια και οικοσυστήματα και όχι τα διοικητικά όρια. Για να επιτευχθούν οι στόχοι του σχεδίου δράσης, οι παραγόμενες ποσότητες βιομάζας θα πρέπει να αξιολογούνται με ακρίβεια και να καταγράφονται σε ένα ενιαίο σύστημα. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται συντονισμένη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών και είναι σημαντικό να αναπτυχθούν και να καθοριστούν τυποποιημένες μέθοδοι μέτρησης και ελέγχου για την εν λόγω αξιολόγηση·

33. επικροτεί την υποστήριξη που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με τη δράση 3.2 του σχεδίου δράσης, στην ανάπτυξη χαρτογραφικών και στατιστικών συστημάτων για την παρακολούθηση των οικοσυστημάτων. Ωστόσο, η ΕτΠ προτείνει την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος δεικτών για την παρακολούθηση της παραγωγής βιομάζας. Είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα ενιαίο πλαίσιο πληροφοριών για τη χρήση τεχνολογιών επεξεργασίας των πρώτων υλών και τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας τους από πλευράς ενεργειακής απόδοσης, προστασίας του περιβάλλοντος και υλικοτεχνικής διαχείρισης της βιομάζας·

34. προτείνει την ανάπτυξη ενιαίου συστήματος δεικτών ικανού να παρέχει πληροφορίες για τη δραστηριότητα των περιφερειών μέσω βασικών και ειδικών δεικτών. Όσον αφορά τους βασικούς δείκτες, προτείνεται να παρακολουθούνται οι ακόλουθες παράμετροι: 1) ΑΕγγΠ ανά περιφέρεια (ποσοστό επί του εθνικού ΑΕγγΠ), 2) διεθνής δραστηριότητα έρευνας-ανάπτυξης-καινοτομίας, 3) εξοικονόμηση ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, 4) μειώσεις εκπομπών και δη της αμμωνίας (NH₃) και των σημαντικών αερίων του θερμοκηπίου (CO₂, CH₄) και 5) παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας (στην προκειμένη περίπτωση προτείνεται να τυποποιηθεί ο τρόπος μέτρησης). Οι ειδικοί δείκτες για τον προσδιορισμό των επιδόσεων των περιφερειών σε σχέση με το σχέδιο δράσης της στρατηγικής για τη βιοοικονομία θα είναι οι εξής: 1) αριθμός νέων θέσεων εργασίας (που συνδέονται με την ανάπτυξη της βιοοικονομίας), 2) ρόλος της βιοοικονομίας όσον αφορά τις περιφερειακές επιδόσεις, 3) μέγεθος των προσπαθειών για τη διατήρηση και την ανάπτυξη της βιοποικιλότητας (κονδύλια που διατίθενται) και 4) προστασία του περιβάλλοντος και μείωση της ποσότητας των αποβλήτων·

35. θεωρεί ότι η επέκταση των διασυνοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν τόσο τις διαδικασίες καινοτομίας όσο και τις ευκαιρίες συνεργασίας, ειδικά για την ανάπτυξη της βιοοικονομίας, συμβάλλει αποτελεσματικά στον διασυνοριακό συντονισμό των στρατηγικών στις γειτονικές περιοχές. Η συνεργασία που επικεντρώνεται σε παρόμοιες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές προσεγγίσεις μπορεί να καθοδηγήσει την εξειδίκευση της κατάρτισης σε τοπικό επίπεδο και να έχει επίσης θετικό αντίκτυπο στα ποσοστά απασχόλησης ανά τομέα·

36. συνιστά τόσο την προώθηση μηχανισμών για την επίτευξη συμβιβασμών μεταξύ της βιοποικιλότητας και της παραγωγής όσο και την αναζήτηση συνεργειών μεταξύ των διαφόρων πολιτικών. Η επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής οδηγεί επίσης σε αλλαγές σε μικροπεριφερειακό επίπεδο·

37. ζητεί την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού πλαισίου που θα συμβάλλει στον συντονισμό των μέτρων πολιτικής για το κλίμα σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να καταπολεμηθούν η απώλεια βιοποικιλότητας και οι αλλαγές του περιβάλλοντος με τη διατήρηση και τη βελτίωση των πόρων και της γονιμότητας του εδάφους·

38. επικροτεί τη θέσπιση μιας στρατηγικής για τη βιοοικονομία, η οποία θα συνάδει με τους στόχους βιωσιμότητας και θα συνοδεύεται από ένα σχέδιο δράσης, ο ακρογωνιαίος λίθος του οποίου είναι, αφενός, η προστασία των ζωνών παραγωγής από την υπερεκμετάλλευση και, αφετέρου, η παράλληλη αξιοποίηση του δυναμικού της βιομάζας. Η ΕτΠ επικροτεί επίσης την προστασία των πόρων που χρησιμοποιούνται ως βάση για την παραγωγή και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει στις περιφέρειες μια δικαιότερη πρόσβαση σε κονδύλια για την ενημέρωση των πολιτών·

Χρηματοδότηση της βιοοικονομίας

39. εκφράζει την ικανοποίησή της για το ότι οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2021-2027 έχουν ως στόχο να δώσουν σημαντική ώθηση στη συστημική έρευνα και καινοτομία στα πεδία και τους τομείς που καλύπτει η βιοοικονομία, ιδίως με τα 10 δισεκατ. ευρώ (*) που έχουν προβλεφθεί για το κεφάλαιο «Τρόφιμα και φυσικοί πόροι» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», δηλαδή ποσοστό περίπου 10 % του προϋπολογισμού (**). Η ΕτΠ επικροτεί ιδιαίτερα τη συμπερίληψη των «Βιώσιμων, χωρίς αποκλεισμούς και κυκλικών βιολογικών λύσεων» στους οκτώ τομείς εταιρικών σχέσεων του προγράμματος·

40. τονίζει, ωστόσο, ότι η ανάπτυξη της βιοοικονομίας απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση, πράγμα που σημαίνει επίσης ότι η χρηματοδότησή της απαιτεί ταυτόχρονη και συντονισμένη χρήση διαφόρων πηγών. Η ΕτΠ θεωρεί αναγκαίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει τη συμπληρωματικότητα πολλών χρηματοδοτικών μέσων και να αναπτύξει τα κατάλληλα μέσα για τον συντονισμό των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου +, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, της κοινής γεωργικής πολιτικής, καθώς και των πόρων που διατίθενται υπέρ της έρευνας-ανάπτυξης-καινοτομίας και των χρηματοδοτικών μέσων του προγράμματος InvestEU με σκοπό την παροχή της δυνατότητας στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες να αξιοποιούν στο ακέραιο τα διαθέσιμα κονδύλια σε δράσεις στήριξης της βιοοικονομίας·

41. τονίζει τη σημασία του προγράμματος InvestEU ως μελλοντικής πηγής χρηματοδότησης της βιοοικονομίας· ζητεί, ως εκ τούτου, να εξακολουθήσει η χρηματοδότηση της βιοοικονομίας και να συνεχιστεί τούτη να αποτελεί έναν από τους τομείς που καλύπτονται από το πρόγραμμα InvestEU·

42. υπενθυμίζει ότι ο προγραμματισμένος στόχος για τη διάθεση ποσοστού 25 % του προϋπολογισμού της ΕΕ, ως συμβολή στην επίτευξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, δεν επαρκεί για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού. Η ΕτΠ είχε ήδη δηλώσει στη γνωμοδότησή της για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της περιόδου 2021-2027 (***) ότι η πρόταση για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές θα πρέπει να στοχεύει στην αύξηση αυτών των αναλήψεων υποχρεώσεων σε ποσοστό άνω του 30 %, γεγονός που θα συμβάλει στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές στον τομέα της ενέργειας, της βιομηχανίας και του συστήματος μεταφορών, καθώς και στη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Οι στόχοι αυτοί προωθούν την ανάπτυξη της βιοοικονομίας με τον κατάλληλο ρυθμό·

43. επαναλαμβάνει ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που θεσπίζει το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων Ευρώπη», περιλαμβάνει την αιτιολόγηση ειδικών μέτρων για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ όσον αφορά την πρόσβασή τους σε διατομεακά προγράμματα της Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της διαρθρωτικής, κοινωνικής και οικονομικής τους κατάστασης. Η ΕτΠ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι αυτή η αναγνώριση δεν αντικατοπτρίζεται στο προτεινόμενο κείμενο, πράγμα που θα δυσχεράνει τον συνυπολογισμό στο πρόγραμμα των ιδιαίτερων αναγκών αυτών των περιφερειών και των μοναδικών τους πλεονεκτημάτων ως πεδίων δοκιμής για την έρευνα και την καινοτομία σε τομείς όπως η βιοοικονομία και η κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τις στρατηγικές τους έξυπνης εξειδίκευσης·

Εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη βιοοικονομία

44. εκφράζει την ανησυχία της για τις στατιστικές που καταδεικνύουν ότι η μέση ηλικία των παραγωγών και των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη βιοοικονομία αυξάνεται κάθε χρόνο. Εάν μια νεότερη γενιά δεν αντικαταστήσει τον γηράσκοντα πληθυσμό και δεν επιτευχθούν η μεταφορά γνώσεων και η απαραίτητη απόκτηση νέων δεξιοτήτων και προσόντων, απειλείται η μελλοντική προσφορά επαρκών — και αυξανόμενων— ποσοτήτων ποιοτικών τροφίμων. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων μεταφοράς γνώσης στους τομείς της βιοοικονομίας και στις καινοτόμες, κοινωνικές, οικονομικές και οικολογικές διαστάσεις της διατομεακής συνδεσιμότητας·

45. θεωρεί ότι το εργατικό δυναμικό που απαιτείται για βιώσιμες αλυσίδες προστιθέμενης αξίας βιολογικής βάσης, προσαρμοσμένες στο οικοσύστημα, θα είναι διαθέσιμο μακροπρόθεσμα, εφόσον καταβληθούν προσπάθειες για την αντιμετώπιση των εξειδικευμένων αναγκών των βιοοικονομικών κλάδων σε εργατικό δυναμικό μέσω προοδευτικών και συνεκτικών εκπαιδευτικών εννοιών, αρχής γενομένης από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και εννοιών κατάρτισης και διά βίου μάθησης, οι οποίες εκπονούνται στα κράτη μέλη βάσει της ανοικτής μεθόδου συντονισμού. Η ΕτΠ πιστεύει ότι η ανάπτυξη αυτών των εννοιών είναι απολύτως αναγκαία, δεδομένου ότι οι γνώσεις σχετικά με την περιβαλλοντική αγωγή και τη βιωσιμότητα θα πρέπει να μεταφερθούν σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, καθώς και στους τομείς της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης· καλεί, στο πλαίσιο αυτό, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βοηθήσει τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν από κοινού και να καθορίσουν κοινούς στόχους καθώς και τα μέσα για την επίτευξή τους σε επίπεδο ΕΕ·

(*) COM(2018) 435, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσιου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του (7/6/2018).

(**) COM(2018) 321, Ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της – Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 (2/5/2018).

(***) COR-2018-02389.

46. τονίζει ότι η δημιουργία ζήτησης στην αγορά βιολογικών προϊόντων είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της βιοοικονομίας. Εφιστά δε την προσοχή στην ανάγκη για μέτρα ευαισθητοποίησης, αλλά και στήριξης της ζήτησης, η οποία απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των περιφερειών και των δήμων.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ενίσχυση της διδασκαλίας των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής, (των τεχνών) και των μαθηματικών [STE(A)M] στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

(2019/C 404/06)

Εισηγητής: Csaba BORBOLY (RO/EPP), πρόεδρος του κοιμητειακού συμβουλίου Harghita

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. επικροτεί το γεγονός ότι πολλές τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρώπης αναγνωρίζουν ότι έχουν σημαντικές δυνατότητες και ευθύνες όσον αφορά τον καθορισμό μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης σχετικά με τη διδασκαλία των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), καθώς και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που συνδέονται με αυτούς τους ολόενα και πιο διαδεδομένους επιστημονικούς κλάδους σε ολόκληρο τον κόσμο στα διάφορα επίπεδα διδασκαλίας·
2. τονίζει ότι, ενώ η ανάπτυξη σε κλάδους υψηλής έντασης καινοτομίας, όπως οι ΤΠΕ, η ρομποτική, η αυτοματοποίηση, η τεχνική έρευνα και ανάπτυξη, η εφοδιαστική και οι διάφορες δραστηριότητες στον τομέα της μηχανικής, θα πρέπει να συνεχιστεί με βιώσιμο τρόπο, ενδέχεται να παρεμποδιστεί από την ανεπαρκή διδασκαλία στον τομέα των STEM·
3. είναι της άποψης ότι, ενώ στην περίπτωση των κλάδων STEM είναι βέβαιο ότι υπάρχει μια δοκιμασμένη μέθοδος διδασκαλίας εδώ και δεκαετίες, οι υλικές συνθήκες της οποίας υπάρχουν ήδη, παραμένει η ανάγκη για περαιτέρω δράση, δεδομένου ότι είναι σημαντικό να υπάρχουν περισσότεροι εκπαιδευτικοί ικανοί να υπερβούν τα παραδοσιακά σύνορα μεταξύ των διαφόρων επιστημονικών κλάδων και να προωθήσουν μια διατομεακή, βασισμένη στην εφαρμοσμένη έρευνα και την επιστημονική μέθοδο και σε σχέδια προσέγγιση της διδασκαλίας, και ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η ανάγκη επενδύσεων σε αυτόν τον τομέα δεν έχει αναγνωριστεί μέχρι στιγμής στις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές στα διάφορα κράτη μέλη·
4. τονίζει ότι η διδασκαλία των STEM δεν περιορίζεται στη μετάδοση, παράλληλα ή ανεξάρτητα μεταξύ τους, των διαφόρων θεμάτων ή επιστημονικών πεδίων, δεδομένου ότι μία από τις βασικές αρχές είναι ότι τα διάφορα επιστημονικά πεδία δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται και να διδάσκονται μεμονωμένα, αλλά αλληλένδετα το ένα με το άλλο, σύμφωνα με ένα σύστημα το οποίο, στην πράξη, έχει πολυεπιστημονικό χαρακτήρα·
5. επισημαίνει ότι σύμφωνα με διάφορες μελέτες, ο αριθμός των θέσεων εργασίας θα αυξηθεί σημαντικά, μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα, στους κλάδους STEM στους οποίους η ανεργία βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη·
6. προειδοποιεί ότι, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό φόρουμ ⁽¹⁾, ο διαχωρισμός μεταξύ ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών δεν προετοιμάζει τις νέες γενιές για τους νέους διαλειτουργικούς ρόλους για τους οποίους οι εργαζόμενοι πρόκειται να χρειαστούν τεχνικές, καθώς και κοινωνικές και αναλυτικές δεξιότητες. Ως εκ τούτου, ζητεί να δοθεί ισχυρή έμφαση στους κλάδους STEAM, οι οποίοι βοηθούν τους μαθητές και τους σπουδαστές να αναπτύξουν την ικανότητα επίλυσης σύνθετων προβλημάτων, τη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη, τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων και τη γνωστική ευελιξία·
7. θεωρεί σημαντικό, βάσει των αποτελεσμάτων των κλάδων STEM σε διεθνές επίπεδο, να υποστηριχθεί ότι οι εν λόγω κλάδοι αξίζει όχι μόνον να ληφθούν υπόψη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και να τεθούν τα θεμέλιά τους σε όλα τα επίπεδα από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και παραπέρα, διευρύνοντας το φάσμα των στοιχειωδών δεξιοτήτων, που πρέπει να είναι προστιτές σε όλους, και στις βασικές γνώσεις που σχετίζονται με τους κλάδους STEM και, ειδικότερα, στον τεχνικό και τον επιστημονικό γραμματισμό·

⁽¹⁾ Παγκόσμιο Οικονομικό φόρουμ, «Έκθεση επισκόπησης των παγκόσμιων προκλήσεων» [Global Challenge Insight Report], Ιανουάριος 2016.

8. θεωρεί ότι σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, είναι απαραίτητο να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο μπορούν να συμβάλλουν, με βάση την ανοικτή μέθοδο συντονισμού, στη διόρθωση των υφιστάμενων κενών και των αναντιστοιχιών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών, του εργατικού δυναμικού και των θέσεων εργασίας που σχετίζονται με τους κλάδους STEM, μέσω του στενότερου συντονισμού, δημιουργώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ίσους όρους ανταγωνισμού στην Ευρώπη·

9. υπενθυμίζει ότι, προς το συμφέρον της επικουρικότητας και της αποκέντρωσης στα κράτη μέλη, είναι απαραίτητο να συνειδητοποιήσουμε ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες χρηματοδοτούν σχολεία ή υποστηρίζουν με άλλο τρόπο το εκπαιδευτικό δίκτυο, έχουν αναμφίβολα τη θέση τους σε αυτή τη διαδικασία, καθώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην κινητοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ·

10. εκτιμά ότι οι πρωτοβουλίες, οι στρατηγικές, τα σχέδια δράσης και οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που υλοποιούνται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στους κλάδους STEM μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην άμβλυνση των αναπτυξιακών ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιφερειών. Σε πολλές περιπτώσεις, η βελτίωση των ικανοτήτων που συνδέονται με τις θέσεις εργασίας στους κλάδους STEM δεν απορρέει από μία δαπανηρή παραδοσιακή εκπαιδευτική υποδομή και υπάρχουν εξάλλου πολλές ευκαιρίες για τη διοργάνωση εξειδικευμένων κύκλων κατάρτισης σύντομης διάρκειας, ενίοτε εντός λίγων μηνών, ιδίως στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των ενηλίκων. Δεδομένου ότι η παρουσία ικανού εργατικού δυναμικού στους κλάδους STEM εντός της επικράτειάς τους αποτελεί καθοριστικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας για τις περιφέρειες, η παρέμβαση των διαφόρων τοπικών και περιφερειακών αρχών στον εν λόγω τομέα μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματική. Η αντιμετώπιση των κλάδων STEM ως εκπαιδευτική προτεραιότητα σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και η προώθηση συντονισμένων αναπτυξιακών επενδύσεων και πρωτοβουλιών, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στον περιορισμό των επιβλαβών συνεπειών της διαρροής εγκεφάλων με την παροχή κατάλληλων ευκαιριών σταδιοδρομίας στο εργατικό δυναμικό που απασχολείται στους κλάδους STEM·

11. πιστεύει ότι η συμμετοχή επαγγελματικών επιμελητηρίων και οργανώσεων, που επίσης δραστηριοποιούνται και είναι καλά εδραιωμένα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, στον σχεδιασμό των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων κατάρτισης αυτών καθ' εαυτά προάγει την αποτελεσματικότητα της προσέγγισης των κλάδων STEM και συμβάλλει κατ' αυτόν τον τρόπο στην καλύτερη προβολή της τοπικής και της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας·

12. ενόψει του προγραμματισμού των κονδυλίων της πολιτικής για τη συνοχή για την περίοδο 2021-2027, και σύμφωνα με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές των εκθέσεων ανά χώρα που καταρτίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να δώσουν τη δέουσα προτεραιότητα στην υποστήριξη πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τους κλάδους STEM, σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι απαραίτητες επενδύσεις πραγματοποιούνται από τα ταμεία των κρατών μελών ή της Ένωσης και ότι ο σχεδιασμός της πολιτικής για τη συνοχή χαρακτηρίζεται από μια πιο στοχοθετημένη προσέγγιση όσον αφορά τις ελλείψεις σε δεξιότητες STEM. Προτρέπει επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την εκπόνηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και στο πλαίσιο της λεγόμενης «προτεραιότητας στην αυξημένη προσφορά εργασίας και δεξιοτήτων» («Enhanced labour and skills surppl»), με την οποία αντιμετωπίζονται οι διαρθρωτικές αδυναμίες των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να στηρίζουν δόντως τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τους κλάδους STEM, δεδομένου ότι μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση ενός ευρωπαϊκού οικονομικού μοντέλου βασισμένου στη γνώση, το οποίο μπορεί να αναπτυχθεί με επιτυχία, ενώ θα είναι χωρίς αποκλεισμούς και θα προωθεί τις ίσες ευκαιρίες·

13. πιστεύει ότι είναι πλέον καιρός η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παράλληλα με τα αξιόπαινα και φιλόδοξα σχέδια του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, να διασφαλίσει ότι συνυπολογίζονται όλες οι προτεραιότητες που συνδέονται με τους κλάδους STEM στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης των συναφών προγραμμάτων της ΕΕ. Συνιστά, επίσης, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει την ανάδειξη και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανολογίας και των μαθηματικών (STEM) μέσω μιας ειδικής διαδικτυακής πύλης της ΕΕ·

14. συνιστά να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστούν τα εξής:

- μια μη μεροληπτική με βάση το φύλο προσέγγιση της εκπαίδευσης στον τομέα των επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), στην παροχή συμβουλών και στην εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών·
- επέκταση του πίνακα αποτελεσμάτων της πρωτοβουλίας «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή» (Women in Digital/WID), ο οποίος αποτελεί τον ετήσιο πίνακα αποτελεσμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παρακολούθηση της συμμετοχής των γυναικών στην ψηφιακή οικονομία, ούτως ώστε να αξιολογηθεί επίσης η απόκτηση δεξιοτήτων, από τις γυναίκες, στους κλάδους των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανολογίας και των μαθηματικών (STEM), καθώς και η ένταξή τους σε θέσεις εργασίας STEM·
- τα γλωσσικά δικαιώματα των εθνοτικών και γλωσσικών μειονοτήτων πρέπει να εξασφαλίζονται επίσης στο πλαίσιο καινοτόμων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, ούτως ώστε το εκπαιδευτικό υλικό και τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τους να μην υστερούν·
- άμεση και αποτελεσματική δράση και ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την προσέγγιση των νέων που είναι ενταγμένοι στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και των νέων ΕΕΑΚ (εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης), με στόχο την προσέλκυση των νέων τόσο σε μαθήματα όσο και σε θέσεις εργασίας στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM).

Ζητεί, επίσης, την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων για την αμφισβήτηση των στερεοτύπων που αφορούν το φύλο, την προώθηση των δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης των γυναικών στους κλάδους STEM, καθώς και την προαγωγή της συμμετοχής περισσότερων γυναικών σε θέσεις εργασίας και στην επιχειρηματικότητα στους τομείς STEM·

15. εκφράζει την ανησυχία της για τις τρεις ελλείψεις που παρατηρήθηκαν κατά τις τελευταίες δεκαετίες στους κλάδους STEM:
- i. διαπιστωμένη έλλειψη καθηγητών εξειδικευμένων στους κλάδους STEM, σε ολόκληρη την Ευρώπη και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης·
  - ii. μείωση, σε πολλές περιπτώσεις, του ενδιαφέροντος των σπουδαστών για τους κλάδους STEM·
  - iii. ασυμφωνία, ορισμένες φορές, μεταξύ των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από το εκπαιδευτικό σύστημα και των αναγκών της αγοράς εργασίας·
16. θεωρεί, ωστόσο, ότι τα ζητήματα αυτά δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως πρόβλημα, αλλά ως μια συγκεκριμένη πρόκληση που είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, μέσω του κατάλληλου σχεδιασμού, της σύναψης τοπικών και περιφερειακών εταιρικών σχέσεων και της συνεργασίας με τους εργοδότες· επιπλέον, το γεγονός ότι μόνο εννέα κράτη μέλη διαθέτουν σήμερα εθνική στρατηγική στον τομέα των STEM υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη να αντιμετωπιστεί το ζήτημα από όλα τα κράτη μέλη και να επιλυθεί με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο μέσω τοπικών και περιφερειακών στρατηγικών·
17. τονίζει ότι το ποσοστό των γυναικών σε αυτούς τους κύκλους σπουδών και στα συναφή επαγγέλματα παραμένει χαμηλό, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά όσον αφορά την ισότητα των φύλων, αλλά και ότι αυτός ο τομέας και αυτά τα επαγγέλματα έχουν δυνατότητες ανάπτυξης. Για τα νεαρά κορίτσια, τα πρότυπα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνσή τους να εξετάσουν την προοπτική εξειδίκευσής τους σε έναν κλάδο STEAM. Για όλες τις ηλικιακές ομάδες, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν ορισμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και ειδικών υποτροφιών σπουδών και μάθησης. Μελέτες καταδεικνύουν ότι η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) θα συμβάλει στην αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ της ΕΕ από 2,2 έως 3,0 % και θα αυξήσει την απασχόληση στην ΕΕ κατά 850 000 έως 1 200 000 θέσεις εργασίας έως το 2050, ενώ η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των ΤΠΕ, ο οποίος χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό διαχωρισμού, θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ΑΕγχΠ της ΕΕ κατά περίπου 9 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως ⁽²⁾·
18. σημειώνει ότι, επί του παρόντος, σε 35 ευρωπαϊκές χώρες, λιγότεροι από 1 στους 5 πτυχιούχους στον τομέα της πληροφορικής είναι γυναίκες ⁽³⁾. Επισημαίνει ότι η γεφύρωση του χάσματος των δεξιοτήτων που σχετίζεται με το φύλο είναι ακόμη πιο καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας επικεντρώνεται ολοένα και περισσότερο στους τομείς που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEM), με περίπου 1 200 000 νέες θέσεις εργασίας να δημιουργούνται κάθε χρόνο στον τομέα των ΤΠΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ευρώπη ενδεχομένως να αντιμετωπίσει έλλειψη έως και 900 000 ειδικευμένων εργαζομένων στο πεδίο των ΤΠΕ έως το 2020 ⁽⁴⁾. Υπογραμμίζει εν προκειμένω ότι η παροχή συνδρομής σε περισσότερα κορίτσια και γυναίκες, προκειμένου να ενστερνιστούν τους τομείς STEM απαιτεί συνεργασία μεταξύ γονέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όλων των επιπέδων διακυβέρνησης και της βιομηχανίας, μέσα από την ενθάρρυνση και την καθοδήγηση, καθώς και την προώθηση των γυναικείων προτύπων που αποτελούν βασικά συστατικά στοιχεία·
19. διαβλέπει επίσης σημαντικές ευκαιρίες για τα περιφερειακά πανεπιστήμια και τα πανεπιστήμια πολιτών που σχετίζονται με τη διάδοση των STEM, διότι τα προγράμματα σπουδών και τα επιστημονικά πεδία που σχετίζονται με τους κλάδους STEM μπορούν να διεννοποιηθούν, πράγμα το οποίο μπορεί να τα καταστήσει ιδιαίτερα ελκυστικά για τα φιλόδοξα πανεπιστήμια, αλλά και λόγω του γεγονότος ότι οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για τους κλάδους STEM, δηλαδή, η ανάπτυξη της ομαδικής εργασίας, η διευκόλυνση των διεπαγγελματικών συνεργειών, η διάδοση και η υποστήριξη συστημάτων πρακτικής άσκησης, η ενίσχυση της διδασκαλίας βάσει έργων, καθώς και η συμμετοχή των μειονεκτούντων σπουδαστών, των σπουδαστών με αναπηρία ή των σπουδαστών από μειονότητες στις δραστηριότητες διδασκαλίας και κατάρτισης, μπορούν να δώσουν πρωτοποριακό ρόλο στις περιφέρειες, καθώς και στα πανεπιστήμια και τα επαγγελματικά τους σχολεία, στα οποία οι δυνατότητες που παρέχουν οι κλάδοι STEM αξιοποιούνται σε πρώιμο στάδιο από καινοτόμους φορείς·
20. τονίζει ότι όταν διοργανώνονται ενόητες μαθημάτων στους κλάδους STEM σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, οι ιδιαίτερες τοπικές γνώσεις μπορούν να ενσωματωθούν στην προσφορά κατάρτισης, πράγμα το οποίο συνεπάγεται περαιτέρω διεύρυνση, και σε αυτόν τον τομέα, των δυνατοτήτων και των αρμοδιοτήτων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών·
21. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η προσθήκη στους κλάδους STEM μιας συνιστώσας που συνδέεται με τις τέχνες, τη δημιουργία και τον σχεδιασμό θα καθιστούσε επίσης δυνατή την αξιοποίηση συγκεκριμένων τοπικών και περιφερειακών λύσεων και παραδόσεων, και ότι, ταυτόχρονα, η επέκταση των STEM επιφυλάσσει στους κλάδους STE(A)M πραγματικές ευκαιρίες για καινοτομία στον τομέα της διδασκαλίας και της κατάρτισης, που, αν χρησιμοποιηθούν με επιτυχία, θα μπορούσαν οι ευρωπαϊκές περιφέρειες να δώσουν το καλό παράδειγμα σε ολόκληρο τον κόσμο, γεγονός που θα μπορούσε να δώσει πρόσθετη ώθηση στις αυξανόμενες ικανότητες καινοτομίας τους, δεδομένου ότι η συμπερίληψη των τεχνών μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της δημιουργικότητας σε αυτόν τον τομέα. Υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ ⁽⁵⁾, η εκπαίδευση στον τομέα των τεχνών είναι ολοένα και πιο σημαντική για τις κοινωνίες που στηρίζονται στην καινοτομία, με έναν αυξανόμενο αριθμό πανεπιστημίων να αναπτύσσουν νέους τύπους διεπιστημονικών προγραμμάτων σπουδών·

⁽²⁾ Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE-European Institute for Gender Equality), 2017: «Economic Benefits of Gender Equality in the EU» [Οικονομικά οφέλη από την ισότητα των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση].

⁽³⁾ ΟΟΣΑ «Gender Data Portal» [Πύλη δεδομένων σχετικά με το φύλο], «Where are tomorrow's female scientists» (Πού είναι οι γυναίκες επιστήμονες του αύριο) (<https://www.oecd.org/gender/data/whererearetomorrowfemalescientists.htm>).

⁽⁴⁾ «Digital skills, jobs and the need to get more Europeans online» («Ψηφιακές δεξιότητες, θέσεις εργασίας και η ανάγκη προσέλκυσης περισσότερων Ευρωπαίων στο Διαδίκτυο») (https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/ansip/blog/digital-skills-jobs-and-need-get-more-europeans-online_en).

⁽⁵⁾ «Art for Art's Sake? The impact of Arts education» (Τέχνη για την τέχνη; Ο αντίκτυπος της εκπαίδευσης στις τέχνες) (https://read.oecd-ilibrary.org/education/art-for-art-s-sake_9789264180789-en#page1).

22. θεωρεί, αφενός, ότι θα ήταν χρήσιμο να επεκταθούν και στους γονείς οι δράσεις ευαισθητοποίησης και πειθούς που σχετίζονται με τους κλάδους STEM και STEAM, και, αφετέρου, ότι είναι απαραίτητο να βρεθούν κατάλληλες μέθοδοι για την προσέλκυση της προσοχής των παιδιών στις συνιστώσες των κλάδων STEM σε πολύ πρώιμο στάδιο από τα προσχολικά προγράμματα·

23. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της συνέχισης και της ανανέωσης της διαδικασίας της Μπολόνια και στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδηγεί στην αυτόματη αναγνώριση των διπλωμάτων, και της ζητά να διασφαλίσει ότι το ζήτημα της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων και των προγραμμάτων κατάρτισης στους κλάδους των STEM και της τέχνης θα εξεταστεί δεόντως το συντομότερο δυνατόν και κατά προτεραιότητα·

24. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χαρτογραφήσουν, με την υποστήριξη των διαθέσιμων μέσων, σε συμφωνία με τους τοπικούς και τους περιφερειακούς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων επίσης των περιφερειακών τους πανεπιστημίων και των πανεπιστημίων πολιτών, κύκλους σπουδών για τους κλάδους STEM και STE(A)M στα διάφορα επίπεδα διδασκαλίας, πρακτική η οποία θα διευκολύνει την εισαγωγή των κλάδων STEM με πιο ευέλικτο τρόπο, ακόμη και ως τοπικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ικανοτήτων STEM, με σκοπό τη βελτίωση της συγκρισιμότητας και των παραμέτρων μέτρησης του βαθμού επιτυχίας στην ΕΕ·

25. ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Eurostat να βελτιώσουν τη μέθοδο συλλογής δεδομένων ανάλογα με τη συνάφειά τους, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα συστήματα διδασκαλίας των κλάδων STEM ως ξεχωριστά μαθήματα και συστήματα που βασίζονται σε μια ολιστική ερμηνεία των STEM μπορούν να διακρίθουν σαφώς και να αποσαφηνιστεί η περιφερειακή διάσταση του συνόλου, πράγμα που θα διευκολύνει επίσης την ανάπτυξη τοπικών και περιφερειακών στρατηγικών στους κλάδους STEM.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες»

(2019/C 404/07)

Εισηγητής:	Υπο SILBERG (ΕΑ/ΕΕ), πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου του Κόσε
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, COM(2018) 734 final

I. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

1. θεωρεί ότι είναι σημαντικό το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει προβεί σε συνολική επανεξέταση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και συμμερίζεται την άποψη ότι είναι αναγκαίο να επικαιροποιηθεί η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την αντιμετώπιση των ενδοκρινικών διαταρακτών, με βάση την πρόοδο στη γνώση, τα συμπεράσματα και την πείρα, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζονται οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και να καταστεί δυνατή η συνεπής διαχείριση των ουσιών αυτών στους διάφορους τομείς·
2. σημειώνει με ανησυχία ότι, από το 1999 και μετά, τεκμηριώνονται καλύτερα τα επιστημονικά στοιχεία για τη συσχέτιση της έκθεσης σε ενδοκρινικούς διαταράκτες με ασθένειες που παρατηρούνται σε ανθρώπους ή με επιπτώσεις στην πανίδα και τη χλωρίδα·
3. εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τον επιφανειακό χαρακτήρα των πληροφοριών για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες που δημοσιεύονται, δεδομένου ότι πολλοί πολίτες ενδέχεται να μην γνωρίζουν τους όρους «ενδοκρινική λειτουργία» και «ενδοκρινικοί διαταράκτες»·
4. υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής μέσω των οποίων επιδιώκεται να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας για τους πολίτες της ΕΕ και το περιβάλλον και, ταυτόχρονα, να επιτευχθεί προσαρμογή της ενιαίας αγοράς, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις νέες συνθήκες και θα ωφελεί τους καταναλωτές·
5. εφιστά την προσοχή στις συγκρούσεις που ενδέχεται να ανακύψουν μεταξύ, αφενός μεν ενός υψηλού επιπέδου προστασίας των πολιτών και του περιβάλλοντος, αφετέρου δε των κερδοσκοπικών επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει ο αντικτύπος των μέτρων και οι κίνδυνοι για την οικονομία να λαμβάνονται εξαρχής υπόψη·
6. καλεί την Επιτροπή να μην καθυστερήσει περαιτέρω την εκπόνηση και την εφαρμογή της νέας στρατηγικής για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες·
7. ζητεί η νέα στρατηγική να συνοδεύεται από λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των κατάλληλων κριτηρίων για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες σε όλη τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ και για την επίτευξη προόδου όσον αφορά τη μείωση της έκθεσης σε αυτές τις χημικές ουσίες, ιδίως των πλέον ευάλωτων ατόμων·
8. καλεί την Επιτροπή να αντιμετωπίσει, το συντομότερο δυνατόν, τις διαφορές μεταξύ της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ, και να εναρμονίσει τον τρόπο μεταχείρισης των ενδοκρινικών διαταρακτών, δηλαδή με βάση τη θέση ότι δεν είναι δυνατόν να οριστεί με επαρκή βεβαιότητα ένα ανώτατο όριο ασφαλούς έκθεσης·
9. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να δώσουν προτεραιότητα στην υγεία των πολιτών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών και της βιομηχανίας και να αυξήσουν σημαντικά τη χρηματοδότηση για μια ανεξάρτητη, δημόσια έρευνα σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και τις ασφαλείς εναλλακτικές λύσεις καθώς και άλλες καινοτόμες λύσεις·

10. θεωρεί ότι η Ευρώπη κατέχει ηγετικό ρόλο στη διεθνή συνεργασία όσον αφορά τη διερεύνηση, τον έλεγχο και τον εντοπισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών· τάσσεται υπέρ μιας βελτιωμένης συλλογής και ανταλλαγής δεδομένων, και υποστηρίζει την ιδέα μιας διεθνούς ταξινόμησης των ενδοκρινικών διαταρακτών·

Έρευνα σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες

11. είναι πεπεισμένη ότι οι αρχές όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης πρέπει να συμβάλουν στη χρηματοδότηση της έρευνας με θέμα τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, με σκοπό να καλυφθούν τα κενά στις γνώσεις και να παρασχεθούν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία·

12. τονίζει την ανάγκη ενημέρωσης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο και το βαθμό στον οποίο τα άτομα και άλλοι έμβιοι οργανισμοί εκτίθενται σε ενδοκρινικούς διαταράκτες, τον τρόπο εξάπλωσής τους και τον αντίκτυπό τους στην ανθρώπινη υγεία καθώς και στην πανίδα και τη χλωρίδα·

13. υποστηρίζει σθεναρά την υπό εξέταση πρόταση που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση, η οποία συνίσταται στη χρηματοδότηση μέσω του «Ορίζοντα Ευρώπη» της έρευνας για την περαιτέρω εξέταση των ακόλουθων πτυχών: εκτίμηση επικινδυνότητας και κινδύνου του συνδυασμού παραγόντων, εξάλειψη των ουσιών που προκαλούν ανησυχία στις φάσεις της παραγωγής και στο τέλος του κύκλου ζωής, οικολογική καινοτομία, εξάλειψη της ρύπανσης, αλληλεπιδράσεις μεταξύ χημικών ουσιών, προϊόντων και αποβλήτων·

14. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (ECHA) να συνεργάζονται και να συντονίζουν τις εργασίες τους στενότερα με στόχο την πιο αποτελεσματική χρήση των υφιστάμενων πόρων για την υλοποίηση συνολικών αξιολογήσεων·

15. παραπέμπει στην έκθεση σχετικά με το κόστος αδράνειας⁽¹⁾ («The Cost of Inaction») για λογαριασμό του Βόρειου Συμβουλίου Υπουργών, στην οποία εκτιμάται ότι το (πλήρες) κόστος από τις επιπτώσεις των ενδοκρινικών διαταρακτών στην αναπαραγωγική υγεία των ανδρών ανέρχεται, στην ΕΕ των 28, στο 1,267 δισεκατ. ευρώ ανά έτος·

16. εφιστά την προσοχή στα πορίσματα μιας άλλης μελέτης⁽²⁾ που συνδέει τους ενδοκρινικούς διαταράκτες με τα εξής: μειωμένο δείκτη νοημοσύνης και σχετική μείωση διανοητικών ικανοτήτων, αυτισμό, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής-υπερκινητικότητας, ενδομητρίωση, νομωμάτα, παχυσαρκία σε παιδιά και ενήλικες, διαβήτη τύπου 2, κρυπτορχιδία, ανδρική στειρότητα και αύξηση της θνησιμότητας λόγω έλλειψης τεστοστερόνης. Σύμφωνα με τη μελέτη, το ετήσιο κόστος στην Ευρώπη ανέρχεται σε 163 δισεκατ. ευρώ (1,28 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ)·

17. εκφράζει τις αμφιβολίες της ως προς τον ακόλουθο ορισμό που εγκρίθηκε το 2002 βάσει του «Διεθνούς προγράμματος για την ασφάλεια των χημικών προϊόντων», ενός κοινού προγράμματος διαφόρων υπηρεσιών του ΟΗΕ, συμπεριλαμβανομένου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας: «ενδοκρινικός διαταράκτης είναι εξωγενής ουσία ή μείγμα ουσιών που αλλοιώνουν τη λειτουργία του ενδοκρινικού συστήματος και πλήττουν την υγεία ενός άθικτου οργανισμού, των απογόνων ή (υπο)πληθυσμών του». Ο ορισμός αυτός, βάσει των όσων γνωρίζουμε σήμερα, είναι υπερβολικά περιοριστικός και δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον αντίκτυπο των ενδοκρινικών διαταρακτών στην πανίδα και τη χλωρίδα·

18. προτείνει βάσει των όσων γνωρίζουμε σήμερα να εξεταστεί η ακόλουθη διατύπωση για τον ορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών: «ενδοκρινικός διαταράκτης είναι εξωγενής ουσία ή μείγμα χημικών ουσιών που μεταβάλλουν τη λειτουργία των ορμονών και του ενδοκρινικού συστήματος και επηρεάζουν αρνητικά τις φυσιολογικές και αναπτυξιακές διεργασίες, συμπεριλαμβανομένης της υγείας των ανθρώπων, των ζώων και των απογόνων τους»·

19. τονίζει ότι δεν αρκεί να ερευνηθεί μόνον η σχέση μεταξύ ενδοκρινικών διαταρακτών και ασθενειών που παρατηρούνται σε ανθρώπους. Αντιθέτως, το ζήτημα πρέπει να εξεταστεί ειδικά από την άποψη της ανθρώπινης υγείας, της πανίδας, της χλωρίδας και του περιβάλλοντος και από την ανάγκη αποφυγής τυχόν επιπτώσεων στην ευρύτερη κοινωνία, τόσο από κοινωνική όσο και από οικονομική άποψη·

20. τονίζει ότι, αν και δεν αμφισβητείται ότι η πιο κρίσιμη περίοδος έκθεσης σε ενδοκρινικούς διαταράκτες είναι τα βασικά στάδια ανάπτυξης, όπως η ανάπτυξη του εμβρύου και η εφηβεία, κρίνει ανησυχητικό το γεγονός ότι η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες κατά τις εν λόγω περιόδους μπορεί να έχει διαρκή αποτελέσματα και να οδηγήσει σε αυξημένη ευπάθεια σε ασθένειες στον μετέπειτα βίο·

21. συνιστά την εμβάθυνση και διάδοση των γνώσεων σχετικά με τις αιτίες εμφάνισης νόσων, όπως για παράδειγμα η αύξηση των παιδιών που γεννιούνται με αυτισμό ή η αύξηση των κρουσμάτων καρκίνου των όρχεων·

⁽¹⁾ <https://www.norden.org/en/publication/cost-inaction>

⁽²⁾ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27003928>

22. τονίζει ότι η επιστήμη σήμερα δεν παρέχει επαρκή βάση για τον καθορισμό οριακής τιμής κάτω από την οποία δεν εμφανίζονται ανεπιθύμητες ενέργειες. Συνεπώς, οι ενδοκρινικοί διαταράκτες πρέπει να θεωρούνται ουσίες χωρίς αποδεκτές τιμές συγκέντρωσης και οποιαδήποτε έκθεση σε αυτές τις ουσίες μπορεί να συνεπάγεται κίνδυνο, ιδίως κατά τη διάρκεια των κρίσιμων σταδίων της ανάπτυξης (κατά το προγεννητικό στάδιο και μετά τη γέννηση, την είσοδο στην εφηβεία). Επίσης, πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι επιδράσεις από μείγματα τέτοιων ουσιών·
23. εκφράζει ανησυχία για το γεγονός ότι η έρευνα επικεντρώθηκε κυρίως σε περιορισμένο αριθμό ενδοκρινικών μηχανισμών δράσης: τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχει επιβεβαιωθεί ότι και άλλα σημεία του ενδοκρινικού συστήματος μπορεί να είναι ευαίσθητα στους ενδοκρινικούς διαταράκτες και ότι τούτοι μπορούν να έχουν αθροιστική επίδραση (μείγμα ή συνδυασμός παραγόντων), έτσι ώστε η έκθεση σε έναν συνδυασμό ενδοκρινικών διαταρακτών σε επαρκείς συγκεντρώσεις να μπορεί να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις που δεν εμφανίζονται για τον κάθε διαταράκτη χωριστά·
24. τονίζει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα, η οποία θα χρηματοδοτηθεί μέσω του προγράμματος «Ορίζων 2020», προκειμένου να διασαφηνιστούν οι επιπτώσεις της έκθεσης σε ενδοκρινικούς διαταράκτες σε σχέση με την ατιοπαθογένεια και με την εξέλιξη των διαταραχών τόσο στον άνθρωπο όσο και στην πανίδα και τη χλωρίδα·
25. θεωρεί απαραίτητη την έρευνα για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την επικύρωση των μεθόδων δοκιμών καθώς και για την ανάπτυξη μοντέλων πρόβλεψης·
26. στηρίζει την προσπάθεια, η οποία διενεργείται υπό την αιγίδα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), με σκοπό τόσο να βελτιωθεί η διάδοση των κατευθυντήριων γραμμών για τις δοκιμές όσον αφορά τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών όσο και για να καλυφθούν σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο τα κενά που εντοπίστηκαν στις μεθόδους δοκιμών·
27. καλεί την Επιτροπή να στηρίξει τα ειδικά ερευνητικά σχέδια, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης νέων μεθόδων δοκιμών και ανάλυσης, σχετικά με ουσίες που ενδεχομένως διαταράσσουν το ενδοκρινικό σύστημα και να δώσει έμφαση στις αρνητικές επιπτώσεις της χαμηλής συγκέντρωσης ή της συνδυασμένης έκθεσης·
28. καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει μεθόδους *in vitro* και *in silico* με σκοπό να ελαχιστοποιηθούν οι δοκιμές σε ζώα για τον εντοπισμό χημικών ουσιών με ενδοκρινολογικές ιδιότητες·
29. σημειώνει με ικανοποίηση τη χρηματοδότηση ή τη δέσμευση για έρευνες μέχρι σήμερα και αναμένει την παραχώρηση μεγαλύτερων κονδυλίων για μελλοντικές έρευνες στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών·

Οι τρέχουσες πολιτικές της ΕΕ και ρυθμίσεις για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες

30. εκφράζει την επιδοκιμασία της για τις διάφορες πρωτοβουλίες και νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τη διαχείριση των ενδοκρινικών διαταρακτών, συμπεριλαμβανομένης της πρότασης κανονισμού σχετικά με τη διαφάνεια και τη βιωσιμότητα της εκτίμησης κινδύνου, την ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πλαστικές ύλες, την οδηγία για το πόσιμο νερό, τη νέα συμφωνία για τους καταναλωτές, τη δέσμη μέτρων για τα προϊόντα, την επικαιροποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου στον τομέα της υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία·
31. υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι στην απόφαση 1386/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 με τίτλο «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας»⁽³⁾, η Επιτροπή είχε δεσμευθεί ότι, μέχρι το 2015, θα είχε θεσπίσει οριζόντια μέτρα, μεταξύ άλλων, για την «ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε ενδοκρινικούς διαταράκτες» και, μέχρι το 2018, μια πλήρη στρατηγική της Ένωσης στον εν λόγω τομέα. Συνεπώς, η ΕΠ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το εν λόγω έγγραφο δεν τηρεί τη δέσμευση που είχε αναληφθεί το 2013·
32. επισημαίνει ότι οι αρχές για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου δεν θα πρέπει να καθυστερούν την εφαρμογή οποιοδήποτε μέτρου αποσκοπεί στην αποτροπή ή τη μείωση των δυνητικά σοβαρών ή μη αναστρέψιμων επιπτώσεων για την ανθρώπινη υγεία ή/και το περιβάλλον, όπως επιβάλλεται από την αρχή της προφύλαξης που κατοχυρώνεται στις Συνθήκες της ΕΕ·28·
33. υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να αναλάβει διεθνή δράση σχετικά με το θέμα των επικινδυνών ουσιών και επισημαίνει τις δηλώσεις της Πάρμας και της Οστράβας της ΠΟΥ·
34. χαιρετίζει την απόφαση που έχουν λάβει η Γαλλία, η Σουηδία, η Δανία και το Βέλγιο προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι χώρες αυτές έχουν αυξήσει το επίπεδο προστασίας των πολιτών τους, μέσω γενικών δεσμών εθνικών μέτρων για τον περιορισμό της χρήσης των ενδοκρινικών διαταρακτών. Καλεί την Επιτροπή να εμπνευστεί από τα πρωτοπόρα αυτά κράτη μέλη και να διασφαλίσει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας για όλους τους Ευρωπαίους·

(3) ΕΕ L 354 της 28.12.2013, 171.

35. θεωρεί ότι συνολικά η νομοθεσία θα πρέπει να εστιάσει στις ανάντη δραστηριότητες, που σημαίνει ότι θα πρέπει να επιβάλλονται στους παρασκευαστές χημικών προϊόντων, τους φαρμακοπαραγωγούς κ.λπ. αυστηρότερες απαιτήσεις. Η εστίαση σε επιπρόσθετα στάδια καθαρισμού στις μονάδες επεξεργασίας νερού και λυμάτων δεν είναι αποδοτική ως προς το κόστος·

36. εκφράζει ανησυχία για το γεγονός ότι, σε αντίθεση με τα προϊόντα καπνού, οι ενδοκρινικοί διαταράκτες δεν είναι δυνατόν να αποφευχθούν εντελώς, δεδομένου ότι βρίσκονται παντού και μολύνουν τα σώματα των ανθρώπων στην Ευρώπη χωρίς τούτοι να το γνωρίζουν και να συναινούν·

37. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παράσχουν στους Ευρωπαίους πολίτες αξιόπιστη ενημέρωση —σε κατάλληλη μορφή και προσιτή γλώσσα— όσον αφορά τους κινδύνους από τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, τις συνέπειες τους στην υγεία καθώς και πιθανούς τρόπους μείωσης της έκθεσης·

38. ζητεί να απαγορευθούν οι διφαινόλες και οι φθαλικές ενώσεις σε όλα τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα·

39. επισημαίνει ότι η διφαινόλη Α (BPA) αντικαθίσταται συχνά από τη διφαινόλη S (BPS), τη διφαινόλη F (BPF) και τη διφαινόλη HPPF (BHPPF), για τις οποίες η έρευνα είναι περιορισμένη αλλά φαίνεται ότι προκαλούν παρόμοιες ενδοκρινικές διαταραχές. Είναι της γνώμης, επομένως, ότι ο νομοθέτης πρέπει να προβεί σε ρύθμιση όχι μεμονωμένων χημικών ουσιών, αλλά ομάδων σχετιζόμενων χημικών ουσιών. Εφόσον δεν υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα που να αποδεικνύουν το αντίθετο, οι χημικές ουσίες με παρόμοια δομή πρέπει να θεωρείται ότι έχουν τις ίδιες επιβλαβείς τοξικολογικές ιδιότητες με τη διαπιστωμένα πλέον τοξική ουσία της ομάδας·

40. επισημαίνει ότι μια προσέγγιση με βάση την αρχή της προφύλαξης και η αυστηρή συμμόρφωση ως προς αυτήν θα είναι και προς το συμφέρον της (χημικής) βιομηχανίας συμβάλλει στην ανάπτυξη καινοτόμων και φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων, καθώς και στην εξεύρεση ασφαλών και βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων, επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο θετικά την ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς και της ευρύτερης οικονομίας·

41. προτείνει να επικαιροποιηθούν τόσο το νομικό πλαίσιο όσο και οι ασφαλιστικές δικλείδες της ΕΕ σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, οι οποίοι έχουν άμεση επίδραση στην ανθρώπινη υγεία, έτσι ώστε η νομοθεσία και οι κατευθυντήριες γραμμές για τα καλλυντικά να καλύπτουν και την προστασία των εγκύων·

42. προτείνει να πραγματοποιηθούν έρευνες σε περιοχές και εδάφη υψηλού κινδύνου, όπως οι γεωργικές γαίες και οι χορτολιβαδικές εκτάσεις που λιπαίνονται με ιλύ βιοθρολυμάτων, οι περιοχές που περιβάλλουν χώρους υγειονομικής ταφής και αποτεφρωτήρες και, γενικότερα, περιοχές όπως η Βαλτική, η Μεσόγειος, η περιοχή του Δούναβη κ.λπ.

Προαγωγή πολιτικών της ΕΕ στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών — Η επίδραση των προβλεπόμενων μέτρων σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο

43. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή θα διενεργήσει έλεγχο καταλληλότητας με σκοπό να εκτιμηθεί κατά πόσον η σχετική νομοθεσία της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες επιτυγχάνει το συνολικό στόχο της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος με την ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε αυτές τις ουσίες·

44. τάσσεται υπέρ της κατανόησης των ενδοκρινικών διαταρακτών με γνώμονα τις πιο πρόσφατες διαθέσιμες επιστημονικές ενδείξεις και τη χάραξη πολιτικών σε αυτή τη βάση·

45. θεωρεί απαραίτητο οι πολίτες να ενημερώνονται όσο το δυνατόν καλύτερα σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και τον τρόπο εξάπλωσής τους, καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονούν·

46. θεωρεί σημαντικό η Επιτροπή να κινητοποιήσει όλες τις δυνάμεις για τον εντοπισμό τοξικών χημικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των ενδοκρινικών διαταρακτών, στα προϊόντα, καθώς και για τη θέσπιση και την υλοποίηση κατάλληλης επισήμανσης των προϊόντων·

47. θεωρεί ότι, αν και οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές συνήθως δεν διαθέτουν αρμοδιότητα θέσπισης νομοθεσίας σχετικής με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες (στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ το περιφερειακό επίπεδο είναι αρμόδιο για τα συστήματα υγείας), εντούτοις, είναι υποχρεωμένες να μεριμνούν για την ευημερία του πληθυσμού τους·

48. θεωρεί, ως εκ τούτου, τόσο κρίσιμο όσο και ηθικά και οικονομικά σημαντικό, να λάβουν θέση οι τοπικές και περιφερειακές αρχές για ένα θέμα όπως οι ενδοκρινικοί διαταράκτες, διότι τούτοι είναι γνωστό ότι επηρεάζουν την υγεία των σημερινών και των μελλοντικών γενεών·

49. δεν έχει καμία αμφιβολία ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι πρόθυμες να προστατεύσουν τις μελλοντικές γενιές, και δεν θα υποκύψουν στην αυξανόμενη πίεση μιας ισχυρής βιομηχανίας και ορισμένων εμπορικών εταιρών της ΕΕ·

50. επισημαίνει, ελλείψει κατάλληλης και ολοκληρωμένης εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας σχετικής με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, πρωτοβουλίες όπως οι «Πόλεις και περιοχές χωρίς ενδοκρινικούς διαταράκτες», «Μη επικίνδυνες πόλεις», «Πόλεις χωρίς ζιζανιοκτόνα», τις οποίες έχουν υιοθετήσει ορισμένες τοπικές και περιφερειακές αρχές προκειμένου να μειωθεί η έκθεση των κατοίκων τους σε ενδοκρινικούς διαταράκτες, ιδίως όσον αφορά τις ευπαθέστερες ομάδες, τα παιδιά και τις εγκύους·

51. θεωρεί απαραίτητο να σημειωθεί πρόοδος στην πολιτική της ΕΕ στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών και να αναλυθεί ο αντίκτυπος των προβλεπόμενων δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·

52. υπενθυμίζει ότι ορισμένες φθαλικές ενώσεις χρησιμοποιούνται σήμερα στον τομέα της υγείας, με στόχο να καταστούν τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα επαρκώς μαλακά. Προτού καταστεί δυνατή η μείωση της περιεκτικότητας σε φθαλικές ενώσεις, θα πρέπει να προωθηθεί η ανάπτυξη νέων προϊόντων με τις ίδιες ιδιότητες. Ενώ οι εν λόγω ουσίες συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η ορθή αποκομιδή των προϊόντων μετά τη χρήση τους μέσω αποτελεσματικών συστημάτων συλλογής και διάθεσης·

53. πιστεύει ότι η ιεράρχηση των δεικτών για την ανθρώπινη υγεία έναντι των συμφερόντων της βιομηχανίας και της ενιαίας αγοράς θα δημιουργήσει νέες προκλήσεις για την ανάπτυξη και την εφαρμογή βιώσιμων τεχνολογιών για την υγεία και το περιβάλλον και είναι πιθανόν να ωφελήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι θα τους δοθεί κατ' αυτόν τον τρόπο ώθηση να καινοτομούν και να επενδύουν σε έξυπνες και μακροπρόθεσμες λύσεις. Ωστόσο, η εν λόγω ιεράρχηση θα πρέπει να βασίζεται σε έγκυρα επιστημονικά στοιχεία και να συνοδεύεται από ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων.

Βρυξέλλες, 26 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Διασυνοριακή διάσταση της μείωσης του κινδύνου καταστροφών (RRC)»

(2019/C 404/08)

Εισηγητής: Roberto CIAMBETTI (ECR/IT), πρόεδρος και μέλος του περιφερειακού συμβουλίου του Veneto**I. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ****Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

1. τονίζει ότι η αυξανόμενη ένταση και συχνότητα των ζημιών που προκαλούνται από καταστροφές έχουν αντίκτυπο σε ανθρώπινες ζωές αλλά και στην οικονομία. Κάθε χρόνο, οι φυσικές καταστροφές προκαλούν το θάνατο περίπου 90 000 ατόμων και πλήττουν σχεδόν 160 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Μεταξύ του 1980 και του 2016, οι φυσικές καταστροφές που προκλήθηκαν από τις καιρικές συνθήκες και το κλίμα αποτελούσαν περίπου το 83 % των οικονομικών απωλειών στα κράτη μέλη της ΕΕ·
2. τονίζει ότι οι καταστροφές δεν γνωρίζουν σύνορα και, ως εκ τούτου, απαιτείται διασυνοριακή συνεργασία για την ανάπτυξη της πρόληψης, της ανθεκτικότητας καθώς και για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία θα αποφέρει σημαντικά οφέλη στο 37,5 % του πληθυσμού της ΕΕ που ζει σε παραμεθόριες περιοχές·
3. τονίζει ότι η πιθανότητα μεγάλης κλίμακας διασυνοριακής απώλειας ισχύος, η λεγόμενη «γενική διακοπή ρεύματος», θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Για τον λόγο αυτό, συνιστάται επειγόντως η θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων πρόληψης καταστροφών και η ενίσχυση των διασυνοριακών επαφών·
4. επαναλαμβάνει την ανάγκη να ενσωματωθεί η ικανότητα σημαντικής μείωσης των κινδύνων και των επιπτώσεων των καταστροφών σε όλες τις στρατηγικές της ΕΕ μέσω επενδύσεων, ούτως ώστε οι δημόσιοι πόροι να βοηθούν τις κοινότητες να καταστούν πιο ανθεκτικές στις δυσμενείς επιπτώσεις των καταστροφών και να διασφαλίζουν τις ανθρώπινες ζωές από τους κινδύνους· εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία γενικότερα και το Ταμείο Συνοχής, ειδικότερα, δεν απαιτούν την αξιολόγηση του κινδύνου καταστροφών ως προϋπόθεση για την εκτέλεση έργων υποδομής που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ·
5. σημειώνει, ωστόσο, παρόλο που η ΕΕ διαθέτει επί του παρόντος δύο μέσα (τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας και το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ) μέσω των οποίων προτίθεται να συμβάλει στον συντονισμό της αντίδρασης και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις φυσικές καταστροφές, απαιτείται μια ισχυρότερη προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του πλαισίου του Sendai για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών την περίοδο 2015-2030 (SFDRR), σε στενή συνεργασία με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών. Εξάλλου, η αρχή υπέρ των επενδύσεων για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών πρέπει να συμπεριληφθεί στο μέλλον της Ευρώπης, μαζί με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τα ταμεία της ΕΕ·

Γενικές παρατηρήσεις

6. σημειώνει ότι, σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, η Επιπ έχει επιστήσει την προσοχή στις διασυνοριακές απειλές και καταστροφές που πλήττουν τις περιφέρειες δύο ή περισσότερων κρατών μελών της ΕΕ και έχει ζητήσει καλύτερη συνεργασία μεταξύ των γειτονικών περιοχών προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι προσπάθειες πρόληψης είναι κοινές και οι δραστηριότητες αντιμετώπισης συντονισμένες (1)·
7. διαπιστώνει την ανάγκη σχεδιασμού όπου θα συνεκτιμώνται προορατικά οι ανάγκες των διαφόρων περιοχών —συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων— όσον αφορά τους κινδύνους, την ευπάθεια και την έκθεσή τους σε αυτούς·
8. σημειώνει ότι η Ευρώπη παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία στις δομές και τις μεθόδους διαχείρισης του κινδύνου σε εθνικό επίπεδο ή στα σχετικά υποεθνικά επίπεδα. Ως εκ τούτου, μια πιο συστηματική προσέγγιση των μελλοντικών εκτιμήσεων επικινδυνότητας θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για τη διασυνοριακή διάσταση των κινδύνων·

(1) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Το μετά το 2015 πλαίσιο δράσης του Hyogo: διαχείριση επικινδυνότητας για να επιτευχθεί η ανθεκτικότητα» (ΕΕ C 271 της 19.8.2014, σ. 61).

9. υποστηρίζει και ενθαρρύνει τη χάραξη στρατηγικών και εθνικών, περιφερειακών και τοπικών σχεδίων διαχείρισης κινδύνων καθώς και την ανάπτυξη κοινών διασυνοριακών στρατηγικών για τις παραμεθόριες περιφέρειες και τον αποτελεσματικό συντονισμό αυτών των στρατηγικών· η ΕΤΠ έχει εξάλλου ζητήσει να διατεθούν επαρκείς πόροι για προγράμματα που υποστηρίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της μείωσης των κινδύνων καταστροφών και της διαχείρισης κρίσεων⁽²⁾·

10. θεωρεί ότι τα σχέδια πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, σενάρια κινδύνου ευρείας διαπεριφερειακής κλίμακας για την επιτήρηση και την παρακολούθηση αναμενόμενων καταστάσεων, έτσι ώστε τα σενάρια αυτά να συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση και εκτίμηση των κινδύνων σε περιφερειακό επίπεδο. Οι μελέτες σχετικά με την ευπάθεια και την έκθεση σε κίνδυνο, τον χαρακτηρισμό κινδύνου και τον περιβαλλοντικό χαρακτηρισμό οι οποίες οδηγούν σε χαρτογράφηση κινδύνου, αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την κατάρτιση σχεδίων πρόληψης κινδύνων και διαχείρισης. Σε διασυνοριακό επίπεδο, τα σχέδια αυτά θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στο κοινό και να κοινοποιούνται δεόντως εκατέρωθεν των συνόρων με σκοπό την πρόληψη, τον μετριασμό και την προετοιμασία της αντίδρασης σε καταστροφικά συμβάντα·

11. επισημαίνει την ανάγκη να ενισχυθεί η διακυβέρνηση της διαχείρισης του κινδύνου με την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας·

12. τονίζει τη σημασία που έχουν η καλύτερη κατανόηση της διασυνοριακής διάστασης για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών στην Ευρώπη, καθώς και η ανάγκη και η προστιθέμενη αξία της κατανόησης αυτής για μια αποτελεσματικότερη και μακροπρόθεσμη μείωση του κινδύνου καταστροφών·

13. επαναλαμβάνει την υποστήριξη της⁽³⁾ στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα τη θέσπιση ευρωπαϊκού διασυνοριακού μηχανισμού⁽⁴⁾ στο πλαίσιο των προσπαθειών για την εξάλειψη των εμποδίων στη διασυνοριακή συνεργασία, ιδίως στον τομέα της μείωσης των κινδύνων καταστροφών. Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη διασυνοριακή συνεργασία και να προληφθούν οι καταστροφές, θα μπορούσαν να δρομολογηθούν νέα προπαρασκευαστικά σχέδια για τις πλέον ευάλωτες περιοχές, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιοχές, τα νησιά και οι παράκτιες περιφέρειες·

14. τονίζει ότι όταν μια καταστροφή δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από μία μόνο χώρα, τα συμμετέχοντα κράτη παρεμβαίνουν και παρέχουν βοήθεια μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης. Ωστόσο, όταν οι διασυνοριακές απειλές και καταστροφές πλήττουν περιοχές δύο ή περισσότερων κρατών μελών, απαιτείται αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ όμορων περιφερειών για να εξασφαλιστεί ο διαμερισμός των δράσεων πρόληψης και ο συντονισμός των ενεργειών ανταπόκρισης·

15. σημειώνει ότι για την αντιμετώπιση των καταστροφών και την καλύτερη δυνατή επικοινωνία σε περιπτώσεις κρίσης, εκτός από τις συγκεκριμένες στρατηγικές συντονισμού και επικοινωνίας, χρειάζονται απαραίτητως και γνώσεις της γλώσσας της γείτονος χώρας·

16. στο πλαίσιο αυτό, σημειώνει ότι οι περισσότερες χώρες έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες με γειτονικές χώρες (οι οποίες δεν περιορίζονται κατ' ανάγκη σε δύο μόνο χώρες), οι οποίες καλύπτουν επίσης τη διασυνοριακή συνεργασία σε περιπτώσεις καταστροφών. Ωστόσο, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην πρόληψη και στον μετριασμό του κινδύνου, καθώς και στην προετοιμασία στρατηγικών αντιμετώπισης·

17. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε προσωρινή συμφωνία για την ενίσχυση του υφιστάμενου μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ και για την αντιμετώπιση των καταστροφών από την ΕΕ (rescEU) ο οποίος, μεταξύ άλλων, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους διασυνοριακούς κινδύνους·

Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών και τα διασυνοριακά έργα

18. συνιστά τη μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα στον τομέα της μείωσης του κινδύνου καταστροφών, ώστε να έχουν συνέχεια στον χρόνο και να μπορούν να αναπαραχθούν σε άλλες περιοχές με παρόμοιες καταστάσεις κινδύνου·

19. καλεί τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στη διαδικασία ελέγχου των προγραμματισμένων επενδύσεων σε όλα τα σχετικά προγράμματα, καθώς και στον διάλογο όσον αφορά πιθανές αλλαγές·

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Σχέδιο δράσης για το Πλαίσιο Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών το διάστημα 2015-2030» (ΕΕ C 272 της 17.8.2017, σ. 32).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Διασυνοριακός μηχανισμός» (υιοθετήθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2018, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην ΕΕ).

⁽⁴⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού αντιμετώπισης νομικών και διοικητικών εμποδίων σε διασυνοριακό πλαίσιο, COM(2018) 373 final.

20. ζητεί την πιο ενεργό υλοποίηση των διασυνοριακών έργων μείωσης του κινδύνου καταστροφών, προκειμένου να γίνει ευρύτερη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων που προορίζονται για τον σκοπό αυτό·
21. ελπίζει η ΕΕ να δώσει περισσότερα κίνητρα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας όσον αφορά τη μείωση των κινδύνων, ιδίως στον τομέα της πρόληψης, της κατάρτισης και των ασκήσεων·
22. τονίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικοί φορείς στη μείωση του κινδύνου καταστροφών και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας, καθώς και την αξία των υφιστάμενων πρωτοβουλιών για την προώθηση της μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε τοπικό επίπεδο, όπως η εκστρατεία με τίτλο «Making Cities Resilient» («Πώς μπορούν οι πόλεις να γίνουν πιο ανθεκτικές») την οποία δρομολόγησε το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών·
23. κρίνει ιδιαίτερα σημαντικό να πραγματοποιηθούν —οικονομικές και μη— επενδύσεις σε αυτό το σχέδιο για τη μείωση των κινδύνων, ιδίως ενόψει της κλιματικής αλλαγής και των συνακόλουθων ακραίων φαινομένων, μέσω του Ευρωπαϊκού μηχανισμού πολιτικής προστασίας και του Ταμείου Αλληλεγγύης της ΕΕ·

Διασυνοριακή συνεργασία

Σχεδιασμός

24. επισημαίνει την ανάγκη διασυνοριακού σχεδιασμού επιχειρησιακής συνέχειας ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη τα σενάρια κινδύνου που επηρεάζουν διάφορες χώρες, θα προσδιορίζει και θα αξιολογεί από κοινού τους κινδύνους και θα τους χαρτογραφεί, με σκοπό τόσο την ανάπτυξη των διασυνοριακών περιοχών όσο και την προστασία ευρύτερων περιοχών, την επιτήρηση και την παρακολούθηση των αναμενόμενων συμβάντων·
25. ζητεί τη σύσταση επιστημονικών επιτροπών για τον καλύτερο προσδιορισμό των σεναρίων κινδύνου και την προώθηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων δικτύωσης, με τη συγκέντρωση εμπειρογνομούσων όσον αφορά παρόμοιους παράγοντες κινδύνου για ομοιογενείς περιοχές (π.χ. δασικές πυρκαγιές στη Μεσόγειο, αφηνίδιες πλημμύρες ή σταδιακές πλημμύρες στην Κεντρική Ευρώπη κ.λπ.), και με πρόβλεψη για δυνατότητα ταχείας επέμβασης και για διάλογο με τις τοπικές αρχές, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση σε οικονομικούς, ανθρώπινους και υλικούς πόρους·
26. σημειώνει ότι, με τη μείωση της χρηματοδότησης που παρατηρήθηκε σε ορισμένες τοπικές και περιφερειακές αρχές, είναι ακόμη πιο σημαντικό οι αρμόδιοι της πολιτικής προστασίας να έχουν καλύτερη αποτίμηση των κοινοτήτων, των απόμων και των έργων πολιτικής προστασίας· θεωρεί ότι ο κοινωνικός δείκτης ανθεκτικότητας INDRIX (ένα αποτέλεσμα του διασυνοριακού έργου INDRIX που συγχρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ) είναι κατάλληλος για την εκτίμηση της ανθεκτικότητας μιας κοινότητας, βάσει στατιστικών δεδομένων, καθώς και δεδομένων που έχουν καταχωριστεί ακριβώς για τον σκοπό αυτό: το έργο κατέστησε δυνατή την εκτίμηση (μέσω ορισμένων κοινωνικών δεικτών όπως μορφωτικό επίπεδο, κατάσταση υγείας, ποσοστό ανεργίας, παρεχόμενες υπηρεσίες κ.λπ.), της αντίληψης του κινδύνου των διαφόρων κοινοτήτων και ιδίως του εντοπισμού των πλέον ευάλωτων και εκτεθειμένων σε κίνδυνο κοινοτήτων· καλεί τα αρμόδια θεσμικά όργανα να εξετάσουν την ανάπτυξη μηχανισμών υποχρεωτικής ασφάλισης έναντι φυσικών καταστροφών, τυποποιημένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και με ασφάλιστρα συνδεδεμένα με το επίπεδο του κινδύνου, ιδίως προκειμένου να προαχθεί η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η κατανόηση της σημασίας της πρόληψης εκ μέρους των ιδιωτών, να μειωθεί ο ηθικός κίνδυνος και να διασφαλιστεί η καταβολή δίκαιης και ομοιόμορφης αποζημίωσης σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες·
27. τονίζει ότι σε ορισμένες διασυνοριακές περιοχές χρειάζεται να δημιουργηθεί μια κοινή βάση δεδομένων στην οποία θα προσδιορίζονται τα υλικά, οι πόροι, ο εξοπλισμός, οι ειδικευμένοι εθελοντές, η ανάπτυξη των πόρων και η υλικοτεχνική υποστήριξη·
28. επισημαίνει ότι η βάση δεδομένων πρέπει να δημιουργηθεί και να λειτουργεί, στο πλαίσιο μιας κοινής διασυνοριακής προοπτικής, έτσι ώστε να ενισχύεται η ετοιμότητα τόσο για την αντιμετώπιση καταστροφών όσο και για την κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ανάκαμψη των περιοχών που υπέστησαν καταστροφές·
29. θεωρεί ότι πρέπει να συνεκτιμηθούν και να αναπαραχθούν τα υφιστάμενα θετικά παραδείγματα διασυνοριακής συνεργασίας, όπως:
- οι κοινές ασκήσεις πολιτικής προστασίας μεταξύ Γερμανίας και Δανίας, όπως η DANGERREX 07, η DANGERFloodEx 2010 και η αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης χωρίς σύνορα,
  - η διακρατική ετοιμότητα έναντι των πλημμυρών του ποταμού Sava και ο περιορισμός των ζημιών (κομητεία Brod Posavina στην Κροατία και περιφέρεια Μαβνα στη Σερβία),

- η RiKoSt: στρατηγική ενημέρωσης σχετικά με τον κίνδυνο (στην Καρίνθια, Αυστρία και Νότιο Τιρόλο, Ιταλία έως τον Οκτώβριο του 2020),
- η U-SCORE-II: πρωτοβουλία για αξιολογήσεις από ομοτίμους μεταξύ δήμων (πilotικά σχέδια στην Πορτογαλία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο),
- η κινητή μονάδα για τον έλεγχο των εσωτερικών υδάτων στην περιοχή του Άνω Ρήνου και το Κογκρέσο της διάσκεψης του Άνω Ρήνου μεταξύ Γερμανίας-Γαλλίας-Ελβετίας με θέμα «Γενική διακοπή — μεγάλης κλίμακας διασυνοριακή διακοπή ρεύματος» (2016)

Κατάρτιση

30. τονίζει τη σημασία της παροχής κινήτρων στους νέους για παρακολούθηση κατάρτισης και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προωθήσουν συγκεκριμένα πανεπιστημιακά προγράμματα και έργα για δράσεις μετριασμού του κινδύνου. Επίσης, τονίζει ότι οι νέοι μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες αλληλεγγύης στον τομέα της πρόληψης των κινδύνων καταστροφών μέσω του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης⁽⁵⁾. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να λάβουν τη μορφή εθελοντισμού, μαθητείας, πρακτικής άσκησης και εργασιακής εμπειρίας·

31. επισημαίνει την ανάγκη δημιουργίας εξειδικευμένης κατάρτισης για τους τοπικούς διοικητικούς υπαλλήλους (με σκοπό επίσης την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πόλεων), προκειμένου οι πόλεις να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο και να έχουν στη διάθεσή τους περισσότερα γνωστικά εργαλεία, λόγω των άμεσων ευθυνών τους έναντι των πολιτών και της προστασίας και ανάπτυξης της περιοχής·

32. συνιστά να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην κατάρτιση των εθελοντών και των τεχνικών, προκειμένου να αποκτήσουν μεγαλύτερη εξειδίκευση, ενθαρρύνοντας και δημιουργώντας κύκλους κατάρτισης με βάση τους κινδύνους που υπάρχουν στις διάφορες χώρες, ιδίως σε διασυνοριακό επίπεδο, με στόχο την καλύτερη γνώση της περιοχής και την ανάληψη κοινών και συντονισμένων δράσεων για την επιτήρηση, την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης·

33. επαναλαμβάνει ότι είναι απαραίτητη η διεξαγωγή ενημερωτικών εκστρατειών από τις τοπικές αρχές ή τους εθελοντές σχετικά με τους κινδύνους και τους τρόπους προστασίας καθώς και για τις πρωτοβουλίες αμοιβαίας μάθησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο μέσω αξιολογήσεων από ομοτίμους μεταξύ δήμων και περιφερειών·

34. τονίζει ότι η διακρατική κατάρτιση θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τα σενάρια κινδύνου που ορίζονται στα διασυνοριακά σχέδια πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων. Όλα τα μέρη που συνδέονται άμεσα με τον κίνδυνο (και φυσικά οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες και οι εθελοντικές οργανώσεις), θα πρέπει να συμμετέχουν στους κύκλους κατάρτισης εκατέρωθεν των συνόρων, ενδεχομένως από κοινού·

35. τονίζει την ανάγκη να ενισχυθούν οι πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης, όπως το πρόγραμμα κατάρτισης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης, και να αυξηθεί η διαθεσιμότητα ανοικτών διαδικτυακών μαθημάτων στον τομέα της πολιτικής προστασίας·

36. θεωρεί ότι το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ παρέχει ενισχυμένες ενημερωτικές εκστρατείες για τις περιφέρειες μέσω μέτρων στήριξης που ήδη λειτουργούν αποτελεσματικά για τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες. Το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ αποτελεί βασικό εργαλείο στήριξης για τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες, όταν απαιτούνται εξαιρετικές προσπάθειες για την ανασυγκρότηση των περιοχών που πλήττονται από φυσικές και μετεωρολογικές καταστροφές, καθώς οι φυσικές καταστροφές δεν σταματούν στα σύνορα·

Αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

37. τονίζει την ανάγκη να δοθούν κίνητρα για την προώθηση ενός κοινού και τυποποιημένου συστήματος διασυνοριακής προειδοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της ειδοποίησης σε πραγματικό χρόνο για οποιαδήποτε βλάβη και για κάθε καταστροφικό συμβάν που ενδέχεται να έχει επιπτώσεις σε περιφέρεια κάποιου άλλου κράτους μέλους·

38. επισημαίνει την ανάγκη θέσπισης διασυνοριακών συμφωνιών για την τυποποίηση και την επίτευξη του χρόνου ενεργοποίησης των συστημάτων παροχής βοήθειας και των εθελοντών, τον εντοπισμό των νομικών εμποδίων και την ενθάρρυνση της συνεργασίας, με τη βελτιστοποίηση της υλικοτεχνικής υποστήριξης των μέσων και του προσωπικού. Η ΕιΠ ζητεί επίσης να συναφθούν συμφωνίες στον τομέα των υδραυλικών συστημάτων προκειμένου να βελτιωθούν περαιτέρω οι γνώσεις σχετικά με την οργανωτική και τη λειτουργική διαχείριση των φραγμάτων, με σκοπό την ανάληψη έγκαιρης δράσης για τη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με το νερό κατάντη του εδάφους άλλου κράτους μέλους·

39. προτρέπει να αναπτυχθούν ακρωνύμια που να χρησιμοποιούνται για να υποδηλώνουν τα κέντρα συντονισμού διάσωσης σε διάφορα εδαφικά επίπεδα προκειμένου να τυποποιηθεί η ορολογία·

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών 2018/03892 με θέμα «Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και η νέα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία» (εισηγητής: Matteo Bianchi).

40. ζητεί την τυποποίηση της επικοινωνίας για την πρόληψη και τις κοινές επιχειρησιακές μεθόδους για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης·
41. συνιστά τη χρήση εφαρμογών πληροφορικής που να χρησιμεύουν για την προειδοποίηση των πολιτών σε πραγματικό χρόνο·
42. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναγνωρίζουν και να πιστοποιούν τα προφίλ επαγγελματιών (καλύτερα να ορίζονται ως Disaster Risk Managers — διαχειριστές κινδύνου καταστροφών), οι οποίοι να έχουν διεπιστημονικές και εγκάρσιες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, έτσι ώστε να μπορούν να υποστηρίζουν τους τοπικούς και περιφερειακούς διοικητικούς υπαλλήλους, ιδίως σε περιστάσεις έκτακτης ανάγκης και στο σχεδιασμό·

Η αρχή της επικουρικότητας

43. συμφωνεί ότι η ΕΕ έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα για να υποστηρίξει, να συντονίζει ή να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της πολιτικής προστασίας·

Βέλτιστη πρακτική

44. τονίζει ότι υπάρχουν πολλά παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών διασυνοριακής συνεργασίας για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών που θα μπορούσαν να ακολουθηθούν και να αναπτυχθούν με τον ιδανικό τρόπο, όπως:

- κοινές ασκήσεις που θα εγγυώνται μια κοινή προσέγγιση, την αμοιβαία κατανόηση και το ίδιο επίπεδο ετοιμότητας σε περίπτωση καταστροφών,
- διαμερισμός τυποποιημένων πληροφοριών, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και άντληση διδαγμάτων από πρωτοβουλίες, μεθόδους, εργαλεία κ.λπ. γειτονικών περιφερειών,
- κοινές εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης για τα άτομα που ζουν σε διασυνοριακές περιοχές υψηλού κινδύνου, με τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών (π.χ. ημερίδες για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών σε διάφορες πόλεις και δήμους)·

45. υποστηρίζει σθεναρά το σχέδιο «b-solutions» του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Παραμεθόριων Περιφερειών (ΑΕΒΡ), το οποίο αποσκοπεί στον εντοπισμό νομικών και διοικητικών εμποδίων στη διασυνοριακή συνεργασία για την πρόληψη και τη μείωση των καταστροφών· σημειώνει ότι στην πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων το 2018, ο ΑΕΒΡ εντόπισε 10 περιπτώσεις, οι οποίες μετατράπηκαν σε πιλοτικά έργα, αλλά πολλά εμπόδια δεν έχουν ακόμη εξαλειφθεί (ασθενοφόρα, πυροσβεστικές υπηρεσίες ή ελικόπτερα που μπορούν να εισέλθουν στο έδαφος ορισμένων παραμεθόριων περιοχών αλλά όχι στο έδαφος άλλων, διοικητικές διατυπώσεις για τη μεταφορά σορών, ασύμμετρη παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών, προβλήματα σχετικά με την ασφάλιση, την αναγνώριση διπλωμάτων κ.λπ.)· ενθαρρύνει όλες τις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν παρόμοια εμπόδια να συμμετάσχουν σε μελλοντικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων·

46. τονίζει την ανάγκη οι περιφέρειες που πλήττονται από καταστροφές να προτείνουν από κοινού λύσεις στις εθνικές κυβερνήσεις τους. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η συνεργασία της βόρειας Πορτογαλίας με την περιφέρεια της Γαλικίας στην Ισπανία, οι οποίες παρουσιάζουν τις προτεραιότητές τους στις κεντρικές τους κυβερνήσεις για ζητήματα που μπορούν να επιλυθούν στο πλαίσιο των λεγόμενων «συνόδων κορυφής της Ιβηρικής», ή ακόμη η στενή συνεργασία μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιφερειών των Καναρίων, των Αζορών και της Μαδέρας μέσω του προγράμματος Interreg MAC, στο οποίο συμμετέχουν και γειτονικές τρίτες χώρες, όπως το Πράσινο Ακρωτήριο, η Μαυριτανία και η Σενεγάλη.

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ναυτιλιακών βιομηχανιών»

(2019/C 404/09)

Εισηγητής: Christophe CLERGEAU (FR/PES), μέλος του περιφερειακού συμβουλίου Pays-de-la-Loire

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1) *Σημαντικές πολιτικές συστάσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ευρωπαϊκών ναυτιλιακών βιομηχανιών*

Η συνειδητοποίηση των προκλήσεων και η επιλογή μιας νέας πιο επιθετικής βιομηχανικής πολιτικής

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. Ζητεί να προβληθούν οι ευκαιρίες ανάπτυξης αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές ναυτιλιακές βιομηχανίες. Οι βιομηχανίες αυτές οφείλουν να κινητοποιηθούν, με την υποστήριξη των ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών αρχών, για να επιτύχουν την οικολογική και ενεργειακή τους μετάβαση, καθώς και τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους και τη βιομηχανική τους επανάσταση και να καταστήσουν εκ νέου ελκυστικά τα συναφή επαγγέλματα. Οι προκλήσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν τη στιγμή ακριβώς που οι βιομηχανίες απειλούνται από τον νεόκοπο ασιατικό ανταγωνισμό στους τομείς των πλοίων υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπου η Ευρώπη έχει την πρωτοκαθεδρία. Ο ανταγωνισμός αυτός, που επιχειρεί να ιδιοποιηθεί τις ευρωπαϊκές τεχνολογίες, είναι αθέμιτος, χαρακτηρίζεται από κοινωνικό και περιβαλλοντικό ντάμπινγκ και χρηματοδοτείται σημαντικά από τις κρατικές επιδοτήσεις, σε αντίθεση με τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου, ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι ευρωπαϊκές αρχές προκειμένου να επιτευχθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού. Ας σημειωθεί δε ότι αυτός ο αθέμιτος ανταγωνισμός επεκτείνεται πλέον και στον τομέα της αλιείας·

2. τονίζει την ποικιλομορφία των κλάδων των ναυτιλιακών βιομηχανιών, που αποτελεί πλεονέκτημα για να ενισχυθούν οι συνέργειες μεταξύ κλάδων και οι εδαφικές επιπτώσεις: στρατιωτική και μη ναυπηγική βιομηχανία, επισκευή και διάλυση (από τα υπερωκεάνια μέχρι τα σκάφη αναψυχής, από τα αλιευτικά μέχρι τα βοηθητικά ή τα επιβατικά πλοία, χωρίς να παραγνωρίζονται οι πολεμικοί στόλοι), ανανεώσιμη θαλάσσια ενέργεια, βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου, λιμενικές υποδομές, παράκτιες ή στην ανοικτή θάλασσα, αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, συλλογή οστρακοειδών και γαλάζια βιοοικονομία·

3. ζητεί τη συνέχιση της στήριξης στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της αλιείας, της συλλογής οστρακοειδών και της υδατοκαλλιέργειας όσον αφορά την περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική ισορροπία και αειφορία. Ομοίως, τονίζει την ανάγκη διαδοχής των γενεών που θα βασίζεται κυρίως στην κατάρτιση και τη βελτίωση των συνθηκών επί των σκαφών·

4. θεωρεί ότι οι ναυτιλιακές βιομηχανίες πρέπει, όπως η διαστημική ή η αεροναυπηγική, να διαθέτουν φιλόδοξη βιομηχανική στρατηγική και ένα συγκεκριμένο πλαίσιο εφαρμογής που να είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητές τους: ζήτημα πρωτοκαθεδρίας, υψηλή κεφαλαιακή ένταση, παραγωγή βραχέων σειρών, μεγάλος κύκλος και υψηλό επίπεδο κινδύνου, σημαντικές ανάγκες έρευνας, καινοτομίας και κατάρτισης·

5. εφιστά την προσοχή στην ανάγκη να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας στα βαθιά ύδατα, ως μέσο μείωσης της χρήσης παράκτιων θαλάσσιων περιοχών με αβαθή ύδατα, προς όφελος άλλων δραστηριοτήτων που προσιδιάζουν στη γαλάζια οικονομία·

6. υπενθυμίζει ότι οι ναυτιλιακές βιομηχανίες αποτελούν τον δεύτερο τομέα σε όρους απασχόλησης στο πλαίσιο της γαλάζιας οικονομίας· η Ευρώπη διαθέτει στον τομέα, σε πλαίσιο παγκόσμιας ανάπτυξης, πολλές πρωτοκαθεδρίες, και δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας στη βιομηχανία, βιώσιμες και υψηλής ειδίκευσης·

7. εφιστά την προσοχή στον σημαντικό ρόλο των λιμένων, που αποτελούν στρατηγικές υποδομές, και όχι μόνον εμπορικούς και συγκοινωνιακούς κόμβους, αλλά εδραιώνονται όλο και περισσότερο ως βιομηχανικές πλατφόρμες καινοτομίας όπου η διεπαφή με τις γύρω πόλεις μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω· Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να προβλεφθεί κατάλληλη στήριξη για όλες τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στη στεριά⁽¹⁾, οι οποίες είτε συνδέονται ήδη με τη γαλάζια οικονομία είτε θα μπορούσαν να αναπτύξουν συναφείς δεσμούς μέσω δοκιμασμένων και ελεγμένων μεθόδων διαφοροποίησης.

8. εφιστά την προσοχή στην κοινωνική και οικονομική σημασία της αλιείας και των θαλάσσιων δραστηριοτήτων για την παροχή ασφαλών και ποιοτικών τροφίμων. Υπενθυμίζει τη σχετική με τον πολιτισμό και την κληρονομιά διάστασή τους, η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα για την τόνωση του τουρισμού. Τονίζει την ανάγκη για συνέργειες και συμπληρωματικά στοιχεία μεταξύ αυτών των παραδοσιακών δραστηριοτήτων αφενός και των νέων κλάδων που θα αναπτυχθούν αφετέρου, προς όφελος της απασχόλησης και της βιώσιμης ανάπτυξης·

⁽¹⁾ NAT-V-044, «Καινοτομία στο πλαίσιο της γαλάζιας οικονομίας: Αξιοποίηση του δυναμικού των θαλασσών και των ωκεανών μας με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και της μεγέθυνσης», εισηγητής: Adam Banaszak.

9. θεωρεί τις ναυτιλιακές βιομηχανίες ως έναν από τους σημαντικότερους μοχλούς για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) στην Ευρώπη. Τα προϊόντα, οι υπηρεσίες και οι καινοτομίες τους συμβάλλουν πράγματι σημαντικά στη στήριξη των απαραίτητων δραστηριοτήτων για την ολοκλήρωση των μεταβολών· επισημαίνονται κυρίως:

- η εξερεύνηση ωκεανών, η ανάπτυξη των γνώσεων για τη θάλασσα και τον θαλάσσιο βυθό·
- η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, ιδίως μέσω των θαλάσσιων μεταφορών,
- η ανάπτυξη των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας καθώς και οι διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ των χωρών της ΕΕ, προκειμένου να αυξηθεί το βάρος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο μείγμα ηλεκτρικής ενέργειας και η ενσωμάτωσή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο,
- η παρουσία στη θάλασσα, η παρακολούθηση και η ασφάλεια· οι παρεμβάσεις στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της παρουσίας πλαστικών,
- η γνώση και η αξιοποίηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων, η βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της γαλαζίας κυκλικής οικονομίας,

10. συμμερίζεται τα συμπεράσματα της αξιολόγησης του «LeaderSHIP 2020» που υιοθετήθηκε το 2018 από την ΕΟΚΕ ^(?), στην οποία υπογραμμίζονται οι περιορισμοί που παρουσιάστηκαν κατά την εφαρμογή και η απουσία συγκεκριμένων και μετρήσιμων στόχων·

11. ζητεί την εφαρμογή μιας νέας προσέγγισης «LeaderSHIP 2030» αναθεωρημένης σε βάθος, για να προτείνει ένα «European blue new deal» που θα συνδυάζει τρία στοιχεία: εμπορική πολιτική και πολιτική ανταγωνισμού που θα αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων μας και στη δημιουργία Ευρωπαϊών πρωτοπόρων, κινητοποίηση και προσαρμογή κάθε ευρωπαϊκής πολιτικής στις ανάγκες και τις ιδιομορφίες των ναυτιλιακών βιομηχανιών και υιοθέτηση έξι λειτουργικών στόχων, με άξονα τους οποίους θα κινητοποιηθούν οι τοπικοί, εθνικοί και ευρωπαϊκοί φορείς κατά την περίοδο 2020-2027:

- απαλλαγή των θαλάσσιων μεταφορών από τον άνθρακα και ναυπήγηση καθαρών πλοίων: μηδενικές εκπομπές, μηδενικές απορρίψεις στη θάλασσα, μηδενικός θόρυβος,
- διάθεση αποβλήτων που βρίσκονται στη θάλασσα και ειδικότερα των πλαστικών,
- ναυτιλιακές βιομηχανίες 4.0, εγκάρσια προσέγγιση ώστε να βελτιωθούν οι επιδόσεις και η ποιότητα των θέσεων εργασίας σε όλες τις ναυτιλιακές βιομηχανίες,
- παγκόσμια πρωτοκαθεδρία της Ευρώπης σε όλες τις τεχνολογίες της ανανεώσιμης θαλάσσιας ενέργειας,
- ευρωπαϊκή στρατηγική για μια νέα γαλαζία βιοοικονομία που θα αναζωογονεί την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια και την αξιοποίηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων,
- δρομολόγηση μιας ευρωπαϊκής αποστολής για την εξερεύνηση των ωκεανών, που θα ενεργεί για τη γνώση του θαλασσιού περιβάλλοντος σε όλες της θάλασσες της υδρογείου.

Οι εν λόγω 6 στόχοι συνεπάγονται συγκεκριμένες προκλήσεις για τη βιομηχανία και πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη κατά την ανοικτή διαδικασία προβληματισμού για μια θαλάσσια «αποστολή» στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

12. ενθαρρύνει την υιοθέτηση στρατηγικών για τις ναυτιλιακές βιομηχανίες στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και στα νησιά της Ευρώπης, με σκοπό την επιτάχυνση της προόδου σε τρεις κατευθύνσεις προτεραιότητας: τους λιμένες, την ενεργειακή αυτονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με χαμηλότερο κόστος και τη γαλαζία βιοοικονομία, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας·

13. επισημαίνει ότι είναι σημαντικό για το μέλλον των ναυτιλιακών βιομηχανιών να τεθούν τα θαλάσσια ζητήματα στο επίκεντρο τόσο των μελλοντικών πολιτικών της ΕΕ όσο και της αξιοποίησης των κονδυλίων της περιφερειακής πολιτικής.

Ευρωπαϊκό σύστημα θαλάσσιας τεχνολογίας: δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων για την ενοποίηση των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας και την κινητοποίηση των περιφερειών για τη διάθρωση βιομηχανικών αλυσίδων προστιθέμενης αξίας

14. θεωρεί ότι οι ναυτιλιακές βιομηχανίες αποτελούν καταρχάς μια εδαφική βάση στις θαλάσσιες περιοχές που έχουν αναπτύξει καινοτόμα περιφερειακά οικοσυστήματα αριστείας αποκλειστικά γι' αυτές. Είναι πρωτίστως σε αυτά τα καινοτόμα περιφερειακά οικοσυστήματα και στις συναφείς έξυπνες στρατηγικές εξειδίκευσης στις οποίες πρέπει να στηριχθούν οι εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές για να είναι ευέλικτες και αποτελεσματικές·

(?) <https://www.eesc.europa.eu/el/node/56116>

15. προτείνει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας (European Sea Tech) με στόχο την ενοποίηση των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας με τη δημιουργία πολλών δικτύων συνεργασίας:

- για τη θωράκιση των υποτομέων και τη διάρθρωση των ευρωπαϊκών αλυσίδων προστιθέμενης αξίας,
- για τον καλύτερο εντοπισμό και παρακολούθηση των προκλήσεων των βιομηχανικών μεταλλαγών, ιδίως των οικολογικών, των ενεργειακών και των ψηφιακών,
- για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, προϊόντων και οικονομικών μοντέλων πιο ολοκληρωμένων και πιο ικανών να ανταπεξέλθουν στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή θα προκηρύξει προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη σύσταση θεματικών δικτύων. Κάθε περιφερειακό (ή διαπεριφερειακό) οικοσύστημα θα μπορούσε να υποβάλει αίτηση για ένταξη σε διάφορα δίκτυα σύμφωνα με τις έξυπνες στρατηγικές εξειδίκευσης της περιφέρειάς του. Τα οικοσυστήματα που συνδυάζουν μεγάλο αριθμό δεξιοτήτων και δικτύων θα αποτελούν τα «κεντρικά οικοσυστήματα» του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας.

Κάθε δίκτυο θα επιδιώκει να είναι όσο το δυνατόν πιο περιεκτικό, συνδυάζοντας όλες τις αρμοδιότητες των διαφόρων ευρωπαϊκών περιφερειών. Στο πλαίσιο των δικτύων, θα αντιμετωπιστούν συστηματικά τα ζητήματα της βιώσιμης ανάπτυξης, της έρευνας-ανάπτυξης, των βιομηχανικών επιδόσεων, της χρηματοδότησης και των δεξιοτήτων.

Τα δίκτυα αυτά θα μπορούσαν να αποτελέσουν, αποτελεσματικότερα απ' ό,τι μια κεντρική ευρωπαϊκή πλατφόρμα, τη βάση για την ανάπτυξη διαπεριφερειακών συνεργασιών και για την καθιέρωση δομημένων κατάλληλων επιχειρησιακών σχεδίων για τις διάφορες πολιτικές της ΕΕ.

Ρόλος του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας θα είναι επίσης η ενίσχυση της μεταφοράς τεχνολογιών, πείρας και δεξιοτήτων μεταξύ των διαφόρων δικτύων και τομέων των ναυτιλιακών βιομηχανιών·

16. εφιστά την προσοχή στη σημασία του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας για την υιοθέτηση μιας οριζόντιας προσέγγισης των ναυτιλιακών βιομηχανιών και για την επιτάχυνση της μετάβασης στις πράσινες και ψηφιακές ναυτιλιακές βιομηχανίες με την κινητοποίηση του συνόλου των τεχνολογιών και των δεξιοτήτων όλων των τομέων των ναυτιλιακών βιομηχανιών ώστε να τεθούν στη διάθεση άλλων τομέων·

17. επαναλαμβάνει τη στήριξη της στο σχέδιο για την κοινότητα γνώσης και καινοτομίας για το θαλάσσιο περιβάλλον, αλλά επισημαίνει ότι, εστιάζοντας στη βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων, το εν λόγω σχέδιο μπορεί να αντιπροσωπεύει μόνο ένα από τα συστατικά δίκτυα του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας·

18. ελπίζει ότι τα έργα που υλοποιούνται από τα δίκτυα καινοτόμων οικοσυστημάτων όπως το ευρωπαϊκό σύστημα θαλάσσιας τεχνολογίας μπορούν να υποστηριχθούν στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών εταιρικών σχέσεων και να συγχρηματοδοτηθούν τόσο από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» όσο και από άλλα διαθέσιμα κονδύλια. Τα έργα αυτά θα πρέπει να είναι σε θέση να περιλαμβάνουν χρηματοδότηση για πιλοτικές γραμμές, πρωτότυπα και έργα επίδειξης·

19. επαναλαμβάνει επίσης την έκκλησή της όσον αφορά την κατάρτιση οδικού χάρτη για τον ναυτιλιακό τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», τη ρητή συμπερίληψη των επιστημονικών και τεχνολογικών προκλήσεων του ναυτιλιακού κλάδου στο πλαίσιο του πυλώνα 2, καθώς και τη διάθεση 10 % του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για έργα με σημαντικό αντίκτυπο στη γαλάζια οικονομία και τις ναυτιλιακές βιομηχανίες·

II) Συγκεκριμένες προτάσεις για την αξιοποίηση και την προσαρμογή των πολιτικών της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2020 στην υπηρεσία των ναυτιλιακών βιομηχανιών

Διεθνές εμπόριο και ανταγωνισμός

20. τονίζει, όσον αφορά τις ναυτιλιακές βιομηχανίες και υπηρεσίες, την ανάγκη μιας νέας ρεαλιστικής εμπορικής πολιτικής, βασισμένης στην αμοιβαιότητα, για την προώθηση της απασχόλησης και της ευρωπαϊκής κυριαρχίας απέναντι στις επιθετικές και αθέμιτες στρατηγικές μεγάλων ναυτιλιακών χωρών, κυρίως ασιατικών. Όποτε είναι δυνατόν και αποτελεσματικό, η πολιτική αυτή θα πρέπει να προωθεί ένα σταθερό και πολυμερές σύστημα εμπορικών ανταλλαγών, το οποίο θα βασίζεται σε κανόνες ισότιμους και διαφανείς με στόχο τη διασφάλιση συνθηκών θεμιτού ανταγωνισμού, θα επιδιώκει επιτυχείς συμφωνίες με τους εμπορικούς εταίρους και θα βασίζεται στον ρόλο του ΠΟΕ·

21. θεωρεί, όσον αφορά τις διεθνείς και παγκοσμιοποιημένες αγορές, ότι η πολιτική ανταγωνισμού θα πρέπει να επιτρέπει την ανάδειξη Ευρωπαίων πρωτοπόρων, εξασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση δίκαιο και ισορροπημένο ανταγωνισμό εντός της ΕΕ, και επιβεβαιώνει την επιπρόσθετη αξία των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών και την αναγκαιότητα ενός απλού, σταθερού και ανταγωνιστικού φορολογικού πλαισίου για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού·

22. εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στη σημασία του καλύτερου ελέγχου των ροών ξένων επενδύσεων και του περιορισμού και της ελαχιστοποίησης των δυνητικών επιζήμιων συνεπειών των μεταφορών τεχνολογίας στην ευρωπαϊκή βιομηχανία, ιδίως εκείνων που περιλαμβάνονται στις μείζονες διεθνείς συμβάσεις·

23. ζητεί να αναληφθούν συγκεκριμένες δεσμεύσεις όσον αφορά τη διαχείριση των στρατιωτικών και μη δημόσιων συμβάσεων, για παράδειγμα μέσω αυστηρών απαιτήσεων για τον εφοδιασμό σε ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν προηγουμένως χαρακτηριστεί ως στρατηγικής σημασίας ή ιδιαίτερα ευάλωτα στον παγκόσμιο ανταγωνισμό·

Χρηματοδότηση έργων

24. ζητεί την ταχεία ολοκλήρωση του έργου της πλατφόρμας χρηματοδότησης έργων γαλάζιας οικονομίας, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα πακέτο στήριξης, αλλά και ένα ειδικό επενδυτικό ταμείο για τη χρηματοδότηση καινοτόμων και επισφαλών έργων. Ο κύριος στόχος της πλατφόρμας θα πρέπει να είναι η εστίαση στη χρηματοδότηση με προτιμησιακό επιτόκιο για έργα που κρίνονται υπερβολικά ριψοκίνδυνα από τους παραδοσιακούς φορείς, καλύπτοντας έτσι στις ανεπάρκειες της αγοράς. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να λειτουργεί σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, ώστε να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των εργαλείων παρέμβασης και η συνέχεια της παρακολούθησης των έργων. Η πλατφόρμα αυτή θα πρέπει να βασίζεται στα δίκτυα και τα «κεντρικά οικοσυστήματα» του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας·

25. καλεί, επιπλέον, την Επιτροπή να θέσει έναν στόχο και να καθορίσει μια μέθοδο για την κινητοποίηση της γαλάζιας οικονομίας και των ναυτιλιακών βιομηχανιών για τα ευρωπαϊκά επενδυτικά οχήματα που πρόκειται να τεθούν σε εφαρμογή στο πλαίσιο του InvestEU, ιδίως σε σχέση με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»·

26. τονίζει την ανάγκη εργαλείων για τη μείωση του κόστους των διαρθρωτικών έργων και για την αποτελεσματική προχρηματοδότηση των πιο δαπανηρών αγώνων και επενδύσεων (κρουαζιερόπλοια, εξοπλισμός υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ), ανανεώσιμες θαλάσσιες πηγές ενέργειας κ.λπ.)·

27. επαναλαμβάνει ότι απαιτούνται ειδικοί χρηματοδοτικοί πόροι για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών και των ιδιαιτεροτήτων τους. Οι περιφέρειες αυτές προσδίδουν στην Ευρώπη μια εξαιρετική θαλάσσια και ωκεάνια διάσταση, χάρη στη στρατηγική γεωγραφική τους θέση στον Ατλαντικό και τον Ινδικό Ωκεανό και στην Καραϊβική Θάλασσα, συνιστούν δε μοναδικό φυσικό πλούτο, όπως αναγνωρίζει και η ίδια η Επιτροπή·

28. τονίζει τη σημασία της διευκόλυνσης της πρακτικής των καινοτόμων δημόσιων συμβάσεων, γεγονός που καθιστά δυνατή την αύξηση της ευελιξίας των κανόνων υποβολής προσφορών όσον αφορά την απόκτηση μιας αναδυόμενης τεχνολογίας που δεν υπάρχει ακόμη με τυποποιημένο τρόπο στην αγορά. Αυτή η προσέγγιση επιταχύνει την εισαγωγή καινοτομιών στην αγορά επιτρέποντας στις εταιρείες που προσφέρουν νέες υπηρεσίες και προϊόντα να βρίσκουν τους πρώτους πελάτες τους πιο γρήγορα·

29. τονίζει ότι οι κανονιστικοί περιορισμοί που τίθενται στον ναυτιλιακό κλάδο και ο απαιτούμενος χρόνος για την επεξεργασία των αιτήσεων αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για την πραγματοποίηση δοκιμών στη θάλασσα· προτείνει τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ομάδας εργασίας, στην οποία θα συμμετέχουν η Επιτροπή, τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι οικονομικοί φορείς, με στόχο τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και την ενθάρρυνση μιας ευνοϊκής εξέλιξης των εθνικών πλαισίων αναφοράς·

30. θεωρεί σκόπιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο να προχωρήσουμε ακόμη περισσότερο και τελικά να δημιουργήσουμε μια «Υπηρεσία Θαλάσσιων Προηγμένων Ερευνητικών Προγραμμάτων», βασισμένη στη DARPA των ΗΠΑ. Κατ' αυτόν τον τρόπο υποστηρίζεται η ανατρεπτική καινοτομία μέσω ενός ειδικού πλαισίου χρηματοδότησης και αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην αποτυχία με την πλήρη συνεκτίμηση των αναπτυξιακών περιορισμών που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ και οι εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης·

31. προτείνει, μετά το Μπρέξιτ, να δοθεί στους φορείς του ναυτιλιακού κλάδου ένα μέρος των ειδικών κονδυλίων που διατίθενται για τη στήριξη των πλέον πληττόμενων περιοχών, προκειμένου να δημιουργηθούν νέες προοπτικές ανάπτυξης και απασχόλησης·

32. εφιστά την προσοχή στη σημασία του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας για την υιοθέτηση μιας διατομεακής προσέγγισης των ναυτιλιακών βιομηχανιών και για την επιτάχυνση των μεταβάσεων στις οικολογικές και ψηφιακές ναυτιλιακές βιομηχανίες με την αξιοποίηση όλων των τεχνολογιών και δεξιοτήτων όλων των τομέων των ναυτιλιακών βιομηχανιών ώστε να είναι στη διάθεση και άλλων τομέων. Η επιδίωξη αυτής της διατομεακής προσέγγισης πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί και μεταξύ των θαλάσσιων και παράκτιων δραστηριοτήτων και των άλλων βιομηχανικών και ψηφιακών κλάδων που εισάγουν καινοτομίες άμεσα εφαρμόσιμες ή που μπορούν να προσαρμοστούν επωφελώς στον θαλάσσιο κόσμο·

Ναυτιλιακές βιομηχανίες 4.0

33. υπενθυμίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η βιομηχανία 4.0 όσον αφορά την οικολογική και ενεργειακή μετάβαση, τις βιομηχανικές επιδόσεις, την ψηφιοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών παραγωγής, καθώς και της συνεργασίας στο πλαίσιο των τοπικών και των ευρωπαϊκών αλυσίδων προστιθέμενης αξίας. Υποστηρίζει εν προκειμένω τον στόχο «Green shipyard 2050» για υποδειγματικά ναυπηγεία ως μέρος της οικολογικής και ενεργειακής μετάβασης·

34. υπενθυμίζει επίσης ότι η διά βίου μάθηση, η ανάπτυξη και η ποιότητα των θέσεων απασχόλησης, οι συνθήκες εργασίας, καθώς και η κινητοποίηση της εμπειρίας και της δημιουργικότητας των εργαζομένων συνδέονται άρρηκτα με τον εν λόγω βιομηχανικό μετασχηματισμό·
35. θεωρεί ότι η καινοτομία και οι παραγωγικές επενδύσεις στον τομέα αυτόν πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη στήριξη των ναυτιλιακών βιομηχανιών και να καλύπτουν ιδίως τις ΜΜΕ·
36. τονίζει ότι η συνεργασία μεταξύ του πολιτικού και του στρατιωτικού τομέα αποτελεί μοχλό για κοινή πρόοδο, καθώς διευκολύνει κυρίως –και προς τις δύο κατευθύνσεις– τη μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας καθώς και τη διακίνηση ανθρώπινων δεξιοτήτων·
37. τονίζει τη σημασία της ενθάρρυνσης της μετάβασης των υπεράκτιων εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς και της χάραξης στρατηγικών διαφοροποίησής τους σε άλλους τομείς της γαλάζιας οικονομίας. Οι εν λόγω εταιρείες διαθέτουν υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας στον τομέα της ναυτιλίας, εξαιρετικές γνώσεις για μεγάλα και πολύπλοκα έργα, και πολύτιμες δεξιότητες για να συμβάλουν στην ανάπτυξη του ναυτιλιακού κλάδου (σκάφη ανεφοδιασμού, υποθαλάσσια ρομποτική, μεθόδους αγκυροβολίας, συστήματα αυτοματισμού κ.λπ.). Θα μπορούσαν να επανεπενδύουν επωφελώς και συλλογικά ένα μέρος των κερδών από υδρογονάνθρακες σε επενδυτικά κεφάλαια στη γαλάζια οικονομία και στις θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·
38. υπογραμμίζει ότι η τεχνολογική επανάσταση έχει ως αποτέλεσμα τη μετατροπή των πλοίων από αναλογικές μονάδες σε ψηφιακές πλατφόρμες μεταφορών, στοιχείο το οποίο προσφέρει ευκαιρίες για μεγαλύτερη ολοκλήρωση και διασύνδεση των διαφόρων ψηφιακών συστημάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο αλλάζουν οι μέθοδοι εργασίας του ναυτιλιακού τομέα, π.χ. σε ό,τι αφορά τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ σκαφών και εγκαταστάσεων ξηράς, τις επαφές μεταξύ σκαφών, καθώς και μεταξύ σκαφών και αρχών. Ως εκ τούτου, οι ευρωπαϊκές ναυτιλιακές βιομηχανίες και οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρει η ψηφιοποίηση στον διεθνή ανταγωνισμό·
39. τονίζει την απόλυτη ανάγκη να εξεταστεί και να υποστηριχθεί η ψηφιοποίηση και, γενικότερα, οι νέες τεχνολογίες της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της θαλάσσιας καινοτομίας·
40. προτείνει να λαμβάνεται υπόψη ένα σύνολο θεμάτων, όχι μόνο τεχνολογικού αλλά και ειδικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, στο πλαίσιο των προγραμμάτων στήριξης και χρηματοδότησης, όπως είναι τα αυτόνομα υποβρύχια σκάφη και ρομπότ (ΑΥ) ή ακόμη οι υπηρεσίες θαλάσσιας επιτήρησης και προληπτικής συντήρησης, όπου οι συμβατικές δεσμεύσεις για την εξασφάλιση αποτελεσμάτων και επιδόσεων επικρατεί όλο και περισσότερο σε σχέση με τη δέσμευση για τη διάθεση πόρων. Θα πρέπει επίσης να τονωθεί η δημιουργία πλατφορμών για την εξασφάλιση σύγκλισης μεταξύ των διαφορετικών τεχνολογιών θαλάσσιας επιτήρησης των διαφόρων κρατών μελών, ούτως ώστε να αυξηθεί η διαλειτουργικότητα των δραστηριοτήτων επιτήρησης, να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων στη θάλασσα, να διευκολυνθεί η εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αντίστοιχων πολιτικών της και, κατά συνέπεια, να επιτευχθεί καλύτερος έλεγχος του ευρωπαϊκού θαλάσσιου χώρου·

Απασχόληση, δεξιότητες και κατάρτιση

41. αναγνωρίζει τη σημασία της ενθάρρυνσης του κλαδικού κοινωνικού διαλόγου και της οργάνωσης της σχέσης απασχόλησης – κατάρτισης στις ναυτιλιακές βιομηχανίες. Ζητεί να δημιουργηθούν ειδικές βάσεις για την εκπλήρωση αυτών των καθηκόντων στους τομείς των θαλάσσιων μεταφορών και των θαλάσσιων πόρων, καθώς και στους τομείς της μεταποίησης και της ναυπηγικής βιομηχανίας. Ειδικότερα, εφιστά την προσοχή στην ανάγκη προώθησης της προσαρμοσμένης κατάρτισης στον ναυτιλιακό και αλιευτικό τομέα ώστε να καταστεί μέσο στήριξης της διαδοχής των γενεών στην αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια και τη συλλογή οστρακοειδών και τονίζει επίσης την ανάγκη προώθησης προσαρμοσμένων πανεπιστημιακών μαθημάτων εμπορικής ναυτιλίας. Επιπλέον, κρίνεται αναγκαία η θέσπιση συστήματος για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων κατάρτισης και της κατάλληλης επιμόρφωσης των εκπαιδευτών·
42. τονίζει ότι η ανάπτυξη υπεράκτιων δραστηριοτήτων προϋποθέτει την κινητοποίηση υπαλλήλων που έχουν ευρείες ναυτιλιακές δεξιότητες ή την παροχή σημαντικής συμπληρωματικής κατάρτισης σε όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με τη ζωή στη θάλασσα. Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι χρειάζεται να πραγματοποιηθούν εκστρατείες μεταξύ των νέων για την προσέλκυση ταλέντων και την ένταξη νέων επαγγελματιών στον κλάδο των ναυτιλιακών βιομηχανιών, της εμπορικής ναυτιλίας και της αλιείας, τόσο για χερσαίες όσο και για θαλάσσιες δραστηριότητες·
43. χαιρετίζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί με την πρόσφατη έγκριση των οδηγιών για την απόσπαση των εργαζομένων —η οποία είναι ιδιαίτερα έντονη στον τομέα της ναυτιλίας— και ζητεί τη δημιουργία ενός συστήματος για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (όχι μόνο των διπλωμάτων και των πιστοποιήσεων) προκειμένου να επιτευχθεί η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία·
44. θεωρεί την κινητικότητα των εργαζομένων στην ΕΕ θετικό στοιχείο έτσι ώστε να οργανωθούν καλύτερα οι αλυσίδες προστιθέμενης αξίας στις ναυτιλιακές βιομηχανίες και να αντιμετωπιστούν οι εξελίξεις στους διάφορους κλάδους. Ο στόχος αυτός πρέπει να αντιμετωπιστεί με παράλληλη διατήρηση και ενίσχυση των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων, πρώτα σε τοπικό επίπεδο και, στη συνέχεια, σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

III) Ειδική προσέγγιση και προτάσεις για τους κύριους τομείς των ναυτιλιακών βιομηχανιών

Ψηφιοποίηση των ναυτιλιακών βιομηχανιών

45. τονίζει την απόλυτη ανάγκη να εξεταστεί και να υποστηριχθεί η ψηφιοποίηση και, γενικότερα, οι νέες τεχνολογίες της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της θαλάσσιας καινοτομίας·

προτείνει να λαμβάνεται υπόψη ένα σύνολο θεμάτων, όχι μόνο τεχνολογικού αλλά και ειδικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, στο πλαίσιο των προγραμμάτων στήριξης και χρηματοδότησης, όπως είναι τα αυτόνομα υποβρύχια σκάφη και ρομπότ (AUV) ή ακόμη οι υπηρεσίες θαλάσσιας επιτήρησης και προληπτικής συντήρησης·

Γαλάζια βιοοικονομία

46. τονίζει το πολλά υποσχόμενο, αλλά ακόμη μη επαρκώς αξιοποιημένο δυναμικό του τομέα της γαλάζιας βιοοικονομίας, με πολλαπλές εφαρμογές στις αγορές (τρόφιμα και ζωοτροφές, φαρμακολογία, καλλυντικά, ενέργεια) και με ισχυρό εδαφικό αντίκτυπο· υπογραμμίζει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους πλέον ανεπτυγμένους και σημαντικούς οικονομικούς τομείς: αλιεία, υδατοκαλλιέργεια και θαλάσσιες καλλιέργειες·

47. εκφράζει την ικανοποίησή της για το ενδιαφέρον προς τον αναδυόμενο αυτόν τομέα, ιδίως χάρη στο «φόρουμ για τη γαλάζια βιοοικονομία» υπό την αιγίδα της ΓΔ MARE· θεωρεί ότι, μετά από μια μεγάλη επενδυτική φάση στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη βιομηχανική παραγωγή και την εμπορία νέων, δοκιμασμένων και ελεγχόμενων διαδικασιών μικρής κλίμακας·

48. ελπίζει ότι θα δοθεί εκ νέου προτεραιότητα στον εν λόγω τομέα με επενδύσεις σε ολόκληρη την αλυσίδα προστιθέμενης αξίας, από την εξαγωγή ή την ελεγχόμενη παραγωγή βιολογικών πόρων μέχρι τη φάση της μεταποίησης και της αξιοποίησης των προϊόντων·

49. προτείνει, για τον σκοπό αυτό, να δημιουργηθούν γέφυρες με πιο ώριμους θαλάσσιους τομείς όπως η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια, με στόχο την επόμενη αλυσίδα αξιοποίησης και μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων που παράγουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία·

50. υπογραμμίζει τη σημασία της ναυτιλιακής κυκλικής οικονομίας για την υποστήριξη της ανάπτυξης της γαλάζιας βιοοικονομίας (εφαρμογή μηδενικής απόρριψης στην αλιεία, αποκομιδή απορριμμάτων από τον αιγιαλό, υπολείμματα από την επεξεργασία των φυκιών, επεξεργασία των αποβλήτων και των πλαστικών κ.λπ.)·

51. καλεί την ΕΕ να υποστηρίξει την εξερεύνηση όλων των θαλασσών και ωκεανών παγκοσμίως, ιδίως με στόχο την ενίσχυση των γνώσεων για το θαλάσσιο περιβάλλον και την επιστήμη της κλιματολογίας (κύκλος του άνθρακα και απορρόφηση CO₂, οξίνιση και άνοδος της στάθμης της θάλασσας κ.λπ.) ή την ταξινόμηση των διαφόρων ενεργειακών και μη ενεργειακών κοιτασμάτων, έτσι ώστε να αξιολογηθεί καλύτερα το δυναμικό των θαλάσσιων πόρων (γεωθερμική ενέργεια, ορυκτά στρατηγικής σημασίας κ.λπ.)·

Στρατιωτική και μη στρατιωτική ναυπηγική βιομηχανία

52. επιβεβαιώνει τον στρατηγικό χαρακτήρα των ευρωπαϊκών επενδύσεων στους παράγοντες διαφοροποίησης στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας, ιδίως όσον αφορά την ψηφιοποίηση και την οικολογική και ενεργειακή μετάβαση. Στόχος της καινοτομίας πρέπει να είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς μας και η ανάκτηση μεριδίων αγοράς. Τα χρηματοδοτικά ζητήματα είναι επίσης ουσιώδη για τη ναυπηγική βιομηχανία·

53. εφιστά την προσοχή στις νέες αγορές που συνδέονται με τις εν λόγω μεταβάσεις: ενσωμάτωση της μη ρυπαντικής πρόωσης στα πλοία, καινοτόμα προωστικά συστήματα χωρίς ανθρακούχες εκπομπές (νέες έννοιες ιστιοπλοίας), πλοία εφοδιασμού, ηλεκτρικά πορθμεία, πλοία για εμπορευματικές μεταφορές μικρών αποστάσεων, πλοία εξυπηρέτησης λιμένων και παράκτιων ζωνών·

54. τονίζει τη σημασία της ενίσχυσης των δεσμών και της τοπικής συνεργασίας μεταξύ των ναυπηγείων και της αλυσίδας των συμβαλλόμενων μερών στο πλαίσιο των ναυτιλιακών συνεργατικών σχηματισμών (clusters)· υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη στήριξης των ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών, στις οποίες δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων· επιθυμεί την παροχή ειδικής στήριξης για τις αλυσίδες προστιθέμενης αξίας του τομέα των κατασκευαστών εξαρτημάτων που αντιπροσωπεύουν το 50 % των μεριδίων αγοράς παγκοσμίως και τον διπλάσιο κύκλο εργασιών από εκείνον της ναυπηγικής βιομηχανίας. Στο πλαίσιο της πολιτικής της για το εμπόριο και τη χρηματοδότηση, η ΕΕ πρέπει επίσης να προωθήσει τη χρήση ευρωπαϊκού εξοπλισμού σε πλοία που έχουν κατασκευαστεί εκτός της ΕΕ·

55. ενθαρρύνει, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας, τη συστηματική ενσωμάτωση νέων φορέων στις αλυσίδες αξίας του τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας, οι οποίοι μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας, στην κινητοποίηση δεξιοτήτων και στην αύξηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας·

56. τονίζει ότι η επισκευή πλοίων και η κατασκευή μικρών σκαφών αποτελούν στρατηγικές βιομηχανίες για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, δεδομένου ότι οι στόλοι και οι πλωτές κατασκευές που λειτουργούν στα ύδατα τους περιορίζονται λόγω του νησιωτικού τους χαρακτήρα και της μεγάλης απόστασης από την ηπειρωτική Ευρώπη, γεγονός που επηρεάζει σημαντικά την εφοδιαστική, τη συντήρηση και την επισκευή μικρών σκαφών. Ως εκ τούτου, προκειμένου να υποστηριχθεί η αποτελεσματική ανάπτυξη των θαλάσσιων δραστηριοτήτων σε αυτές τις περιοχές, θα πρέπει να δοθεί ειδική στήριξη στις εν λόγω βιομηχανίες·

57. θεωρεί ότι τα ναυτιλιακά ζητήματα πρέπει να τεθούν στο επίκεντρο των νέων πολιτικών άμυνας και ασφάλειας, πράγμα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στη στρατιωτική ναυπηγική βιομηχανία· προτείνει, για τον σκοπό αυτό, να ληφθεί περισσότερο υπόψη η στήριξη της ανάπτυξης των ανακτήσιμων τεχνολογιών και στους δύο τομείς, τον πολιτικό και τον στρατιωτικό·

58. τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η ικανότητα των στόλων που εκτελούν καθήκοντα εποπτείας και ασφάλειας κυριαρχικής κρατικής αρμοδιότητας και θεωρεί ότι τα εν λόγω καθήκοντα πρέπει να εκτελούνται από πλοία που έχουν ναυπηγηθεί στην Ευρώπη. Επίσης, κρίνει ότι η ορθή οργάνωση των εν λόγω καθήκοντων —ιδίως λόγω του Μπρέξιτ και των μεταναστευτικών ζητημάτων— συνεπάγεται την αξιοποίηση των υφιστάμενων εθνικών στόλων σε στενή συνεργασία με τον Frontex και προϋποθέτει την αλληλεγγύη της ΕΕ προς όσα κράτη συμμετέχουν περισσότερο σε αυτές τις αποστολές μείζονος κοινού ενδιαφέροντος·

Ανανεώσιμη θαλάσσια ενέργεια (ΑΘΕ)

59. θεωρεί ότι η ΑΘΕ είναι ένας κλάδος με υψηλό δυναμικό, ικανός να συμβάλει σημαντικά τόσο στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές όσο και στη διάθρωση μιας βιομηχανικής αλυσίδας προστιθέμενης αξίας που θα δημιουργεί βιώσιμες τοπικές θέσεις εργασίας σε πολλές περιφέρειες και θα εξασφαλίζει εξαγωγικές επιτυχίες. Υπενθυμίζει δε ότι η εκτέλεση έργων στη θάλασσα θα πρέπει να γίνει κατά τρόπο που θα συνάδει και θα σέβεται το περιβάλλον ή ακόμη και σε συνδυασμό με ήδη υφιστάμενες δραστηριότητες·

60. επισημαίνει την ιδιαίτερα εντυπωσιακή μείωση του κόστους για τα υπεράκτια αιολικά πάρκα στην Ευρώπη, μετά την εγκατάσταση των πρώτων αιολικών εγκαταστάσεων το 1991, και κυρίως με τη δημιουργία ενός επιτυχημένου ευρωπαϊκού βιομηχανικού τομέα κατά την τελευταία δεκαετία·

61. υπογραμμίζει τη σημασία των επισκευών και των ελέγχων που πραγματοποιούνται στα πλοία και το γεγονός ότι τα πλοία πρέπει να διαλυθούν στο τέλος του κύκλου ζωής τους. Συνεπώς, συνιστάται η κατάρτιση ειδικού σχεδίου από την Επιτροπή, με σκοπό τον εφοδιασμό της ΕΕ με επαρκείς εγκαταστάσεις για την ορθή εκτέλεση των εν λόγω λειτουργιών, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών δεσμεύσεων που είναι αναγκαίες για το σκοπό αυτό·

62. επισημαίνει ότι η περαιτέρω ανάπτυξη αυτού του τομέα απαιτεί τη συνέχιση των προσπαθειών που καταβάλλονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης (με επενδύσεις άνω των 3 δισεκατ. ευρώ), αλλά σήμερα εξαρτάται από σαφείς πολιτικές επιλογές που εναπόκεινται καταρχάς στα κράτη μέλη: ως προς τον καθορισμό φιλόδοξων όγκων και χρονοδιαγραμμάτων για την πρόσκληση υποβολής προσφορών όχι μόνον για υπεράκτιες σταθρές ανεμογεννήτριες, οι οποίες σήμερα είναι οι πλέον ανεπτυγμένες, αλλά και για νέες τεχνολογίες, όπως οι πλωτές ανεμογεννήτριες, οι παλιρροϊκοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής και οι μετατροπείς κυματικής ενέργειας, οι οποίοι χρειάζονται οπωσδήποτε επαρκή και εγγυημένη απόδοση για την προσέλκυση επενδύσεων και την έναρξη της βιομηχανικής παραγωγής τους·

63. ενθαρρύνει την εισαγωγή σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσων στήριξης των επενδύσεων, αλλά και ασφάλισης έργων και διαχείρισης κινδύνων. Η δημιουργία αυτών των μέσων θα μπορούσε να μειώσει σημαντικά το κόστος χρηματοδότησης και επομένως ταχύτερα την τιμή κόστους της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας·

64. χαιρετίζει τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τη δοκιμή πρωτοτύπων και συστημάτων επίδειξης για αναδυόμενες τεχνολογίες σε πραγματικές συνθήκες χρήσης, ιδίως στον τομέα της παλιρροϊκής ενέργειας, με προοπτικές μείωσης του κόστους καθώς αυτές καθίστανται ολοένα και πιο ελεγχόμενες και αξιόπιστες, έτσι ώστε να ανοίξει πραγματικά η αγορά χάρη στα προσαρμοσμένα τιμολόγια τροφοδότησης, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τον παγκόσμιο ηγετικό ρόλο των ευρωπαϊκών παραγόντων·

65. ζητεί σθεναρά η Ευρώπη να επιδιώξει να καταστεί παγκόσμια ηγετική δύναμη στον τομέα των πλωτών ανεμογεννητριών και παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διερευνήσουν την ιδέα των συντονισμένων ή κοινών προσκλήσεων υποβολής προσφορών προκειμένου να αποκτήσει η αγορά μεγαλύτερο όγκο και σημαντικότερη προβολή. Παρόμοια προσέγγιση θα μπορούσε να αναπτυχθεί στον τομέα της παλιρροϊκής ενέργειας και των μετατροπών κυματικής ενέργειας των προεμπορικών πιλοτικών εκμεταλλεύσεων·

66. τονίζει τη σημασία της υιοθέτησης ειδικής προσέγγισης στις μη διασυνδεδεμένες περιοχές, ιδίως στις νησιωτικές περιοχές, η οποία θα επιτρέψει να προταθούν παγκόσμιες λύσεις για ενεργειακή αυτονομία απαλλαγμένη από ανθρακούχες εκπομπές, με συνδυασμό διάφορων τεχνολογιών —συμπεριλαμβανομένων των ΑΘΕ— ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ενισχυθεί η προσπάθεια ανάπτυξης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής μεσαίας ισχύος·

67. προτείνει η ανάπτυξη αυτών των λύσεων ενεργειακής αυτονομίας να δοκιμαστεί και αποδειχθεί αποτελεσματική και σε υπεράκτιες υποδομές πολλαπλών χρήσεων, δεδομένου ότι εν λόγω εγκαταστάσεις προαναγγέλλουν την αύξηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων όχι μόνο όσον αφορά τη βιομηχανία μακροπρόθεσμα, αλλά και την ανθρώπινη ζωή με την ευρύτερη έννοια. Αυτές οι μακροπρόθεσμες προοπτικές θα πρέπει να ανταποκρίνονται σε αυστηρές απαιτήσεις όσον αφορά τη βιωσιμότητα και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής των έργων·

IV) Οι λιμένες ως σημαντικό στοιχείο για τη δυναμική των ναυτιλιακών βιομηχανιών

Λιμενικοί κόμβοι και υποδομές, παράκτιες και υπεράκτιες εγκαταστάσεις

68. επισημαίνει την ικανότητα των λιμένων να αποτελέσουν, χάρη στο σύνολο των δραστηριοτήτων και του δυναμικού τους, πεδία ανάπτυξης έργων γαλάζιας ανάπτυξης, λειτουργώντας ως υπόδειγμα για την επέκτασή τους στο σύνολο των παράκτιων περιοχών.

69. υπογραμμίζει ότι, ανεξάρτητα από το καθεστώς που τους διέπει, οι λιμένες εξακολουθούν να θεωρούνται στρατηγικά στοιχεία ενεργητικού στα οποία οι δημόσιες αρχές έχουν ακόμη την πρόθεση να επενδύουν, και ότι οι κανόνες του ανταγωνισμού και του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων επιτρέπουν τις επενδύσεις αυτές·

70. τονίζει ότι απαιτείται στήριξη των λιμενικών υποδομών στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες με ενωσιακούς πόρους, δεδομένης της απουσίας εναλλακτικών λύσεων για τις εμπορευματικές μεταφορές και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, λόγω της καθαρά τοπικής διάστασής τους, οι κρατικές ενισχύσεις οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στις εν λόγω υποδομές δεν συνιστούν στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά·

71. υποστηρίζει ότι οι λιμένες πρέπει να αποτελούν τόσο κόμβους θαλάσσιων μεταφορών όσο και χώρους υποδοχής για τις ναυτιλιακές βιομηχανίες και τις συναφείς δραστηριότητες καινοτομίας και κατάρτισης. Εφιστά την προσοχή στο ότι οι λιμένες αποτελούν παράγοντα προσέλκυσης στην περιφέρεια νέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων εντός των ορίων της περιφέρειας ή της ενδοχώρας της·

72. τονίζει τη σημασία των κλάδων της εφοδιαστικής και των ναυτιλιακών υπηρεσιών στους λιμένες και υπογραμμίζει την ανάγκη να αναπτυχθούν, εκτός από τις καινοτόμες τεχνολογίες, νέα επιχειρηματικά και υπηρεσιακά μοντέλα στους λιμένες, με βάση, για παράδειγμα, τη σταδιακή ψηφιοποίησή τους («έξυπνοι λιμένες») και τη δυνατότητα βελτίωσης και βελτιστοποίησης των διαδικασιών με τη χρήση δεδομένων (μαζικά δεδομένα)·

73. συνιστά την πρόωξη καλύτερης σύνδεσης μεταξύ των λιμένων και του αστικού περιβάλλοντος, με παράλληλη ενίσχυση της αυτονομίας στη λήψη αποφάσεων των λιμενικών κοινοτήτων, καθώς και διασφάλιση της διατήρησης της λιμενικής έγγειας περιουσίας ώστε να καταστεί δυνατή η μελλοντική ανάπτυξη·

74. προτείνει τη δημιουργία —εντός του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιας τεχνολογίας— ενός δικτύου λιμένων για την ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας ως συνέχεια των εργασιών του Ευρωπαϊκού φόρουμ λιμένων και των υποομάδων του «Λιμένες και κόμβοι για τη γαλάζια ανάπτυξη» και «Οικολογικοί λιμένες»·

75. τονίζει τη σημασία του κατασκευαστικού και του περιβαλλοντικού κλάδου για τους λιμένες και τις παράκτιες περιοχές προκειμένου να γίνει η διευθέτηση των χώρων και της ακτογραμμής και να στηριχθεί η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·

76. προτείνει να καταστούν οι λιμένες εκκολλημένα επιχειρήσεων και ενδεχομένως φορείς εκμετάλλευσης νέων έργων υπεράκτιας υποδομής, είτε πρόκειται για υπεράκτιους λιμένες είτε γενικότερα για κόμβους κοινής χρήσης για τις δραστηριότητες της γαλάζιας οικονομίας (μεταφόρτωση, κόμβος υλικοτεχνικής υποστήριξης, παραγωγή ΑΘΕ, υδατοκαλλιέργεια, επισκευή πλοίων, επιστημονική βάση κ.λπ.)·

77. προτείνει να εξεταστεί ο λειτουργικός ρόλος των «δευτερευόντων» λιμένων, μεταξύ της εξειδίκευσης σε αγορές χαμηλού όγκου και της ενίσχυσης/συμπληρωματικότητας με τους κύριους γειτονικούς βιομηχανικούς λιμένες·

Η απαλλαγή των λιμένων και των θαλάσσιων μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές

78. θεωρεί ότι πρέπει επείγοντως να ενισχυθούν οι επενδύσεις στους λιμένες για τον ανεφοδιασμό των σκαφών με υδροποιημένο φυσικό αέριο και, γενικότερα, για τις υποδομές που θα συμβάλλουν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των πλοίων (ηλεκτρική σύνδεση από πλοίο σε ξηρά με βάση τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών). Θεωρεί ότι η μετάβαση αυτή προς καθαρότερα καύσιμα ή νέους φορείς ενέργειας αποτελεί προτεραιότητα για την υλοποίηση των στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των αερίων που βλάπτουν την ανθρώπινη υγεία, και θεωρεί ότι οι πλοιοκτήτες θα πρέπει να λάβουν στήριξη για να ανανεώσουν τους στόλους τους. Τονίζει ότι το βιοαέριο που παράγεται από βιολογικούς πόρους (φυτικούς, αγροτικούς αλλά και από τρόφιμα) μπορεί επίσης να συμβάλει στην αλυσίδα προστιθέμενης αξίας του υδροποιημένου φυσικού αερίου, με μεγαλύτερη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε σύγκριση με τις τρέχουσες λύσεις·

79. προτείνει να εξεταστεί κατά πόσον είναι σκόπιμο να θεσπιστεί «έργο γαλάζιων διαδρομών LNG [υδροποιημένου φυσικού αερίου/ΥΦΑ] για τα νησιά [και τις] εξόχως απόκεντρες περιοχές» σύμφωνα με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2018 σχετικά με την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ώρα για δράση! [2018/2023(INI)]·

υπενθυμίζει, εν προκειμένω, την ανάγκη κατάλληλων χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη τέτοιου είδους επενδύσεων, οι οποίες εξακολουθούν να είναι συγκριτικά πολύ υψηλές στις περιοχές αυτές·

80. εφιστά την προσοχή στην ανάγκη στήριξης της έρευνας και ανάπτυξης σχετικά με τη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια, με συνεκτίμηση των υφιστάμενων γνώσεων στον τομέα των ωκεάνιων τεχνικών εφαρμογών βιόβιων υδάτων, καθώς και της βιομηχανίας 4.0, χάρη στις οποίες θα μπορούσε να μειωθεί η παρουσία εγκαταστάσεων υδατοκαλλιέργειας στις παράκτιες θαλάσσιες περιοχές, προς όφελος άλλων δραστηριοτήτων της γαλάζιας οικονομίας που χρειάζονται τον ίδιο θαλάσσιο χώρο·

81. επισημαίνει ότι οι εργασίες έρευνας και ανάπτυξης ανοίγουν ενδεχομένως τον δρόμο για την προσφυγή σε συνθετικά υγρά καύσιμα, παραγόμενα από την αλυσίδα αξίας των ανθρακούχων υλών και από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας· εκτιμά ότι η λύση αυτή θα πρέπει να εξεταστεί με σύνεση και ότι χρειάζεται να αποδειχθεί η ανταγωνιστικότητα των εν λόγω τεχνολογιών έναντι άλλων εναλλακτικών λύσεων, καθώς και σε σχέση με το χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και με τη συμβολή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου στο σύνολο του κύκλου· στο σημερινό στάδιο, δεν υπάρχουν ακόμη σχετικές αποδείξεις·

82. αναγνωρίζει ότι η χρήση του υγροποιημένου φυσικού αερίου μπορεί να καλύψει μόνο μια ενδιάμεση περίοδο και ζητεί να αναπτυχθεί η από ξηράς ηλεκτροδότηση των ελλιμενισμένων πλοίων, καθώς και η χρήση ηλεκτρικών πλοίων, να αυξηθεί η χρήση ηλιακής και αιολικής ενέργειας επί των πλοίων και να επιδιωχθεί η ανταγωνιστική παραγωγή και χρήση υδρογόνου από ανανεώσιμες πηγές στις θαλάσσιες μεταφορές (σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και ιδίως εκείνων που έχουν υψηλό δυναμικό παραγωγής, όπως τα σταθερά και πλωτά υπεράκτια αιολικά πάρκα)·

83. σε αυτό το πνεύμα, απευθύνει έκκληση για την ανάπτυξη υποδομών έξυπνων δικτύων στους λιμένες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ενσωμάτωση της ηλεκτρικής ενέργειας από αποκεντρωμένες ανανεώσιμες πηγές, την ηλεκτροδότηση ελλιμενισμένων πλοίων από την ξηρά, την ηλεκτρική κινητικότητα και άλλες τεχνολογίες έξυπνων δικτύων.

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και διατομεακή συνεργασία για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας»

(2019/C 404/10)

Εισηγήτρια: Kata TÚTTÓ (HU/PES), δημοτικός σύμβουλος του 12ου δημοτικού διαμερίσματος της Βουδαπέστης

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. υπενθυμίζει ότι έχει υπογραμμίσει σε πολυάριθμες προηγούμενες γνωμοδοτήσεις τη σημασία του συνυπολογισμού της ενεργειακής φτώχειας κατά την κατάρτιση των διαφόρων πολιτικών, και θεωρεί μία από τις σημαντικότερες πολιτικές εξελίξεις των τελευταίων ετών τη ρητή αναγνώριση της ανάγκης συνυπολογισμού του κοινωνικού αντικτύπου κατά τη χάραξη των ενεργειακών και κλιματικών πολιτικών, τόσο σήμερα όσο και στο μέλλον. Για αυτό, η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας πρέπει να ενσωματωθεί σε κάθε σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία·
2. υπογραμμίζει ότι μία από τις κύριες προβληματικές που σχετίζονται με τον κοινωνικό αντίκτυπο είναι το ζήτημα της ενεργειακής φτώχειας, ζήτημα που συνδέεται στενά με τις προτεραιότητες της τρέχουσας θητείας της Επιτροπής των Περιφερειών·
3. φρονεί ότι η διαχείριση της καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας που θα λαμβάνει υπόψη τόσο τις γενικές πτυχές της ΕΕ όσο και τις τοπικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην ΕΕ και στην προσέγγιση της ΕΕ με τους πολίτες, αλλά και στην υλοποίηση της Συμφωνίας του Παρισιού και την Ενεργειακή Ένωση·
4. επικροτεί το ότι η νομοθετική δέσμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» αναγνώρισε τη σημασία της αναχαίτισης της ενεργειακής φτώχειας, στην οποία πραγματοποιεί συχνά ρητές αναφορές·
5. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι μετά τη δημιουργία πλαισίου στο επίπεδο της ΕΕ, η επόμενη πρόκληση συνίσταται στη μετουσίωση των γενικών διατάξεων της δέσμης για την καθαρή ενέργεια σε προσαρμογές των διαφόρων ειδικών στοιχείων της νομοθεσίας, λαμβανομένων πλήρως υπόψη των αναγκών των μεμονωμένων περιφερειών, διαδικασία η οποία προϋποθέτει, αφενός, τη διατήρηση της συνέπειας με το γενικό πλαίσιο της ΕΕ και, αφετέρου, τον καθορισμό των απαιτούμενων πλαισίων και μέτρων με βάση τη γνώση και την αναγνώριση των ποικίλων πτυχών της ενεργειακής φτώχειας·
6. χαιρετίζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στη νομοθετική διαδικασία όσον αφορά σημαντικά στοιχεία της δέσμης για την καθαρή ενέργεια, ιδίως τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την εκ μέρους των κρατών μελών ρητή αναγνώριση της ανάγκης για ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια, την προτεινόμενη ευελιξία για τα κράτη μέλη προκειμένου να παρεμβαίνουν στην αγορά για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και τη διεύρυνση του ορισμού των «ευάλωτων καταναλωτών» (άρθρο 28) (1)
7. υποστηρίζει ειδικότερα το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την παροχή καθοδήγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τα κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον ορισμό ενός «σημαντικού αριθμού νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια» [επίσης κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού 2018/1999 για τα ενοποιημένα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ)] και συμμερίζεται πλήρως με την παραδοχή του ΕΚ ότι «οποιαδήποτε αναλογία νοικοκυριών που αντιμετωπίζει ενεργειακή πενία μπορεί να θεωρηθεί σημαντική»·
8. επισημαίνει ότι, εφόσον η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί ήδη ευρέως γνωστό πρόβλημα και αναγνωρίζεται πλέον ολοένα και περισσότερο στο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ με την επιβολή ρητών υποχρεώσεων στα κράτη μέλη, δεν θα πρέπει να μπορεί κανείς στο μέλλον να ισχυριστεί ότι αγνοεί την ύπαρξή της· χρειάζονται ενδεδειγμένες πολιτικές και εξειδικευμένες δράσεις· σημειώνει, ωστόσο, ότι ο ακριβής ορισμός των διαφόρων πτυχών και των επιπτώσεων της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και οι αναγκαίοι δείκτες για τη μέτρησή τους, πρέπει να διαμορφωθούν επιδεικνύοντας ιδιαίτερη προσοχή στην ποικιλομορφία των περιφερειακών και των τοπικών συνθηκών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα πολιτικής μπορούν να στοχοθετηθούν και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά·

(1) Το P8_TA-PROV(2019)0226 υιοθετήθηκε στις 26.3.2019

9. υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι εφαρμόζονται ήδη σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο πρωτοποριακές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένου του πολύτιμου έργου που επιτυγχάνεται από την εταιρική σχέση για τη στέγαση στο πλαίσιο του Αστικού Θεματολογίου της ΕΕ·

10. σημειώνει ότι ένας από τους καλύτερους τρόπους για την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η πραγματοποίηση επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση και η ύπαρξη μιας εύρυθμα λειτουργούσας και ανταγωνιστικής ενιαίας αγοράς η οποία να εξασφαλίζει χαμηλές τιμές·

11. επικροτεί το γεγονός ότι ο νέος κανονισμός για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης παρέχει το πλαίσιο που επιτρέπει στις τοπικές και περιφερειακές αρχές να εισακουστούν και να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας·

12. αναγνωρίζει ότι η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί μείζονα κοινωνική πρόκληση, με κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί επείγοντως σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και απαιτεί σφαιρική και εγκάρσια προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τη σχέση μεταξύ των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών στόχων και μέσων·

Τι εννοούμε ουσιαστικά με τον όρο «ενεργειακή φτώχεια»;

13. υπενθυμίζει ότι το σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια ορίζει την ενεργειακή φτώχεια ως την «κατάσταση κατά την οποία ένα νοικοκυριό ή ένας ιδιώτης δεν διαθέτει τα μέσα για να αναζητήσει στοιχειώδεις ενεργειακές υπηρεσίες (θέρμανση, ψύξη, φωτισμός, κινητικότητα και ηλεκτρισμός) που εξασφαλίζουν ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο, λόγω συνδυασμού χαμηλών εισοδημάτων, υψηλών ενεργειακών δαπανών και χαμηλής ενεργειακής απόδοσης της κατοικίας του»·

14. υπογραμμίζει ότι ένας Ευρωπαίος στους δέκα δεν δύναται να θερμάνει ικανοποιητικά την κατοικία του το χειμώνα, ένας Ευρωπαίος στους πέντε δεν έχει οικονομική δυνατότητα για χρήση κλιματιστικού στην κατοικία του το καλοκαίρι και, επίσης, πάνω από 80 εκατομμύρια Ευρωπαίοι ζουν σε κατοικία με υγρασία και ίχνη μυκήτων, πράγμα που σχετίζεται επίσης με τη δυσκολία επαρκούς θέρμανσης και ψύξης της κατοικίας τους·

15. επισημαίνει ότι η ενεργειακή φτώχεια, όπως και οι άλλες μορφές φτώχειας και σε συνδυασμό με αυτές, απειλεί και πλήττει πρωτίστως και σοβαρότερα τις γυναίκες, πράγμα που εξηγείται από την άνιση κατανομή των εισοδημάτων και των οικιακών και οικογενειακών καθηκόντων μεταξύ γυναικών και ανδρών και από το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών μεταξύ των μόνων γονέων και των ηλικιωμένων που ζουν μόνοι·

Η αναγκαιότητα μιας σφαιρικής προσέγγισης

16. αναγνωρίζει ότι η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί ιδιαίτερα σύνθετο πρόβλημα, η επίλυση του οποίου απαιτεί τον από κοινού και συντονισμένο συνυπολογισμό των διαφορετικών κοινωνικών, τεχνικών, οικονομικών και δημοσιονομικών πτυχών·

17. παρατηρεί ότι, για την αποτύπωση της κατάστασης όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια και την εξεύρεση λύσεων, είναι αναγκαία η συλλογή πληθώρας πληροφοριών και η λεπτομερής ανάλυσή τους. Υπογραμμίζει σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερα, όπως σημειώνεται εξάλλου στην ίδια την αξιολόγηση εδαφικού αντικτύπου της ΕΠ, την ανάγκη πρόσθετων πληροφοριών κατανεμημένων μέχρι το επίπεδο NUTS 3 και κάτω από αυτό όπου είναι αναγκαίο, προκειμένου να αναπτυχθούν περαιτέρω κατάλληλοι δείκτες για τη μέτρηση των διαφόρων πτυχών και επιπτώσεων της ενεργειακής φτώχειας στο τοπικό επίπεδο, καθώς και για την αποτελεσματικότερη συλλογή/επεξεργασία των ήδη διαθέσιμων πληροφοριών, προκειμένου να καταστούν προσβάσιμες στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής·

18. υπογραμμίζει πως η καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας απαιτεί την προσφυγή σε διαφορετικά μέσα δημόσιας πολιτικής, λαμβανομένων ταυτόχρονα υπόψη των ζητημάτων ενεργειακής απόδοσης και κοινωνικής προστασίας·

19. εμμένει ωστόσο στο γεγονός ότι η σφαιρική και εγκάρσια προσέγγιση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να χρησιμεύει ως δικαιολογία για την επιδίωξη πολιτικών στόχων και τομεακών, εμπορικών ή άλλων συμφερόντων που δεν σχετίζονται με την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας·

20. εφιστά την προσοχή των ευρωπαϊκών τοπικών και περιφερειακών αρχών στο γεγονός ότι η υλοποίηση της σφαιρικής προσέγγισης είναι ιδιαίτερα σημαντική, αλλά μπορεί να επιτευχθεί σχετικά απλά σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, για να γίνει αυτό, είναι αναγκαία η ανταλλαγή εμπειριών και η εξερεύνηση άλλων μορφών συνεργασίας·

21. υπογραμμίζει ότι η κατάσταση των νοικοκυριών που πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια είναι ιδιαίτερα ποικιλόμορφη και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε κάθε περίπτωση. Οι πληγέντες ενδέχεται να είναι εννοιαστές ή ιδιοκτήτες, που κατοικούν σε αστικές ή αγροτικές περιοχές και που, εν γένει, αντιμετωπίζουν και άλλες δυσκολίες, πράγμα που απαιτεί μια δίκαιη, καινοτόμο, ανοιχτή και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση με πρωταρχικό μέλημα τη συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων·

22. παρατηρεί ότι η ενεργειακή φτώχεια δεν αφορά μόνο την κατάσταση της στέγασης, αλλά έχει άμεσο αντίκτυπο στη σωματική και πνευματική υγεία των πληγέντων, καθώς και στις κοινωνικές τους σχέσεις, τη μάθηση, τη δυνατότητά τους να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα και σε πολυάριθμες άλλες δραστηριότητες·

Υποστήριξη όχι μόνο της παρατήρησης του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας, αλλά και της εξάλειψής του!

23. εκτιμά ότι η επιτυχία των δημόσιων πολιτικών στο επίπεδο της ΕΕ εξαρτάται εν γένει από τον καθορισμό επαρκώς φιλόδοξων, απτών και μετρήσιμων στόχων·

24. υπογραμμίζει ότι, παρότι ο απότερος στόχος μιας πολιτικής για την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας δεν μπορεί παρά να είναι η πλήρης εξάλειψη του φαινομένου, η αποτελεσματικότητα της πολιτικής διαδικασίας απαιτεί τη διατύπωση πιο βραχυπρόθεσμων στόχων·

25. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει συγκεκριμένους στόχους για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας με ορίζοντα το 2030 και για την εξάλειψή της έως το 2050·

Δράσεις που απαιτούνται σε επίπεδο ΕΕ

26. επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η εγγύηση της πρόσβασης στην ενέργεια δεν συγκαταλέγεται απλά μεταξύ των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ, αλλά ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που θεσπίστηκε τον Νοέμβριο του 2017, δίδει επίσης ιδιαίτερη σημασία στο ζήτημα της κοινωνικής προστασίας. Η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί τυπική περίπτωση κατά την οποία απαιτείται η ανάληψη δράσης και σε επίπεδο ΕΕ·

27. κρίνει θετικά τη στρατηγική θεώρηση που υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2018 με τίτλο «Καθαρός πλανήτης για όλους», στόχος της οποίας είναι η επίτευξη κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης έως το 2050, με μέριμνα όχι μόνο για την ενίσχυση της ευημερίας και τη δημιουργία απασχόλησης αλλά και για την κοινωνική ισότητα για μια δίκαιη μετάβαση·

28. καλεί τα όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε κάθε άτομο να μπορεί να απολαύει πραγματικά του δικαιώματος σε ποιοτική ενέργεια, και να εξετάσουν προς τούτο το ενδεχόμενο να αναστέλλεται η διακοπή ή η παύση της παροχής δημοσίων υπηρεσιών λόγω μη καταβληθείσας οφειλής προκειμένου κανένα νοικοκυριό να μην μείνει χωρίς στοιχειώδη προμήθεια θέρμανσης ή ψύξης·

29. φρονεί ότι η μείωση του υπερβολικού κόστους της ενέργειας δεν μπορεί να επαφίεται αποκλειστικά στον ανταγωνισμό και την αυτορρύθμιση της αγοράς, καθώς και ότι η ΕΕ πρέπει να θεσπίσει νομικό πλαίσιο που θα παρέχει στα κράτη μέλη και στις τοπικές αρχές τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να εγγυώνται ποιοτική ενέργεια. Προκειμένου να διατηρηθούν οι τιμές της ενέργειας χαμηλές, η ΕΕ και άλλες αρχές χρειάζεται αρχικά να εξασφαλίσουν ότι υπάρχει επαρκής προσφορά στην αγορά ενέργειας, ότι εμποδίζεται η μονοπωλιακή τιμολόγηση και ότι οι μέθοδοι προώθησης της ενεργειακής μετάβασης είναι αποδοτικές από πλευράς κόστους και δεν συμβάλλουν στην υπερβολική αύξηση των τιμών·

30. τονίζει την ανάγκη ενδεδειγμένων μέτρων για την πρόληψη ή την αντιστάθμιση των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων των ανακαινίσεων, με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, όπως π.χ. το υψηλό κόστος στέγασης. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή του κόστους και των οφελών της ενεργειακής απόδοσης μεταξύ ιδιοκτητών κατοικιών και ενοικιαστών·

31. θεωρεί ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές οφείλουν να διευκολύνουν την παροχή δωρεάν και αμερόληπτων συμβουλών στο κοινό και ότι στηρίζουν την πιο δραστήρια συμμετοχή των νοικοκυριών στην παραγωγή ενέργειας·

32. εκτιμά πως η ευρωπαϊκή νομοθεσία θα μπορούσε να είναι πολύ πιο φιλόδοξη, και είναι ανάγκη οι εθνικές κυβερνήσεις να συνεργαστούν με ειλικρίνεια και αφοσίωση με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές προκειμένου να εξασφαλιστεί μια αποτελεσματική πολυεπίπεδη διακυβέρνηση·

33. κρίνει απολύτως αναγκαία την απλοποίηση και τη διευρύνση της πρόσβασης στους πόρους της ΕΕ, δεδομένου ότι τα περιορισμένα μέσα δράσης των ατόμων και των ομάδων που πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια και η μειωμένη πρόσβασή τους στις υπηρεσίες που παρέχονται από τις δημόσιες αρχές συμβάλλουν στην εμφάνιση ή την επιδείνωση του προβλήματος αυτού· επιπλέον, επισημαίνει ότι τα μέτρα για την ανακαίνιση και την ενεργειακή απόδοση ενδέχεται να περιορίζονται λόγω της οικονομικής κατάστασης των ενοικιαστών και των κανονιστικών ρυθμίσεων για τις μισθώσεις που δυσχεραίνουν την ανάκτηση των δαπανών. Υπογραμμίζει, ως εκ τούτου, την ανάγκη να εξασφαλιστούν, τόσο για τους ενοικιαστές όσο και για τους ιδιοκτήτες κατοικιών, ενδεδειγμένα κίνητρα για επενδύσεις εστιασμένες σε βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης, αλλά και για την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών·

34. ζητεί επιτακτικά τη στενότερη συνεργασία μεταξύ του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου ενεργειακής φτώχειας, του συμφώνου των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια και της Eurostat·

35. υπογραμμίζει ότι είναι πρωταρχικής συμφωνίας να συνυπολογίζεται στα μέσα εξάλειψης της ενεργειακής φτώχειας η μετατροπή των καταναλωτών ενέργειας σε παραγωγούς-καταναλωτές. Προς τούτο, είναι σκόπιμο να ενθαρρυνθούν σε κάθε επίπεδο πρωτοβουλίες που θα επιτρέπουν στους ενεργειακά φτωχούς καταναλωτές να αναδεικνύονται σε παραγωγούς ενέργειας·

Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών

36. τονίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του σύνθετου αγώνα κατά της ενεργειακής φτώχειας, δεδομένου ότι μπορούν να εντοπίσουν τους πληγέντες και τα συγκεκριμένα αίτια του φαινομένου, καθώς και να προσφέρουν απευθείας πρακτικές συμβουλές και καθοδήγηση στους πολίτες. Επιπρόσθετα, μεγάλο μέρος των μέτρων καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας μπορούν να υλοποιηθούν σε τοπικό επίπεδο·

37. υπογραμμίζει ότι, καθώς η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί ιδιαίτερα σύνθετο ζήτημα, δεν μπορεί να εφαρμοστεί καμία ενιαία λύση σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ. Οι τοπικές αρχές οφείλουν επίσης να υιοθετήσουν μια νέα σφαιρική προσέγγιση στην αναζήτηση των κατάλληλων μέσων, συνδέοντας υπηρεσίες με εμπειρογνωμοσύνη σε διαφορετικούς τομείς προκειμένου να βρεθεί η κατάλληλη απάντηση. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, μέσω των δικών τους εταιρειών ενέργειας, στεγαστικών εταιρειών, της συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς, των κονδυλίων για έργα, της παροχής συμβουλών κ.λπ. διαθέτουν ορισμένες βασικές εξουσίες σχετικά με ζητήματα που αφορούν την ενεργειακή απόδοση και την παραγωγή ενέργειας·

38. εφιστά την προσοχή στο ενδεχόμενο οι πολιτικές διαχείρισης της ενεργειακής φτώχειας να αποφέρουν άλλα οφέλη στις εν λόγω αρχές, παραδείγματος χάρη, ενισχύοντας την επιτυχία άλλων πολιτικών στόχων, υποστηρίζοντας πολιτικές όπως αυτές που αποσκοπούν στην ενεργειακή απόδοση, μειώνοντας τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και βελτιώνοντας την υγεία, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική προστασία των πολιτών και, ως εκ τούτου, συνολικά την ποιότητα ζωής τους και τη βιωσιμότητα·

39. υπογραμμίζει ότι μια αποτελεσματική καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας μπορεί να βοηθήσει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να διευρύνουν περαιτέρω την κοινωνική βάση των δράσεων καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, καθώς συνδέει με τη διαδικασία κοινωνικές ομάδες που, μέχρι πρότινος, ήταν λιγότερο ενεργές και δεν τύγχαναν ιδιαίτερης προσοχής·

40. επιμένει, ωστόσο, ότι αυτά δεν θα είναι εφικτά παρά μόνο αν ενισχυθούν επαρκώς τα νομικά και τα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους οι τοπικές και περιφερειακές αρχές·

Κτιριακό δυναμικό και ενεργειακή απόδοση

41. υπογραμμίζει ότι η ενεργειακή απόδοση αποτελεί σημαντικό σύνδεσμο μεταξύ των στόχων που συνδέονται με την κλιματική ουδετερότητα και αυτών που συνδέονται με τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της ενεργειακής φτώχειας·

42. εκτιμά ότι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του στεγαστικού δυναμικού αποτελεί μία από τις κύριες αποστολές των τοπικών και περιφερειακών αρχών και ότι, προς τούτο, αυτές πρέπει να αποφεύγουν να επικεντρώνονται αποκλειστικά στην κοινωνική στέγαση, ιδίως δε στα κράτη μέλη όπου το μερίδιο της κοινωνικής στέγασης είναι μικρό·

43. υπογραμμίζει ότι η υποχρέωση ανακαίνισης, ετησίως, του 3 % των κτιρίων ιδιοκτησίας των κεντρικών κυβερνήσεων των κρατών μελών με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής τους απόδοσης θα πρέπει να υλοποιείται μέσω φιλόδοξων επενδύσεων και χρηματοδοτικής στήριξης για την επιτάχυνση της ανακαίνισης και άλλων τμημάτων του κτιριακού αποθέματος· ειδικά, οι προσπάθειες εξάλειψης της ενεργειακής φτώχειας δεν θα έχουν καμία ελπίδα επιτυχίας στο προσεχές μέλλον, πολλώ δε μάλλον η υλοποίηση των κλιματικών στόχων·

44. εφιστά την προσοχή στην ανάγκη διάθεσης του μεγαλύτερου δυνατού μέρους των πόρων της ΕΕ σε μια συνολική ανακαίνιση του κτιριακού δυναμικού που θα λαμβάνει υπόψη την πτυχή της ενεργειακής φτώχειας, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο καθυστέρησης της ενεργειακής αναβάθμισης της στέγης των φτωχότερων νοικοκυριών και ιδιοκτητών, πράγμα που θα ενίσχυε την ενεργειακή φτώχεια και θα υπονόμει την επίτευξη των κλιματικών στόχων·

45. παροτρύνει τα κράτη μέλη να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο την επικαιροποιημένη ΟΕΑΚ⁽²⁾, το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο έως τα τέλη Μαρτίου 2020, δεδομένου ότι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος στην ΕΕ είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πλήρη εφαρμογή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου·

Η σημασία του συμφώνου των Δημάρχων

46. επικροτεί το ότι το σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια ενέταξε το ζήτημα της ενεργειακής φτώχειας στον τρίτο πυλώνα, πρωταγωνιστώντας έτσι στη διατήρηση του ζητήματος στην ημερήσια διάταξη και στην εξεύρεση λύσεων· υπογραμμίζει δε τον πολυτιμότερο ρόλο του συμφώνου στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών και στη στήριξη και τη μεθοδολογική καθοδήγηση των ευρωπαϊκών αυτοδιοικητικών αρχών και άλλων σημαντικών φορέων·

⁽²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/844 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και της οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 75).

47. υπογραμμίζει ότι το σύμφωνο των Δημάρχων μπορεί να συνεχίσει να υπολογίζει στη στήριξή της, δεδομένης της τεράστιας αξίας που έχει για τους Ευρωπαίους πολίτες ο ενεργός του ρόλος και οι βαθιές κοινωνικές του ρίζες·

48. καλεί τις ευρωπαϊκές τοπικές και περιφερειακές αρχές και τους ηγέτες τους να προσχωρήσουν στο σύμφωνο των Δημάρχων και σε άλλα δίκτυα για την κλιματική αλλαγή και να συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητές τους, δίνοντας έμφαση στην ανταλλαγή βέλτιστων τοπικών πρακτικών·

49. υπενθυμίζει ότι ομάδα μελών της Επιτροπής των Περιφερειών έχει ρόλο πρέσβη του συμφώνου των Δημάρχων, με αποστολή να γνωστοποιούν τις δραστηριότητές του και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή ει δυνατόν περισσότερων, και εκτιμά ότι οι πρέσβεις πρέπει να στηρίζονται δεόντως στις προσπάθειές τους·

Παρατηρητήριο ενεργειακής φτώχειας

50. υπογραμμίζει ότι ο ορισμός και η ακριβής μέτρηση του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας είναι απαραίτητα για το σχεδιασμό και την εφαρμογή κατάλληλων λύσεων και μέτρων δημόσιας πολιτικής·

51. διαπιστώνει με λύπη ότι δύο τρίτα των κρατών μελών δεν παρακολουθούν την εξέλιξη της ενεργειακής φτώχειας βασιζόμενα σε ποσοτικοποιημένα μεγέθη·

52. παρατηρεί ότι μέχρι στιγμής η λειτουργία του παρατηρητηρίου ενεργειακής φτώχειας που θέσπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανταποκρίνεται πλήρως στους στόχους της δημιουργίας του·

53. δεδομένου ότι η προβλεπόμενη διάρκεια ύπαρξης του παρατηρητηρίου φτάνει στη λήξη της, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει τους όρους παράτασης της δραστηριότητάς του, να διευρύνει το στόχο και την αποστολή του στο βαθμό που αυτό δικαιολογείται και να αναπτύξει τις δυνατότητες συλλογής και αξιολόγησης των δεδομένων, λαμβανομένου υπόψη ότι οι πληροφορίες που συλλέγει το παρατηρητήριο θα συνεχίσουν να είναι απαραίτητες για την κατάλληλη χάραξη δημοσίων πολιτικών στο μέλλον.

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

135Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 26.6.2019 - 27.6.2019

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Καθαρός πλανήτης για όλους — Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία»

(2019/C 404/11)

Εισηγητής:	ο κ. Michele EMILIANO (IT/PES), περιφερειάρχης Απουλίας
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — Καθαρός πλανήτης για όλους: Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία
	COM(2018) 773 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εφαρμογή της μακρόπνοης στρατηγικής για το 2050

1. επικροτεί την ανακοίνωση με τίτλο «Καθαρός πλανήτης για όλους» και υποστηρίζει τον στόχο να έχει επιτευχθεί στην ΕΕ ουδετερότητα στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (μηδενικό άθροισμα εκπομπών) έως το 2050. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χαράξει έναν ακόμα πιο φιλόδοξο χάρτη πορείας, λαμβάνοντας μέτρα για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη στους 1,5 °C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα και δίνοντας προτεραιότητα στα πιο φιλόδοξα σενάρια. Επιπροσθέτως, την καλεί επίσης να εκτιμήσει τον αντίκτυπο κάθε σεναρίου στο κλίμα, την υγεία, το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία. Επίσης, την προτρέπει να εισηγηθεί αντίστοιχο γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο βασισμένο σε αυτήν την εκτίμηση και σύμφωνο με τη στρατηγική εφαρμογής των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) του ΟΗΕ. Εν προκειμένω, επικροτεί επίσης τις εν εξελίξει εργασίες σε επίπεδο ΕΕ με θέμα το έγγραφο προβληματισμού για τη βιώσιμη Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών της ΕτΠ, ως προς τον τρόπο συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στις βασικές διαδικασίες μετασχηματισμού·

2. υπογραμμίζει την ανάγκη να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στην εκπαίδευση και στην ενημέρωση των πολιτών γενικότερα σε ζητήματα που αφορούν το κλίμα με έμφαση στους νέους οι οποίοι ανησυχούν ολοένα και περισσότερο για την —κατά τη γνώμη τους— πολύ αργή πρόοδο στην αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Τονίζει δε ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση αυτής της δέσμευσης και στην ανταπόκριση στις προσδοκίες των νέων·

3. επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημιουργήσουν μια μόνιμη πολυεπίπεδη πλατφόρμα διαλόγου για την ενέργεια, όπως ορίζεται στον κανονισμό σχετικά με τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των κλιματικών και των περιβαλλοντικών πτυχών, με σκοπό τη στήριξη των περιφερειακών και των τοπικών αρχών, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των επιχειρήσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στην ενεργειακή μετάβαση (!)· δηλώνει στο πλαίσιο αυτό ότι είναι πρόθυμη να θεσπίσει, κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μια δομή για τεχνικές ανταλλαγές σχετικά με την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για την καθαρή ενέργεια σε τοπικό ή σε περιφερειακό επίπεδο·

(!) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Σύστημα διακυβέρνησης της Ενεργειακής Ένωσης και καθαρή ενέργεια» (2017/C 342/13), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52017AR0830>.

4. υπενθυμίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι περιφέρειες και οι τοπικές αρχές στην εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια, στην προώθηση των αλλαγών συμπεριφοράς που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή τους και στη διασφάλιση της αποδοχής των αλλαγών αυτών από όλους τους πολίτες. Τούτο δε χάρη σε μια συγκεκριμένη στρατηγική απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, με σκοπό την επίτευξη του στόχου μηδενικών εκπομπών. Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζει τη δράση του συμφώνου των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να προάγει την πρωτοβουλία αυτή και να προωθήσει παρόμοιες πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική δράση και να θεσπιστεί ένας μόνιμος μηχανισμός διαβούλευσης με βάση τον διάλογο τύπου ταλανόα (2).

5. εφιστά την προσοχή στη στήριξη πρωτοβουλιών όπως το σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια, το οποίο, μέσω μιας άμεσης σχέσης μεταξύ των τοπικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επιτρέπει την ανάπτυξη από τη βάση προς την κορυφή ενός συγκεκριμένου σχεδίου. Το εν λόγω σχέδιο, με την αξιοποίηση των σχεδίων δράσης για την αειφόρο ενέργεια και το κλίμα (ΣΔΑΕΚ), πρέπει να προσανατολίζεται προς ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τοπικής διαχείρισης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, σε συντονισμό με άλλους τοπικούς φορείς που συμμετέχουν στα εθνικά σχέδια για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στην υποστήριξη των ΣΒΑ.

6. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα και οι εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές εναρμονίζονται με τη συμφωνία του Παρισιού και τη στρατηγική 2050, καθώς και τους ΣΒΑ. Θεωρεί ουσιαστικής σημασίας η εκπόνηση αυτών των σχεδίων να πραγματοποιείται μέσω ενός πολυεπίπεδου συμμετοχικού διαλόγου και να βασίζεται σε ορθές πρακτικές που εφαρμόζονται σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο· προτείνει επίσης να μειωθεί ο απαιτούμενος χρόνος για την περιοδική αναθεώρηση αυτών των σχεδίων και να θεσμοθετηθεί το σύστημα των τοπικά και περιφερειακά καθορισμένων συνεισφορών ώστε να συνδυαστεί με το σύστημα εθνικά καθορισμένων συνεισφορών.

7. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει σοβαρά υπόψη τον ιδιαίτερα ευάλωτο χαρακτήρα ορισμένων περιοχών και πολιτών στη διαδικασία μετάβασης προς μια Ευρώπη μη επιβαρυντική για το κλίμα, προκειμένου να αποφευχθεί η απόρριψη της μεταβατικής διαδικασίας. Ζητεί επίσης τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου κλιματικής ουδετερότητας που θα συμβάλλει στη χαρτογράφηση και την παρακολούθηση αυτών των τρωτών σημείων, σε συνδυασμό με την επικαιροποίηση του ελέγχου δεξιοτήτων στο πλαίσιο του «Πανοράματος δεξιοτήτων στην ΕΕ». Σε αυτά τα μέτρα για την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, δηλαδή: αφενός μεν να γίνει καλύτερη σύζευξη της χάραξης πολιτικών αειφορίας με την ανάπτυξη δεξιοτήτων για ποιοτικές και ανθεκτικές στον χρόνο θέσεις εργασίας στις πιο ευάλωτες περιφέρειες, αφετέρου δε να διευκολυνθεί η αποτελεσματική ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των συγκεκριμένων περιφερειών βάσει σύνθετων —υφιστάμενων και ενδεχομένων νέων— δεικτών.

8. εφιστά την προσοχή στις ιδιαιτερότητες των περιφερειών της Ευρώπης ως προς το κλίμα, το περιβάλλον, το τοπίο, την κινητικότητα και την οικονομική και κοινωνική δομή και υπογραμμίζει τη σημασία της διαμόρφωσης της εφαρμογής της στρατηγικής με βάση τα γεωγραφικά, γεωπολιτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των εδαφών, ξεπερνώντας τα απλά διοικητικά όρια.

9. υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστεί μια σφαιρική προσέγγιση η οποία θα συνδυάζει τα μέσα και τις στρατηγικές που άπτονται των γενικών πολιτικών της ΕΕ με θέμα τους ΣΒΑ, τη συνοχή και την κυκλική οικονομία, αλλά και ειδικά μέτρα όσον αφορά, για παράδειγμα, την ενεργειακή πολιτική, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και τη μετάβαση των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα.

Η κλιματική ουδετερότητα του ενεργειακού συστήματος

10. λαμβάνοντας υπόψη τον βασικό ρόλο των περιφερειών και των τοπικών αρχών στη συμμετοχική εφαρμογή των ενεργειακών και κλιματικών πολιτικών, αναγνωρίζει τον υποδειγματικό ρόλο των δημόσιων αρχών σε όλους τους τομείς, ξεκινώντας από τη διαχείριση των δημόσιων κτιρίων και των δημόσιων επιχειρήσεων· υπό αυτή την έννοια υπογραμμίζει τη σημασία των σχεδίων για την ενεργειακή απόδοση των δημόσιων κτιρίων, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των κριτηρίων των βιώσιμων δημοσίων συμβάσεων και των συστημάτων ενεργειακής και περιβαλλοντικής διαχείρισης, σύμφωνα με τα ελάχιστα περιβαλλοντικά κριτήρια (3).

11. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να αναδεικνύει την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων σε προτεραιότητα προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές από τα ήδη υπάρχοντα κτίρια και να διασφαλιστεί ότι οι δημόσιες επιδοτήσεις και τα απαραίτητα χρηματοπιστωτικά μέσα θα δίνουν στους ιδιοκτήτες κτιρίων τη δυνατότητα να αναβαθμίζουν την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων τους με τη βοήθεια της ενεργειακής αναβάθμισης. Επίσης, οι αναγκαίες κρατικές επενδύσεις και ενισχύσεις θα πρέπει να ταξινομούνται ως κεφαλαιουχικές δαπάνες, έτσι ώστε να διευρύνονται τα περιθώρια λήψης αποφάσεων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Τούτο θα συμβάλει σημαντικά στην αύξηση του μέσου ετήσιου ρυθμού ανακαίνισης των κτιρίων.

(2) <https://unfccc.int/topics/2018-talanoa-dialogue-platform>

(3) Ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: COM(2008) 397 με θέμα «Σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική», COM(2008) 400 με θέμα «Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος» και COM(2015) 614 «Το κλείσιμο του κύκλου – Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία», που υιοθέτησε το Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12. υπενθυμίζει τη σημασία της προστασίας των ευάλωτων πολιτών από την ενεργειακή πενία και τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων των Ευρωπαίων πολιτών σε βασικές ενεργειακές υπηρεσίες·

13. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ακολουθήσει μια κυκλική προσέγγιση του σχεδιασμού, της κατασκευής και της λειτουργίας νέων κτιρίων, η οποία να είναι βιώσιμη ή να συμπεριλαμβάνει την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών, με βάση το παράδειγμα της πρωτοβουλίας *Level(s)* ⁽⁴⁾. Για τον σκοπό αυτό, και δεδομένου του κύκλου ζωής, πρέπει να οριστούν κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα επιδόσεων των οικοδομικών υλικών και διαδικασιών, καθώς και για την τεκμηρίωση των χρησιμοποιούμενων υλικών, γεγονός που προϋποθέτει συνεχείς επενδύσεις σε πρότυπα, μέτρα οικολογικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικές δηλώσεις προϊόντων και συστήματα πληροφόρησης για την ανάλυση του κύκλου ζωής·

14. πιστεύει ακράδαντα ότι ο στόχος του 32 % για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να επανεξεταστεί περαιτέρω στο μέλλον, ανάλογα με την εξέλιξη των τεχνολογιών προκειμένου να επιτευχθεί ένα ποσοστό 40 % έως το 2030 και η κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, και ότι, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν επαρκώς οι ευρωπαϊκές περιφέρειες που κατορθώνουν να υπερβούν αυτό το όριο·

15. επικροτεί την επίσημη καθιέρωση τοπικών ενεργειακών κοινοτήτων βάσει της δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια» ⁽⁵⁾, και καλεί τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους ⁽⁶⁾, υπογραμμίζοντας την ανάγκη θέσπισης ειδικών προγραμμάτων οικονομικής στήριξης, στο πλαίσιο των οποίων θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στις περιοχές που αντιμετωπίζουν εμπόδια, όπως π.χ. οι περιοχές με απομονωμένο ηλεκτρικό σύστημα, που δεν είναι διασυνδεδεμένο με τα μεγάλα ευρωπαϊκά δίκτυα. Οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις ενέργειας αποτελούν σημαντικούς φορείς που συμβάλλουν στην ενεργειακή μετάβαση σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο·

16. τονίζει τη σημασία της προσπάθειας απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και της επίτευξης μηδενικών εκπομπών και καλεί τα κράτη μέλη να καταρτίσουν, από κοινού με τις περιφέρειες, ειδικούς χάρτες πορείας για τη μετατροπή των μονάδων και των υποδομών που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα και των πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής, παρέχοντας κίνητρα για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (όπως το υδρογόνο) και τεχνολογιών για την απαλλαγή της ευρωπαϊκής βιομηχανίας φυσικού αερίου από τις ανθρακούχες εκπομπές με βάση τα έγγραφα αναφοράς βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (BREFs). Επισημαίνει ότι η κατάλληλη τιμολόγηση της ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, στο πλαίσιο ενός συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών και με σκοπό την επιβολή μιας κοινωνικά αποδεκτής φορολόγησης, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Χαιρετίζει, ως εκ τούτου, την πρόσφατη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με μια πιο αποτελεσματική και δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ενεργειακή και κλιματική πολιτική της ΕΕ και πιστεύει ότι πολλές από τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στο έγγραφο αυτό, ιδίως όσον αφορά το κρίσιμο στοιχείο της φορολόγησης της ενέργειας, είναι απαραίτητες προκειμένου να διασφαλιστεί μια συντονισμένη, συνεκτική και έγκαιρη απάντηση στις τεράστιες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ·

Χωροταξικός σχεδιασμός και κλιματική ουδετερότητα

17. υπενθυμίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στην εφαρμογή πολιτικών για τη βιώσιμη κινητικότητα των προσώπων και των αγαθών, μεταξύ άλλων μέσω αστικού και χωροταξικού σχεδιασμού με στόχο την αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών, τη μείωση της χρήσης μηχανοκίνητων αυτοκινήτων και τη μείωση της κατάληψης εδαφών·

18. επαναλαμβάνει την ανάγκη να καταστούν οι μεταφορές κλιματικά ουδέτερες, ο μόνος τομέας στον οποίο οι εκπομπές CO₂ εξακολουθούν να είναι υψηλότερες από τα επίπεδα του 1990 ⁽⁷⁾, αυξάνοντας μεταξύ άλλων την οικονομική και τεχνική υποστήριξη σε ευρωπαϊκές πλατφόρμες όπως η *S3P Energy* ⁽⁸⁾·

19. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποδεσμεύσει ενωσιακή χρηματοδότηση έτσι ώστε να επιταχυνθεί η ανάπτυξη σημείων επαναφόρτισης για οχήματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα ληφθεί μέριμνα έτσι ώστε οι υφιστάμενες υποδομές να μην παρεμποδίζουν τη διάδοση των οικολογικών μετακινήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη για την κάλυψη της μελλοντικής ζήτησης·

20. τονίζει τη σημασία της ενθάρρυνσης και της χρηματοδότησης της μετάβασης σε συλλογικούς, κοινούς, πολυτροπικούς και διατροφικούς τρόπους μεταφοράς, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης πλατφορμών υλικοτεχνικής υποστήριξης και σχεδίων διαχείρισης κινητικότητας σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις ιδιαιτερότητες των αραιοκατοικημένων, των απόκεντρων, των εξόχως απόκεντρων και των νησιωτικών περιφερειών·

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>

⁽⁶⁾ «Μοντέλα τοπικής ενεργειακής ιδιοκτησίας και ο ρόλος των τοπικών κοινοτήτων στην ενεργειακή μετάβαση στην Ευρώπη» (CDR 2515/2018), <https://cor.europa.eu/EL/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2515-2018>.

⁽⁷⁾ «Η Ευρώπη σε κίνηση: προώθηση λύσεων απόδοκτης κινητικότητας» (CDR 3560/2017), <https://cor.europa.eu/el/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-3560-2017>.

⁽⁸⁾ <https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/smart-specialisation-platform-energy-s3p-energy>

21. υπογραμμίζει πόσο σημαντικό είναι τα σχέδια κινητικότητας να ευθυγραμμίζονται με την αύξηση της παραγωγής και της διανομής πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας και ανανεώσιμων καυσίμων ⁽⁹⁾, να αποσκοπούν στην επίτευξη μηδενικών εκπομπών από την κυκλοφορία των οχημάτων και να ενσωματώνονται στον αστικό και τον χωροταξικό σχεδιασμό και, όπου χρειάζεται, στα σχέδια δράσης για τη βιώσιμη ενέργεια και το κλίμα, υπενθυμίζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές αυτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της ζωής και στην προστασία της υγείας των πολιτών·
22. επισημαίνει την ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε πιθανά μέτρα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές στο σύστημα μεταφορών, με την προώθηση της χρήσης πηγών ενέργειας και εναλλακτικών καυσίμων και, ως εκ τούτου, με την ανάπτυξη ειδικών υποδομών για τη διασφάλιση οικολογικού και διαφοροποιημένου εφοδιασμού, ιδίως μέσω της ενίσχυσης των τοπικών διαχειριστών δικτύων διανομής·
23. τονίζει τη σημασία των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της χρήσης γης, του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της δυνατότητας προσαρμογής σε αυτήν, καθώς και της σημασίας διόρθωσης του τεράστιου αντικτύπου της γεωργίας στο κλίμα ως βασικών στοιχείων όλων των στρατηγικών για τον συνδυασμό της συμμόρφωσης με τη συμφωνία του Παρισιού και τους ΣΒΑ με καλύτερη περιβαλλοντική, υγειονομική και οικονομική και κοινωνική ευημερία·
24. υπογραμμίζει τον ρόλο των νησιωτικών κοινοτήτων ως εν δυνάμει εργαστηρίων πολιτικών για την κλιματική ουδετερότητα και την ανάγκη λήψης μέτρων για την απαλλαγή των θαλάσσιων μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές, με γνώμονα και τις ευάλωτες περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις θαλάσσιες μεταφορές·

Η κλιματική ουδετερότητα του οικονομικού συστήματος

25. υπογραμμίζει τον ρόλο των βιώσιμων δημόσιων συμβάσεων όσον αφορά την προώθηση της ανάπτυξης της πράσινης οικονομίας και της αλλαγής συμπεριφοράς, τη σημασία της ταχείας μετάβασης σε δημόσιες συμβάσεις κυκλικής οικονομίας και τη σημασία της χρήσης συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στον ιδιωτικό τομέα, αρχής γενομένης από την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών (OBE) ⁽¹⁰⁾ και των εγγράφων αναφοράς βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για κάθε τομέα παραγωγής και το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και το σύστημα περιβαλλοντικής πιστοποίησης ISO ⁽¹¹⁾·
26. τονίζει την απουσία αναφοράς της στρατηγικής στον τομέα των αποβλήτων, στην ευρωπαϊκή ιεραρχία των αποβλήτων και στις αρχές της κυκλικής οικονομίας ⁽¹²⁾ και προτείνει, ως εκ τούτου, να θεσπιστούν μέτρα για τον ταχύ καθορισμό των ενιαίων κριτηρίων για τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων, με στόχο τη μείωση των εργασιών διάθεσης αποβλήτων, την προώθηση της ανάκτησης και την ελαχιστοποίηση των εκπομπών ρύπων από τις σχετικές βιομηχανικές διεργασίες. Επισημαίνει ότι η ποσότητα των αποβλήτων πρέπει να ελαχιστοποιηθεί με την επιβολή μέτρων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τη χημική σύσταση και την ανακυκλωσιμότητα των προϊόντων, καθώς και μέσω επενδύσεων στον τομέα της διαλογής και της ανάκτησης πρώτων υλών και ενέργειας·
27. υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις περιφέρειες στις οποίες βρίσκονται ενεργοβόρες βιομηχανίες και ενεργειακές υποδομές για να εξασφαλιστεί η ταχεία έναρξη της μετάβασης, καθώς και η δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς διαχείριση, με περιορισμό ή αντιστάθμιση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων· τονίζει τη σημασία που έχει η διασφάλιση της συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, καθώς και των πολιτών, των ενδιαφερόμενων ΜΚΟ, των επιχειρήσεων, των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων στη διαδικασία καθορισμού των μέτρων αντιστάθμισης των ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων της ενεργειακής μετάβασης·
28. υπενθυμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή του περιβαλλοντικού κόστους και των οφελών για την υγεία αλλά και των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών οφελών για τους πολίτες που επηρεάζονται από την τοποθεσία ενεργειακών υποδομών και τις αλλαγές που απαιτούνται για τη μετάβαση. Συγκεκριμένα, υπογραμμίζει τη σημασία να συμμετέχουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές των περιοχών διέλευσης μεγάλων ποσοτήτων πρωτογενούς ενέργειας, μαζί με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, στη θέσπιση των κριτηρίων για τον επιμερισμό του περιβαλλοντικού κόστους και των οφελών, διασφαλίζοντας έτσι ένα δίκαιο μερίδιο των παραγόμενων εσόδων προς όφελος των πολιτών που πλήττονται περισσότερο. Επίσης, υπογραμμίζει ότι όλες οι ενωσιακές πολιτικές —συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ με εταίρους εκτός ΕΕ— πρέπει να ευθυγραμμιστούν με τον στόχο του μηδενικού αντικτύπου στο κλίμα.

⁽⁹⁾ «Επίτευξη των στόχων όσον αφορά την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών» (CDR 6151/2017), <https://cor.europa.eu/EL/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-6151-2017>.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010L0075&from=EN>.

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1505 της Επιτροπής, της 28ης Αυγούστου 2017, για την τροποποίηση των παραρτημάτων I, II και III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 222 της 29.8.2017, σ. 1), <https://www.iso.org/home.html>.

⁽¹²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/851 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 109)· οδηγία (ΕΕ) 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 141)· οδηγία (ΕΕ) 2018/850 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 100)· οδηγία (ΕΕ) 2018/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση των οδηγιών 2000/53/ΕΚ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών σιγλών και συσσωρευτών, και 2012/19/ΕΕ σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 93).

Στρατηγικές απορρόφησης και αντιστάθμισης των εκπομπών

29. επικροτεί την επικαιροποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοοικονομία ⁽¹³⁾, η οποία υποστηρίζει την ανάπτυξη συστημάτων παραγωγής που επιτρέπουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου·

30. υπενθυμίζει τον καίριο ρόλο των αστικών και των αγροτικών χώρων πρασίνου στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, όπως τα οικολογικά συστήματα που λειτουργούν ως φυσικά ισοδύναμα των καταβοθρών άνθρακα με έμφαση στις πιο ευάλωτες περιοχές — συμπεριλαμβανομένων των νησιωτικών και των εξόχως απόκεντρων περιφερειών. Για την επίτευξη του σκοπού της μείωσης των εκπομπών υπενθυμίζει ότι πρέπει να βελτιωθεί η διαχείριση των οργανικών εδαφών, να αποκατασταθούν οι τυρφώνες, οι υγροβιότοποι, καθώς και όλα τα αγρονομικά συστήματα και τα συστήματα δέσμευσης εκπομπών. Συν τοις άλλοις, τονίζει την ανάγκη να προωθηθεί και να στηριχθεί η προστασία και η ορθή διαχείριση των δασικών πόρων, καθώς και η πλήρης ενσωμάτωση των γεωργικών και των δασοκομικών πολιτικών με τις πολιτικές διαχείρισης των υδρογεωλογικών και κλιματικών κινδύνων·

31. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδιώξει τη συμμετοχή των περιφερειών και των τοπικών αρχών στην εφαρμογή του κανονισμού περί επιμερισμού των προσπαθειών (ESR) και του κανονισμού για τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF) ⁽¹⁴⁾, με τον καθορισμό στόχων μείωσης των εκπομπών για το 2030 και την ανάληψη ρεαλιστικών πρωτοβουλιών για την επίτευξή τους·

32. υπογραμμίζει τις αρμοδιότητες των πόλεων και των περιφερειών όσον αφορά τη συλλογή των δεδομένων που απαιτούνται για την καταγραφή των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στους τομείς LULUCF και ESR και συνιστά στα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τις στηρίξουν προκειμένου να προωθήσουν τις ικανότητές τους ⁽¹⁵⁾·

33. τονίζει την ανάγκη να αναπτυχθούν περαιτέρω όλες οι τεχνικές και οι τεχνολογίες που αποσκοπούν στην πλήρη ανάκτηση της μάζας και της ενέργειας στα συστήματα παραγωγής και σε όλες τις μορφές περιβαλλοντικής αντιστάθμισης για εκτεταμένες και διαφεύγουσες εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του διοξειδίου του άνθρακα, που θα πρέπει να αντισταθμιστεί με φυσικά οικολογικά συστήματα και — ελλείψει άλλων δυνατοτήτων — με τη χρήση τεχνικών δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCS/Carbon Capture and Storage)· εντούτοις, διευκρινίζει ότι πρέπει ακόμη να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα και η ασφάλεια αυτών των τεχνολογιών και, άρα, είναι απαραίτητο να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στις δράσεις που αποσκοπούν στην αποφυγή της παραγωγής εκπομπών·

Χρηματοδότηση της κλιματικής ουδετερότητας

34. υπενθυμίζει τη σημασία της εξασφάλισης επαρκούς χρηματοοικονομικής κάλυψης για την επίτευξη μιας οικονομίας μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με την αύξηση του ποσοστού του ΑΕγχΠ που επενδύεται ετησίως στο ενεργειακό σύστημα και στις σχετικές υποδομές και χαιρετίζει το «Σχέδιο δράσης: χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης» που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2018 ⁽¹⁶⁾·

35. επαναλαμβάνει την ανάγκη να αυξηθεί ο στόχος δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ για το κλίμα σε τουλάχιστον 30 % μέσω της πλήρους εφαρμογής των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένης μακροπρόθεσμης ειδικής χρηματοδότησης από τις εθνικές κυβερνήσεις ⁽¹⁷⁾·

36. υπογραμμίζει ότι, δεδομένων των σημαντικών κοινωνικών συνεπειών που αναμένεται να έχει η μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, θα είναι αναγκαίο να συγκροτηθεί ένα ειδικό Ταμείο δικαίως μετάβασης για την υποστήριξη των περιφερειών ή των τομέων της κοινωνίας όπου θα γίνουν περισσότερο αισθητές οι βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις της εγκατάλειψης των ορυκτών καυσίμων·

⁽¹³⁾ «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος» (2018).

⁽¹⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/842 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 26)· απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των προσπαθειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 136), <https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/land-use-land-use-change-and-forestry-lulucf>.

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Νομοθετικές προτάσεις σχετικά με έναν κανονισμό περί επιμερισμού των προσπαθειών και έναν κανονισμό σχετικά με τις δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF)» (ΕΕ C 272, της 17.8.2017, σ. 36), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016AR5780&from=EN>.

⁽¹⁶⁾ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2018) 97 final με θέμα «Σχέδιο δράσης: χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης».

⁽¹⁷⁾ «Το πρόγραμμα InvestEU» (CDR 03766/2018), εισηγητής: ο κ. Κωνσταντίνος Αγοραστός (ΕΛ/ΕΡΡ).

37. υπενθυμίζει ότι χρειάζονται σημαντικοί οικονομικοί πόροι για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την ενσωμάτωσή τους στην αγορά. Θεωρεί σημαντικό να καθιερωθεί μια ολοκληρωμένη και κοινή προσέγγιση μεταξύ των αρχών σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να συνδεθούν οι διάφορες πηγές χρηματοδότησης και να επιτευχθεί πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, με την ενίσχυση έτσι της ενημέρωσης ως προς την ύπαρξη διαφόρων μέσων και με τη διευκόλυνση της δυνατότητας χρήσης τους εν γένει. Τονίζει επίσης την ανάγκη αναθεώρησης του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις κρατικές ενισχύσεις, προκειμένου όχι μόνο να καταστεί ευνοϊκό, αλλά και να προωθήσει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών με γνώμονα τα κλιματικά οφέλη και τη βιωσιμότητα. Θα πρέπει, για παράδειγμα, η οδηγία σχετικά με τη φορολογία της ενέργειας (*Energy Tax Directive*) και οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις να τροποποιηθούν προκειμένου να μειωθούν οι ενεργειακοί φόροι που επιβάλλονται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, έτσι ώστε να καταστούν ανταγωνιστικές σε σχέση με την ενέργεια από ορυκτά καύσιμα·

38. επισημαίνει ότι οι επενδύσεις για περιβαλλοντικά βιώσιμες υποδομές είναι εξαιρετικά αποδοτικές μακροπρόθεσμα, δεδομένου ότι μπορούν να επιφέρουν σημαντική αύξηση τόσο του ΑΕγχΠ όσο και του ποσοστού απασχόλησης. Σημειώνει, επιπλέον, ότι οι εν λόγω επενδύσεις οδηγούν σε εξοικονόμηση πόρων με την κατανάλωση λιγότερης ενέργειας και με τη μείωση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων·

39. επαναλαμβάνει τη σημασία πρόβλεψης απλοποιημένων, σαφών και ενιαίων κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και για τις νομικές διαδικασίες που αφορούν την προώθηση των επενδύσεων⁽¹⁸⁾ και επικροτεί τη φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να απλοποιήσει τους κανόνες για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 και να ενοποιήσει τον κανονισμό για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής⁽¹⁹⁾·

40. υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να καταστούν η κλιματική ουδετερότητα, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα και η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος διατομεακά στοιχεία σε όλα τα ταμεία και τα χρηματοδοτικά προγράμματα που θα πρέπει να περιλαμβάνουν στόχους μιας κλιματικά ουδέτερης οικονομίας, και οι οποίοι θα πρέπει να επιτευχθούν με τον καθορισμό ειδικών δεικτών. Συν τοις άλλοις, επικροτεί την πρωτοβουλία *Greening the European Semester* (Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο)⁽²⁰⁾, ζητώντας να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες προς αυτήν την κατεύθυνση. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει επίσης να συμπεριληφθούν οι σχετικοί με το κλίμα δείκτες στο πλαίσιο της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το μηχανισμό επαγρύπνησης·

41. προτείνει η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων των νομοθετικών προτάσεων της ΕΕ να συνοδεύεται πάντα από εκτίμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και από αξιολόγηση της συμβολής στην επίτευξη των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού⁽²¹⁾. Ζητεί, επιπλέον, να προβλεφθεί η δέουσα εκτίμηση του αντικτύπου των ενωσιακών κονδυλίων που διατίθενται σε τομείς και σε περιφέρειες που επηρεάζονται από την ενεργειακή μετάβαση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι στηρίζουν αποτελεσματικά την εν λόγω διαδικασία·

42. τονίζει τη σημασία των υψηλών ποσοστών συγχρηματοδότησης της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση των μικρών τοπικών και περιφερειακών αρχών, τονίζοντας την ανάγκη να οριστούν συγκεκριμένες μεθοδολογίες και δείκτες που θα λαμβάνουν υπόψη τους στόχους της κλιματικά ουδέτερης οικονομίας για την αξιολόγηση των έργων που θα χρηματοδοτηθούν·

43. τονίζει τον ρόλο του ασφαλιστικού τομέα στην αντιμετώπιση της απώλειας και της ζημίας προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική ανθεκτικότητα·

44. επικροτεί την αναφορά στις αναμενόμενες εξοικονομήσεις στον τομέα της υγείας ως συνέπεια των πολιτικών για το κλίμα και το περιβάλλον, και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει περαιτέρω τη δυνατότητα ποσοτικοποίησης τέτοιου είδους εξοικονομήσεων μέσω του προσδιορισμού ειδικών δεικτών και με τη συμμετοχή της ΠΟΥ⁽²²⁾. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει την πείρα μιας δομής όπως το Δίκτυο υγιών πόλεων της ΠΟΥ και ζητεί να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ τέτοιων πρωτοβουλιών και εκείνων που επικεντρώνονται στην ενεργειακή μετάβαση και την κλιματική αλλαγή στις πόλεις·

45. συμφωνεί τόσο με τους στόχους του σχεδίου δράσης για τη βιώσιμη χρηματοδότηση με σκοπό την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης όσο και με την επιθυμία να δοθεί η δυνατότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα και στους ιδιώτες επενδυτές να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στην επίτευξη φιλόδοξων και κοινών στόχων για το κλίμα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Επίσης, αντιλαμβάνεται ότι η διάθεση ιδιωτικού κεφαλαίου προϋποθέτει μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και κανονιστική σταθερότητα σε ενωσιακό, σε εθνικό, αλλά και σε τοπικό ή σε περιφερειακό επίπεδο·

⁽¹⁸⁾ Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1)· οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65)· οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243).

⁽¹⁹⁾ «Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής», εισηγητής: ο κ. Michiel Rijnberman (NL/ALDE).

⁽²⁰⁾ http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Χρηματοδότηση της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής: ένα βασικό μέσο για την υλοποίηση της Συμφωνίας του Παρισιού» (COR2108/2017), <https://cor.europa.eu/EL/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2108-2017>.

⁽²²⁾ <https://www.who.int/publications/guidelines/en/>

46. υπογραμμίζει τη σημασία ύπαρξης ενός στέρεου πλαισίου χρηματοδότησης για την έρευνα και τον τομέα της τεχνολογίας με στόχο την κλιματική ουδετερότητα και χαιρετίζει τη δημιουργία του ταμείου καινοτομίας με την ελπίδα ταχείας έγκρισης του εκτελεστικού κανονισμού⁽²³⁾, με τη θέσπιση «ελεύθερων ζωνών γνώσης» (“free knowledge spaces”), στις οποίες θα πραγματοποιούνται σημαντικές φορολογικές περικοπές·

47. υπογραμμίζει ότι για τις περιφέρειες και τις τοπικές αρχές είναι σημαντικό να υπάρχει ένα συνεκτικό και διαχειρίσιμο ολοκληρωμένο πλαίσιο των υποχρεώσεων και των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών μέσω μιας πύλης που θα αναφέρει τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ) του κάθε τομέα, τα σχέδια του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και τις πρωτοβουλίες του συμφώνου των Δημάρχων.

Διατήρηση των επαφών με τις διεθνείς δεσμεύσεις και την ισχύουσα νομοθεσία

48. χαιρετίζει τον φιλόδοξο στόχο της ΕΕ να προωθήσει την έγκριση πολιτικών και δράσεων σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιστροφή της τρέχουσας μη βιώσιμης πορείας των εκπομπών και καλεί τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ να εξασφαλίσουν σταθερή, διαρκή και συνεκτική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην υλοποίηση της παγκόσμιας ατζέντας για τη βιώσιμη ανάπτυξη και των 17 ΣΒΑ⁽²⁴⁾, καθώς και τη συμφωνία του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής της ΕτΠ στις προπαρασκευαστικές εργασίες της COP25, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η θέση της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις θα υποστηρίζεται από όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης·

49. ζητεί να αναγνωριστεί σε εκπρόσωπο της ΕτΠ η ιδιότητα του παρατηρητή σε όλες τις προπαρασκευαστικές εργασίες των οργάνων της UNFCCC, έτι ώστε οι ανάγκες και η ενδεχόμενη συμβολή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών με συγκεκριμένα μέτρα να λαμβάνονται δεόντως υπόψη και να συμβάλλουν στην ανοικτή, συμμετοχική και διαφανή αξιολόγηση του συλλογικού έργου που συντελείται στο πλαίσιο του παγκόσμιου απολογισμού.

Βρυξέλλες, 27 Ιουνίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽²³⁾ Πρόταση κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1492 της 26.2.2019 όσον αφορά τη λειτουργία του Ταμείου Καινοτομίας [C(2019) 1492 final].

⁽²⁴⁾ Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL